

beredningsuppgifternas omfattning eller betydelse, skall kommunens förberedelser redovisas i särskild plan, som underställes länsstyrelsen för godkännande. För vissa av de kostnader, som kommun får vidkännas i fredstid för planläggning och förberedelser, föreligger enligt lagen rätt till statsbidrag. Bidraget utgår med 90 procent eller den större del av kostnadens belopp som Kungl. Maj:t medger, allt i den mån kostnaden kan anses skälig.

Anvisningar för den kommunala beredskapens närmare innehåll kommer efter de i prop. 1964: 4 uppdragna riktlinjerna att meddelas av vederbörande centrala myndigheter. För nästa budgetår beräknar jag ett medelsbehov av 100 000 kr. för bidrag till kommuner för kostnader för planläggning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för kommunal beredskap* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

F 19. Statens brandinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	442 000	418 871
1964/65	485 000	
1965/66 (förslag)	505 000	

Yrkanden

Statens brandinspektion hemställer, att anslaget ökas med 27 000 kr.

1. Tjänsteförändringar	Ökning
lönegradsförändringar	7 610
2. Löneomräkning	19 310
	27 000

Motiv

Förändringarna avser uppflyttning av tjänsten som riksbrandinspektör från Bp 3 till Bp 4 samt tjänsten som byrådirektör från Ao 25 till Ao 27.

Departementschefen

De av brandinspektionen föreslagna lönegradsförändringarna anser jag mig inte kunna biträda. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag till (485 000 + 20 000) 505 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	70 000
2. Arvoden åt sakkunniga	8 000
3. Arvoden åt länsbrandinspektörer m. m.	180 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	135 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	112 000

 Summa kr. 505 000;

b) till *Statens brandinspektion*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 505 000 kr.

F 20. Statens brandinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	102 000	115 090
1964/65	107 000	
1965/66 (förslag)	117 000	

Yrkanden

Statens brandinspektion föreslår, att anslaget ökas med 10 000 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Resesättningar åt tjänstemän vid statens brandinspektion och tillkallade sakkunniga	17 000	+ 3 000	+ 3 000
2. <i>Expenser</i> : övriga <i>expenser</i>	17 500	+ 3 000	+ 3 000
3. Tryckningskostnader m. m.	17 000	+ 3 000	+ 3 000
Särskilda uppbördsmedel:			
Inkomst av försålda publikationer	1 000	- 1 000	- 1 000
		+ 10 000	+ 10 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till (107 000 + 10 000) 117 000 kr. Jag hemställer, att Kungl.
Maj:it måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion*: *Omkostnader* för budget-
året 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kr.

F 21. Statens brandskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	352 000	287 898
1964/65	393 000	
1965/66 (förslag)	500 000	

Yrkanden

Styrelsen för statens brandskola föreslår, att anslaget ökas med 129 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5.....	14 880
Arvoden t. handledare av branding.elever.....	8 850
Timlärare.....	49 200
2. <i>Löneomräkning</i>	56 070
	129 000

Motiv

Omfattningen av den centralt genomförda utbildningen vid statens brandskola ansluter sig helt till det av statsmakterna tidigare antagna utbildningsprogrammet. Under nästa budgetår räknar skolan med att disponera erforderliga lokaler för att för första gången kunna anordna brandmannaklasser. Medel beräknas för att bedriva denna utbildning. Omfattningen av skolans verksamhet i fråga om regionala brandbefälskurser B och C samt särskilda kurser avses vara oförändrad i jämförelse med innevarande budgetår.

Departementschefen

Förslaget om att inrätta en tjänst vid statens brandskola som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång anser jag mig böra biträda. Med hänsyn till den omfattning, som verksamheten vid brandskolan avses få under nästa budgetår sedan utvidgade lokaler erhållits, och på grund av höjda timlärararvoden förordar jag vidare, att till arvoden åt handledare av brandingenjörselever och timlärare upptas 293 000 (+ 82 000) kr. Jag räknar härvid med att brandmannaklasser kommer att anordnas i den omfattning skolans styrelse förutsatt men att någon ökad utbildning av deltidsanställt brandbefäl (brandbefälskurs A) inte kommer till stånd. Anslaget torde med hänsyn till det anförda böra uppföras med (393 000 + 107 000) 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	35 000
2. Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	396 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 000

 Summa kr. 500 000;

b) till *Statens brandskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

F 22. Statens brandskola: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	129 000	116 578
1964/65	140 000	
1965/66 (förslag)	235 000	

Yrkanden

Styrelsen för statens brandskola föreslår, att anslaget ökas med 115 900 kr.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändr. 1965/66	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Reseersättningar	8 500	+ 1 000	+ 500
2. <i>Expenser</i>			
a) <i>Bränsle, lyse, vatten</i>	1 000	+ 4 000	+ 4 000
b) <i>Övriga expenser</i>	97 500	+ 95 900	+ 80 500
3. <i>Övriga utgifter</i>			
Diverse utgifter	25 000	+ 15 000	+ 10 000
		+ 115 900	+ 95 000

Motiv

2. Nya lokaler ställes till brandskolans förfogande under innevarande budgetår. Lokalerna beräknas kunna tillgodose behovet av undervisningslokaler till dess en planerad permanent brandskola blir uppförd. Utökningen av lokalerna från nuvarande 367 m² med omkring 20 lokalenheter till 3 150 m² fördelade på omkring 60 enheter i förening med i princip en tredubbling av elevantalet kommer att medföra avsevärt större omkostnader för verksamheten under nästa budgetår. Till renhållning och städning beräknas 56 700 (+ 49 200) kr., till skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. 7 000 (+ 2 000) kr., till telegram, telefon och annonsering 10 000 (+ 6 000) kr., till inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier 12 000 (+ 9 000) kr., och till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål 107 700 (+ 29 700) kr.

3. Höjningen motiveras av de väsentligt stegrade kostnaderna för elevernas

resor vid studiebesök, idrottsövningar o. d. som följd av skolans utflyttning till Solna, av ökade transportkostnader samt av kravet på utökning av åskådningsmaterielen till följd av större antal samtidiga klasser och kurser vid skolan. Av den föreslagna uppräknigen avses 5 000 kr. i engångskostnad för montage av fast åskådningsmateriel (sprinkler, aut. brandalarm m. m.) i de nya undervisningslokalerna.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (140 000 + 95 000) 235 000 kr. Jag har häri inräknat stegrade omkostnader till följd av utvidgade undervisningslokaler och ökad omfattning av kursverksamheten under nästa budgetår samt med hänsyn till utgifter för läroböcker och elevernas fria undervisningsmateriel i övrigt, anskaffning av åskådningsmateriel m. m. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kr.

F 23. Bidrag till förebyggande och släckning av brand

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 190 000	1 587 993
1964/65	1 000 000	
1965/66 (förslag)	1 300 000	

Yrkanden

Statens brandinspektion föreslår, att anslaget ökas med 300 000 kr.

Motiv

Länsstyrelserna har i fråga om utgifterna för skogsbrandbevakning föreslagit en anvisning för budgetåret 1965/66 av 500 000 (+ 150 000) kr. Väderleksförhållandena spelar avgörande roll för den omfattning, vari flygbevakning skall bedrivas. Allmänt kan sägas, att tillgången på medel f. n. icke motsvarar de för en »normalsommar» föreliggande behoven. Det har visat sig att behov föreligger att få till stånd tillfällig skogsbrandbevakning från luften i flera av de län som nu inte omfattas av regelbunden flygbevakning. Brandinspektionen vill för sin del vitsorda angelägenheten av att dylika tillfälliga överflygningar kommer till stånd. Brandinspektionen håller för sannolikt att utgifterna härför icke skall bli större än att de kan rymmas i det ovannämnda beloppet 500 000 kr.

Delposten till nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. — f. n. upplagen till 20 000 kr. — bör helt utgå.

Delposten till ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m. (f. n.

upptagen till 630 000 kr.) har, enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter, under budgetåret 1963/64 belastats med ca 1 055 000 kr. För budgetåret 1965/66 har länsstyrelserna föreslagit att 1 170 000 kr. anvisas. Statens brandinspektion föreslår en mindre ökning till 800 000 kr. för att nå bättre överensstämmelse med den faktiska medelbelastningen.

Departementschefen

Enligt ett av statens brandinspektion framlagt förslag i skrivelse den 8 juni 1964 bör den skogsbrandbevakning, som ännu utövas från brandtorn, kunna avvecklas. Bevakningen föreslås skola helt omhänderhas av det frivilliga flyget, som redan nu utför den större delen av brandbevakningen. Förutom att övervakning i denna form är mer effektiv än bevakning, som punktvis sker från brandtorn, uppnås härigenom också vissa besparingar. Förslaget har inte rönt någon erinran från de i ärendet hörda myndigheterna. Med hänsyn härtill föreslår jag, att medel till nybyggnad och underhåll av brandtorn inte längre beräknas (— 20 000 kr). Till skogsbrandbevakning upptar jag för nästa budgetår i enlighet med brandinspektionens och länsstyrelsernas beräkningar 500 000 (+ 150 000) kr. Till ersättningar för verksamhet vid brandsläckning beräknar jag 800 000 (+ 170 000) kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (1 000 000 + 300 000) 1 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kr.

G. Diverse

G 1. Statens utlänningskommission: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	3 784 000	3 597 900
1964/65	3 787 000	
1965/66 (förslag)	3 827 000	

Statens utlänningskommission föreslår, att anslaget ökas med 56 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförändringar	
a) 17 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	— 255 583
b) Ersättningar till tillfälliga förstärkningar	— 47 100
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 28 919
b) Extra-ordinariesättningar	—
c) Vissa arvodesfrågor	+ 4 000
3. Löneomräkning	+ 325 764
	+ 56 000

Motiv

Av de uppehålls- och arbetstillstånd som under budgetåret 1963/64 beviljats icke-nordbor var 16 141 förstagångstillstånd. Under samma budgetår har 4 600 icke-nordbor förvärvat svenskt medborgarskap. Antalet icke-nordbor med uppehållstillstånd uppgick den 1 juli 1964 till 53 620, vilket är 2 407 fler än vid motsvarande tidpunkt 1963.

Antalet arbetsanmälda utlänningsmän uppgick den 1 juli 1964 till 138 736, varav 47 296 icke-nordbor. Detta innebär i förhållande till motsvarande tidpunkt 1963 en reell ökning med 8 698 för nordbornas del och 2 609 för icke-nordbornas del.

Kommissionen har även under budgetåret 1963/64 medverkat vid uttagningar för överförande till Sverige av flyktingar från läger i Europa. Under budgetåret har överförts sammanlagt 738 flyktingar.

Inrättandet av rikspolisstyrelsen kommer att medföra vissa lättnader i kommissionens arbete. Den yttre utlänningskontrollen skall sålunda fr. o. m. den 1 januari 1965 överföras till rikspolisstyrelsen. Av den inre utlänningskontrollen skall, i avbidan på att utlänningsutredningen framlägger sina slutliga förslag beträffande utlänningskontrollens organisation, rikspolisstyrelsen fr. o. m. den 1 januari 1965 övertaga kontrollen över

att viseringsfria utläningar i föreskriven tid ansöker om uppehållstillstånd.

1 a) Kommissionen utgår från, oaktat någon detaljplanering icke föreligger, att omfördelningen av arbetsuppgifterna med den inre utlänningskontrollen kommer att medföra ett bortfall av cirka 80 procent av de bostadsanmälningar som insänds till kommissionen från de lokala polismyndigheterna. Detta medför avsevärd minskning av arbetsbördan på sorteringsavdelningen och i centralregistret. Med utgångspunkt i beräkningar i en år 1960 företagen utredning angående den inre utlänningskontrollen anser kommissionen att arbetsstyrkan kan reduceras med 17 kontorsbiträden.

1 b) Omfördelningen av arbetsuppgifter beräknas föranleda en reduktion av utgifterna för tillfällig arbetskraft.

2 a) Antalet föredragande, som äger förutsättningar att vinna befordran till högre tjänster hos kommissionen, har efter hand minskat. Det är därför, framför allt ur rekryteringssynpunkt, nödvändigt att inrätta ett antal tjänster inom befordringsgången för amanuenser. Kommissionen hemställer på grund härav om utbyte av fem assistenttjänster mot lika många amanuens tjänster.

2 b) En extra amanuens tjänst bör ändras till extra ordinarie.

2 c) Arvodena till kommissionens ordförande och vice ordförande, som varit oförändrade sedan den 1 juli 1957, föreslås höjda från 600 kr. till 1 000 kr. för månad resp. från 1 500 kr. till 1 750 kr. för år. Med hänsyn härtill och till anslagsbelastningen bör anslagsposten höjas med 4 000 kr.

Departementschefen

I prop. 1964: 100 angående organisationen av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet m. m. har en omfördelning av uppgifterna inom den inre utlänningskontrollen mellan polisorganen och utlänningskommissionen förutsatts ske fr. o.m. den 1 januari 1965. Denna omfördelning kan beräknas medföra vissa lättnader i kommissionens arbete. I enlighet med vad kommissionen föreslagit bör på grund härav 17 kontorsbiträdestjänster kunna indragas samt medlen till ersättningar till tillfälliga förstärkningar reduceras på sätt kommissionen föreslagit.

För att underlätta kommissionens möjligheter att till föredragande rekrytera personer med erforderlig kompetens bör två assistenttjänster utbytas mot två amanuens tjänster i reglerad befordringsgång. Övriga av kommissionen föreslagna löne- och arvodesregleringar kan jag inte tillstyrka. Den extra amanuens tjänsten hos kommissionen anser jag böra bibehållas även i fortsättningen.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att utlänningsutredningen nyligen överlämnat ett förslag till upplysningsskrift rörande utlännings rättigheter och skyldigheter i Sverige, såsom hans rätt att inresa, vistas och arbeta här, hans rätt till utbildning, hälso- och sjukvård, sociala förmåner m. m. Vidare har utredningen föreslagit att på försök inrättas en befattning som utlänningskurator med uppgift att tillhandagå hjälpsökande utlänningar med råd och upplysningar. Utredningsförslaget är f. n. föremål för remissbehandling. Jag räknar med att redan under innevarande budgetår för Kungl. Maj:t framlägga förslag i syfte att bereda utlänningarna ökade möjligheter att erhålla råd och information i olika hänseenden.

Anslaget torde böra uppföras med (3 787 000 + 40 000) 3 827 000 kr. enligt följande beräknade fördelning: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner 54 000 kr., arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter 28 000 kr., ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga 2 000 kr., arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden 12 000 kr., avlöningar till icke-ordinarie personal 2 376 000 kr. och rörligt tillägg 1 355 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 3 827 000 kr.

G 2. Statens utlänningskommission: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	294 000	294 509
1964/65	320 000	
1965/66 (förslag)	330 000	

Statens utlänningskommission föreslår, att anslaget ökas med 10 000 kr. avseende posten övriga expenser.

Motiv

Kostnaderna för renhållning och städning samt för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. beräknas öka.

Departementschefen

Jag förordar, att anslaget upptages till (320 000 + 10 000) 330 000 kr. Jag har härvid räknat med 15 000 kr. för inköp och underhåll av inventarier. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kr.

G 3. Vissa kostnader i anledning av allmänna val

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	100 000	1 530 000
1964/65	1 500 000	
1965/66 (förslag)	100 000	

Allmänna val skall icke äga rum under nästa budgetår. Anledningen till den stora merutgiften under budgetåret 1963/64, då allmänna val ej förekom, var att postverkets kostnader i samband med bl. a. 1962 års allmänna kommunalval kom att belasta anslaget för sagda budgetår. Jag uppskattar medelsbehovet för instundande budgetår till i runt tal 100 000 kr. och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

G 4. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	30 000	—
1964/65	30 000	
1965/66 (förslag)	1 000	

Vid utgången av föregående budgetår fanns på anslaget en reservation av 72 145 kr. Detta belopp jämte under anslaget för innevarande budgetår anvisade medel får anses tillräckligt för att täcka uppkommande kostnader för kongresser under innevarande och nästkommande budgetår. Jag förordar därför, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

G 5. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

G 6. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 45 913 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

III. Statens allmänna fastighetsfond

III: 1. Byggnadsarbeten för länsstyrelserna

Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanlag av 5 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att 22,9 milj. kr. anvisas för ändamålet för budgetåret 1965/66. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1964/65 beräknas uppgå till 11 717 000 kr. Beräknad medelsreservation per den 30 juni 1965 uppgår till 1 930 000 kr. Medelsförbrukningen för budgetåret 1965/66 beräknas till 24 864 000 kr. Erforderligt anslag för detta budgetår uppgår därför till (24 864 000 — 1 930 000) 22 934 000 kr. eller avrundat 22,9 milj. kr.

Aktuella byggnadsåtgärder har redovisats i en investeringsplan. Projektet har uppräknats till gällande preliminärt uppskattade kostnadsläge per den 1 juli 1964. Under rubriken »Påbörjade före den 1 juli 1964» har upptagits sådana företag, som tidigare beslutats och för vilka medel i huvudsak redan anvisats. För tre av dessa objekt har de godkända kostnadsramarna inte i sin helhet behövt utnyttjas. Sälunda har kostnadsramarna för Falun, etapp IV, och Härnösand, landskontorsbyggnad, kunnat skrivas ned med vardera 300 000 kr. och ramen för Västerås landsstatshus kunnat minskas med 50 000 kr.

Byggnadsstyrelsen beräknar att ombyggnader för datakontor hösten 1965 skall igångsättas i Kristianstad, Malmö, Mariestad, Västerås, Falun och Härnösand. Vart och ett av objekten beräknas dra en byggnadstid av ca 7 månader. Styrelsen beräknar för samtliga dessa företag en medelsförbrukning om 2 275 000 kr. Vidare beräknar styrelsen att en ny- och ombyggnad för datakontor i Umeå skall kunna påbörjas i augusti 1965. Medelsförbrukningen för detta företag uppskattas till 1,2 milj. kr. under nästa budgetår.

Byggnadsstyrelsens förslag till utbyggnaden av länsstyrelserna omfattar även det redan föregående år föreslagna nybyggnadsföretaget i Örebro. Medelsförbrukningen för detta företag beräknas till för innevarande budgetår 2 milj. kr. och för nästa år 5 milj. kr.

Byggnadsstyrelsens äskanden i övrigt avser, förutom redan påbörjade företag, om- och tillbyggnader i Göteborg, nybyggnader i Växjö, Jönköping, Kalmar och Gävle samt tillbyggnader i Karlstad och Nyköping. Beträffande företaget i Göteborg beräknar styrelsen medelsförbrukningen under innevarande år till 1 milj. kr. och för nästa budgetår till 1,5 milj. kr. För företagen

i Växjö, Jönköping, Kalmar, Gävle, Karlstad och Nyköping uppskattas medelsförbrukningen under nästa budgetår till resp. 1,8, 1,4, 1,4, 2,7, 4,0 och 2,0 milj. kr. Om de aktuella byggnadsfrågorna har byggnadsstyrelsen i övrigt anfört bl. a. följande.

Umeå.

Genom beslut den 11 oktober 1963 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av ett med skrivelse den 24 september 1963 ingivet förslag till byggnadsprogram avseende ny- och ombyggnad för datakontor i Umeå utföra projektering fram till och med färdiga huvudhandlingar, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning samt att därefter underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Huvudhandlingar för projektet beräknas vara färdiga under oktober 1964. Snarast möjligt därefter avser styrelsen återkomma med föreskriven redovisning av desamma. I tidshänseende räknar styrelsen med att färdigställande av bygghandlingar torde kräva ca 4 månader efter det styrelsen erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag i detta avseende. Upphandlings- och byggnadstid beräknas till ca 15 månader. Enligt nu föreliggande tidsplaner räknar styrelsen med att arbetena skall kunna påbörjas i augusti 1965.

Nyköping, Karlstad, Kalmar, Gävle, Göteborg, Växjö, Jönköping.

Genom beslut den 17 och 24 januari, 28 februari, 13 mars och 4 juni 1964 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering fram till och med färdiga bygghandlingar för nybyggnad för data- och lantmåterikontor i Nyköping, tillbyggnad av landsstatshus i Karlstad, nybyggnad för datakontor i Kalmar, nybyggnad för datakontor i Gävle, om- och tillbyggnad av landsstatshus i Göteborg, nybyggnad för datakontor i Växjö samt nybyggnad av landsstatshus i Jönköping. Sedan bygghandlingarna, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning, färdigställts skulle ärendena underställas Kungl. Maj:ts förnyade prövning.

För samtliga projekt har uppgjorts en tidplan som utvisar att huvudhandlingar färdigställs under september 1964 och bygghandlingar under mars 1965, varefter arbetena torde kunna påbörjas omkring den 1 augusti 1965. Styrelsen har preliminärt beräknat byggnadstiden till ca 16 månader. — Dessa uppgifter gäller emellertid ej projekten i Göteborg och Jönköping. För Göteborg har den första etappen påbörjats; den andra beräknas påbörjas under andra kvartalet 1965 och den tredje under tredje kvartalet 1965. Byggnadstiderna för de olika etapperna har beräknats till resp. 6, 10 och 10 månader. — Jönköpingsprojektet torde kunna påbörjas i december 1965 för att pågå i ca 16 månader.

Kristianstad, Malmö, Mariestad, Västerås, Falun, Härnösand.

Genom beslut den 29 april 1964 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av den 7 april 1964 redovisade förslag till byggnadsprogram avseende ombyggnad av landsstatshusen för datakontor m. m. i respektive Kristianstad, Malmö, Mariestad, Västerås, Falun och Härnösand, utföra projektering fram till och med färdigställande av bygghandlingar, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning. Ärendena skulle därefter underställas Kungl. Maj:ts förnyade prövning.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram			Medelsförbrukning beräknad för	
	1.7.63	1.7.64	faktisk t.o.m. 30.8.64	1964/65	1965/66
I PÅBÖRJADE FÖRE 1.7.64					
Falun Etapp III.....	2 140	2 140	2 084	56	—
Falun Etapp IV.....	2 150	1 850	1 731	119	—
Falun Etapp V.....	2 620	2 620	929	1 500	191
Kristianstad.....	3 300	3 300	3 142	158	—
Härnösand: landskontorsbyggnad	3 900	3 600	3 372	228	—
Härnösand: vägförvaltnings- byggnad.....	3 100	3 100	1 254	1 700	146
Härnösand: gamla landsstatshuset, ombyggnad.....	1 080	1 115	63	800	252
Luleå: tillbyggnad.....	4 550	4 690	1 179	2 000	1 000
Västerås: landsstatshus.....	4 250	4 200	3 974	226	—
Örebro: inredningsarbeten i slottet.	315	315	212	—	—
Summa I	27 405	26 930	17 940	6 787	1 589
II AVSEDDA ATT PÅBÖRJAS 1964/65					
Örebro: landsstatshus.....	8 150	8 435	25	2 000	5 000
Göteborg: ombyggnad av lands- statshus m. m.....	3 300	3 415	—	1 000	1 500
Summa II	11 450	11 850	25	3 000	6 500
III AVSEDDA ATT PÅBÖRJAS 1965/66					
Umeå: ny- och omb. för datakontor m. m.....	1 350	1 700	—	—	1 200
Karlstad: tillbyggnad av landsstats- hus.....	5 800	6 000	5	—	4 000
Jönköping: nybyggnad för datakon- tor m. m.....	3 200	3 300	—	—	1 400
Gävle: nybyggnad för datakontor m. m.....	3 900	4 035	—	—	2 700
Kristianstad: ombyggnad av lands- statshus för datakontor m. m.	350	360	—	—	300
Malmö: ombyggnad av landsstats- hus för datakontor m. m.	550	570	—	—	500
Mariestad: ombyggnad av lands- statshus för datakontor m. m.	425	440	—	—	400
Västerås: ombyggnad av landsstats- hus för datakontor m. m.	360	370	—	—	300
Falun: ombyggnad av landsstatshus för datakontor m. m.....	400	415	—	—	375
Härnösand: ombyggnad av lands- statshus för datakontor m. m.	455	470	—	—	400
Växjö, Nyköping, Kalmar: vissa projekteringskostnader.....	—	—	—	—	450
Summa III	16 790	17 660	5	—	12 025
IV FÖRETAG UNDER UTREDNING					
Linköping: landsstatshus.....	—	—	32	—	—
Växjö: nybyggnad.....	—	—	7	—	—
Nyköping: tillbyggnad.....	—	—	27	—	—
Kalmar: tillbyggnad.....	—	—	—	—	—
Summa IV	—	—	66	—	—
Summa I—IV	55 645	56 440	18 036	9 787	20 114

För samtliga projekt har uppgjorts en tidsplan som utvisar att huvudhandlingar färdigställas under november 1964 och bygghandlingar under april 1965, varefter arbetena torde kunna påbörjas i oktober 1965. Vart och ett av objekten beräknas dra en byggnadstid av ca 7 månader.

Investeringsplan för landsstatsbyggnader

I samråd med byggnadsstyrelsen har uppgjorts ett reviderat byggnadsprogram (tusental kr.) (se s. 210).

Departementschefen

Den regionala förvaltningen expanderar mer och mer, vilket kräver ett ökat lokalbehov i alla residensstäder. Byggnadsstyrelsens planering för lokalbehovens tillgodoseende genom nybyggnader försvåras av pågående utredningar, vilkas resultat ännu inte kan överblickas. I avvaktan på resultatet av länsindelningsutredningen anser jag mig inte f. n. kunna tillstyrka nybyggnadsföretag i sådana residensstäder beträffande vilka tvekan kan föreligga om de även i fortsättningen kommer att vara huvudsäten för den regionala statsförvaltningen. I dagens läge vill jag därför inte tillstyrka de föreslagna nybyggnadsföretagen i Nyköping, Växjö och Kalmar, i vilka städer lokalbehovet med anledning av datareformen får tillgodoses genom förhyrningar. Jag vill dock särskilt framhålla, att min ståndpunkt härvidlag inte innebär något ställningstagande i länsindelningsfrågan.

Vad avser byggnadsföretaget i Örebro har riksdagen med anledning av förslag i prop. 1964: 190 medgivit att ett nytt landsstatshus må uppföras i staden. Sedan huvudhandlingar för byggnadsföretaget i Umeå numera färdigställts har den därpå grundade kostnadsramen beräknats till 1,7 milj. kr. Jag anser ifrågavarande kostnadsram böra kunna accepteras.

De föreslagna ombyggnaderna i Kristianstad, Malmö, Mariestad, Västerås, Falun och Härnösand är alla föranledda av behovet att tillskapa lokaler för datakontoren. Då det är angeläget att dessa lokaler färdigställas utan tidsutdräkt och fråga är om mindre företag förordar jag, att medel beräknas för igångsättande nästa budgetår av dessa arbeten. Innan arbetena påbörjas, torde Kungl. Maj:t i vanlig ordning få pröva huvudhandlingarna för nämnda företag.

Jag föreslår, att den nyss redovisade investeringsplanen godkännes. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att modifiera densamma i den mån så erfordras för att bestrida merkostnader, som föranledes av eventuellt framtida allmän byggnadskostnadsstegring. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för länsstyrelserna* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 18 200 000 kr.

III: 2. Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4 milj. kr. Anslaget avser att möjliggöra för byggnadsstyrelsen att, när tillfälle ges, kunna förvärva sådana bebyggda eller obebyggda tomter, vilka är lämpade att tillgodose aktuella eller förväntade behov av lokaler för förvaltningsändamål. Anslaget får användas endast efter Kungl. Maj:ts bemyndigande i varje särskilt fall.

Byggnadsstyrelsen hemställer att 9 milj. kr. anvisas för budgetåret 1965/66. Styrelsen anför bl. a.

Under budgetåret 1962/63 har Kungl. Maj:t medgivit byggnadsstyrelsen att med anlitande av medel från anslaget i fråga förvärva tomterna nr 2, 5 A och 12 i kvarteret Kansliet i Falun, nr 6 i kvarteret Gunnar Gröpe i Växjö, del av stadsägan nr 250 D i Sollefteå samt markområden i kvarteret Viden och stadsägan Malåträsk 4² i Malåträsk. Vid utgången av budgetåret 1962/63 kvarstod en reservation på anslaget av cirka 1 235 000 kr.

Under budgetåret 1963/64 har Kungl. Maj:t medgivit byggnadsstyrelsen att med anlitande av medel från anslaget förvärva tomten nr 1 i kvarteret Poppeln i Vänersborg, kvarteret Gasverket i Örebro samt tomterna nr 1 och 2 i kvarteret Phyllis i Västerås. Vid utgången av budgetåret 1963/64 kvarstod en reservation av cirka 3 800 000 kr. Av detta belopp var emellertid disponerat för ännu ej slutbetalade fastighetsförvärv sammanlagt cirka 2 070 000 kr., varför cirka 1 730 000 kr. återstår att disponera för nya inköp. Tillsammans med det för innevarande budgetår anvisade beloppet 4 000 000 kr. står sålunda till förfogande ett belopp av cirka 5 730 000 kr.

F. n. pågår förhandlingar om förvärv av fastigheter i Nyköping, Linköping, Växjö, Halmstad, Härnösand, Umeå och Luleå. Under tiden fram till utgången av nästa budgetår torde dessutom, såvitt styrelsen nu kan bedöma, inköp av fastigheter i Kalmar, Malmö, Göteborg, Visby, Vänersborg, Mariestad, Karlstad och Falun komma att aktualiseras. Skulle samtliga dessa förvärv komma till stånd, kommer de tillgängliga medlen icke att förslå till bestridande av de beräknade köpeskillingarna, sammanlagt cirka 15 950 000 kr.

Departementschefen

Sedan byggnadsstyrelsen avlämnat sin anslagsframställning för nästa budgetår har styrelsen aktualiserat ett i framställningen inte beräknat förvärv av en fastighet i Malmö för en köpeskillning av 4,6 milj. kr. Förvärvet synes böra fullföljas redan innevarande budgetår, vilket medför att tillgängliga medel på anslaget praktiskt taget helt förbrukas. För att kunna tillgodose behovet av ökade lokalutrymmen för den regionala länsförvaltningen är det angeläget att medel ställes till byggnadsstyrelsens förfogande i sådan utsträckning, att för statsverket erforderliga fastighetsförvärv kan säkerställas. Jag förordar, att för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 10 milj. kr. Liksom förut bör anslaget få användas endast efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål*
för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av
10 000 000 kr.

III: 3. Nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm.

Till detta ändamål har för budgetåren 1962/63, 1963/64 och 1964/65 anvisats investeringsanslag av sammanlagt 9 490 000 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att för nästa budgetår 270 000 kr. anvisas. Styrelsen anför bl. a.

Nybyggnaden kommer att slutföras under budgetåret 1964/65. Till följd av automatiska prislägesförändringar kommer den till 9 490 000 kr. i 1963 års prisläge uppgående kostnadsramen att behöva justeras. Styrelsen begär härför erforderliga medel i sina medelsäskanden rörande det till kommunikationsdepartementet hörande anslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten.

Beträffande vissa ytterligare arbeten rörande ifrågavarande byggnadsföretag har Kungl. Maj:t den 9 juli 1964 lämnat sitt medgivande intill en kostnad av 260 000 kr. i prisläget den 1 juli 1963. För täckande av kostnaderna bör — med hänsyn till preliminärt beräknad indexstegring under tiden den 1 juli 1963—den 1 juli 1964 — anvisas 270 000 kr.

Departementschefen

På av styrelsen anförda skäl tillstyrker jag att 270 000 kr. anvisas till täckande av kostnaderna för de merarbeten, till vars utförande Kungl. Maj:t den 9 juli 1964 lämnat sitt medgivande.

Såsom statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet anført vid anmälan av det under sjätte huvudtiteln, kapitalbudgeten, upptagna anslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten ter det sig naturligt, att frågan om medel till täckande av de merkostnader för polisskolan som föransleds av automatiska prislägesförändringar anmäles i samband med att anslag äskas för nyssberörda merarbeten rörande byggnadsföretaget. Byggnadsstyrelsen har beräknat merkostnaderna till 265 000 kr. Beräkningen torde böra godtas.

Anslaget bör således uppföras med 535 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 535 000 kr.

III: 4. Polishus m. m.

Till detta ändamål har medel inte anvisats för innevarande budgetår.

I prop. 1964: 101 anförde jag i anslutning till förslaget om viss lagstadgad skyldighet för kommun att upplåta lokaler för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet, att många kommuner under arbetet med statens lokalplanering anmält sin beredvillighet att frivilligt medverka för att täcka det ganska omfattande nybyggnadsbehovet. Jag fann sådan kommunal medverkan i hög grad önskvärd med hänsyn till svårigheterna bl. a. från statsfinansiell synpunkt att i ett sammanhang ombesörja nybyggnadsverksamheten i statlig regi. Då det ofta rörde sig om behov, som uppkommit efter hand under tiden för det kommunala huvudmannaskapet, fann jag det också naturligt att kommunerna skulle komma att tillhandahålla sina tjänster. I anslutning till att Svenska stadsförbundet i sitt remissyttrande framhöll vikten av att kommunerna fick garantier för att staten efter byggnadernas färdigställande övertog dem genom att hyra eller förvärva dem uttalade jag, att detta problem syntes kunna få tillfredsställande lösningar vid den nära samverkan mellan staten och vederbörande kommun som framdeles liksom hittills torde komma till stånd beträffande varje särskilt byggnadsprojekt.

En betydande aktivitet har visats från kommunernas sida då det gäller att uppföra nybyggnader för de angivna ändamålen. Förutom att i ett tiotal orter sådana byggnader är under uppförande, har ett avsevärt antal projekt förts så långt att igångsättning kan ske under 1965. Härutöver föreligger ett betydande antal fall på planeringsstadiet.

Nybyggnadsverksamheten på ifrågavarande område kan således beräknas få en betydande omfattning under de närmaste åren. Då byggnadsinvesteringarna väntas öka kraftigt under innevarande år — särskilt gäller detta de kommunala investeringarna — erfordras en avvägning av olika investeringsbehov. I syfte att åstadkomma en samordning härvidlag har Kungl. Maj:t den 11 december 1964 anbefallt byggnadsstyrelsen, rikspolisstyrelsen, riksåklagarämbetet, kriminalvårdsstyrelsen och exekutionsväsendets organisationsnämnd att — innan myndigheten genom godkännande av ritningar eller på annat sätt lämnar sin medverkan till anordnande av nya lokaler för polis-, åklagar- och exekutionsväsendet samt häktesorganisationen i form av ny-, till- eller ombyggnad, för vilken kostnaden kan beräknas överstiga 300 000 kr. — underställa Kungl. Maj:t frågan huruvida projektets genomförande är så angeläget att myndigheten i nu rådande situation på byggarbetsmarknaden bör medverka till att projektet kommer till utförande.

Oavsett här berörda förhållanden kan det i vissa fall vara lämpligt att föreliggande lokalbehov tillgodoses genom nybyggnad i statlig regi. Särskilt kan detta ifrågasättas om flera statliga verksamheter finns representerade i en ort och har trängande lokalbehov som skulle kunna lösas gemensamt. Vidare kan i något fall inlösen av byggnad, som uppförts av kommun eller annan för ifrågavarande ändamål, behöva ske inom en nära framtid. Jag

föreslår, att ett särskilt anslag uppföres på kapitalbudgeten för detta ändamål och att under anslaget för nästa budgetår anvisas 10 milj. kr. Jag vill understryka, att syftet med förslaget inte är att den samverkan mellan staten och kommunerna, som jag tidigare berört, skall upphöra eller att staten på en gång skall överta hela den här ifrågavarande byggnadsverksamheten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Polishus m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

III: 5. Vissa skyddsrumsanläggningar

För detta ändamål har för budgetåret 1964/65 anvisats ett investeringsanslag av 5 milj. kr.

Telestyrelsen hemställer, att för nästa budgetår 1,5 milj. kr. anvisas för viss teleteknisk utrustning m. m.

Civildörsvarsstyrelsen hemställer, att 3 milj. kr. anvisas för utbyggnad av vissa skyddsrumsanläggningar för telestyrelsen m. fl. statliga myndigheter. Utbyggnaden avser utrymmen i allmänna skyddsrum. Vid full utbyggnad av ifrågavarande skyddsrum enligt plan kommer ca 40 milj. kr. att utgöra kostnader för skyddsrum åt personal tillhörande ifrågavarande statliga myndigheter. I vilken omfattning kostnader för statliga intressenter kommer att uppstå i objekt, som startas under budgetåret 1965/66, kan för närvarande ej anges. För ändamålet beräknas 3 milj. kr.

Departementschefen

Med hänsyn till ärendets natur bör en redogörelse för de upptagna frågorna inte lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Till viss teleteknisk utrustning m. m. beräknar jag 1,5 milj. kr. och till utrymmen för statliga myndigheter i allmänna skyddsrum 2,5 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

III: 6. Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret

För detta ändamål har för budgetåret 1964/65 anvisats ett investeringsanslag av 2,3 milj. kr.

Civildörsvarsstyrelsen föreslår, att för nästa budgetår anvisas 4,4 milj. kr.

Enligt gällande uppbyggnadsplan skall t. o. m. budgetåret 1965/66 uppsättas sammanlagt 13 undsättningskårer. Hittills har till förrådsbyggnader för kårernas materiel anvisats 2 625 000 kr. Enligt uppgift från byggnadsstyrelsen beräknas kostnaderna per förrådsenhet f. n. till 450 000 kr. För de tio

förråd, för vilka medel anvisats, uppgår den totala kostnaden sålunda till 4 500 000 kr., d. v. s. ett underskott i förhållande till anvisade medel av 1 875 000 kr. Civilförsvarsstyrelsen anser det angeläget, att detta underskott i första hand täckes. Den planenliga uppbyggnaden av undsättningskårerna medför ett behov av ytterligare tre förråd under budgetåret 1965/66. Kostnaden härför uppgår till 1 350 000 kr.

För det lokala civilförsvaret föreslår styrelsen att tre förråd bygges samt äskar för ändamålet 1 200 000 kr. Den angivna kostnaden har framräknats av byggnadsstyrelsen.

Departementschefen

För de med anslaget avsedda ändamålen föreslår jag för nästa budgetår en medelsanvisning av 4 milj. kr. Jag utgår därvid från att av anslaget skall i första hand täckas kostnaderna för förrådsbyggnader för undsättningskårens materiel. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om medlens användning, varvid anslaget i den mån medelsanvisningen lämnar utrymme härför bör kunna tagas i anspråk även för det lokala civilförsvarets behov.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

V. Statens utlåningsfonder

V: 1. Lånefonden för bostadsbyggande

Från fonden, till vilken medel anvisas i den mån så erfordras för utbetalning av beviljade lån, utlämnas bostadslån, förbättringslån och tvätterilån utom till den del dessa lån är ränte- och amorteringsfria. Vidare utbetalas från fonden tertiärlån, egnahemslån och vissa tilläggs lån enligt äldre bestämmelser. För varje kalenderår fastställs en ram för långivningen. För budgetåret 1964/65 har anslaget till fonden uppförts med 690 milj. kr. Ramen för beslut om lån har för år 1965 fastställts till 1 255 milj. kr.

Bostadsbyggandets omfattning

Bostadsstyrelsen har anfört, att *tillskottet av nya lägenheter* år 1963 uppgick till 81 400 lägenheter, vilket för tredje året i följd innebär en ökning av bostadsbyggandets omfattning räknat i antal inflyttningsfärdiga lägenheter. I förhållande till år 1962 ökade tillskottet med ca 6 300.

Av ökningen hänför sig ca 1 600 till småhus och ca 4 700 till flerfamiljshus. Andelen småhus ligger för både år 1962 och år 1963 mellan 28 och

29 %. Av lägenheterna i småhusen har antalet lägenheter i rad- och kedjehus relativt sett ökat mer än antalet lägenheter i friliggande hus.

Av de år 1963 färdigställda lägenheterna utgjordes 5 050 av bostäder för studenter, rum i ålderdomshem, bostäder för personal vid sjukhus och vårdinrättningar m. fl. specialbostäder. Motsvarande antal år 1962 var 3 100. Antalet rum för studenter i studentbostadshus ökade från 1 140 år 1962 till 2 170 år 1963.

Av lägenheterna i småhus har 91 % tillkommit med statligt stöd, av lägenheterna i flerfamiljshus 96 %. Vid beräkningen av det sistnämnda procenttalet har bortsetts från lägenheterna i ålderdomshem. Den lägre andelen för småhus sammanhänger med att i storstadsområdena endast 75 % av småhusen uppföres med statligt stöd. I övriga delar av landet tillkommer 95 % av småhusen med statligt stöd. Antalet inflyttningsfärdiga lägenheter år 1964 beräknas uppgå till ca 87 000, varav ca 25 000 i småhus och ca 62 000 i flerfamiljshus.

Påbörjandet av nya byggnadsföretag beräknas för åren 1961, 1962 och 1963 till resp. 76 500, 92 500 och 86 600. Den höga igångsättningen under år 1962 sammanhänger med att flerfamiljshus under sistnämnda år fick påbörjas utan begränsningar. Vid beräkningen av medelsramarna för den statliga bostadslångivningen under 1963 förutsattes ett påbörjande av 85 000 lägenheter, varav 59 000 lägenheter i flerfamiljshus och 26 000 lägenheter i småhus. Den faktiska igångsättningen av flerfamiljshus uppgick till 61 000 lägenheter och i småhus till 25 000 lägenheter. Småhusbyggandet, vars omfattning inte har varit begränsat inom den totala medelsramen, har alltså fortsatt att öka även under 1963.

Av de tre storstadsområdena har endast göteborgsregionen år 1963 erhållit en ökning av bostadstillskottet jämfört med år 1962. Storstadsområdenas sammanlagda lägenhetstillskott understeg med ca 1 500 lägenheter 1962 års. Ökningen från år 1962 av antalet inflyttningsfärdiga lägenheter i riket i övrigt fördelar sig med 5 200 på städer och 2 600 på landskommuner. Bostadsbyggandet i dessa landskommuner utgör till en del ett bostadsbyggande i sådana kommuner som är förortskommuner till städer och i övrigt i stor utsträckning av byggande i expanderande tätorter.

Uppgifterna om påbörjandet under 1963 och första halvåret 1964 i de kommuner, som månadsvis lämnar uppgifter till bostadsbyggnadsstatistiken, pekar på att utvecklingen går mot en ökning — såväl relativt som absolut sett — av bostadsbyggandet i storstadsområdena samt även i övriga städer med mer än 50 000 inv.

Fördelningen på lägenhetstyper av 1963 års totala lägenhetstillskott innebär jämfört med 1962 en relativ ökning för såväl smålägenheter som lägenheter om tre eller flera rum och kök, medan andelen tvårumslägenheter fortsätter att minska. Utvecklingen belyses i följande tablå.

Uppgifterna om fördelningen på lägenhetstyper av lägenheter i flerfamiljs-

År	Lägenhetstillskottets fördelning på lägenhetstyper (procenttal)			
	1 rum med eller utan kök	2 r o k	3 r o k	4 el. fl. r o k
1961.....	19,4	23,2	29,6	27,8
1962.....	18,8	22,2	28,9	30,1
1963.....	20,4	19,1	29,8	30,7

År	Lägenheter med <i>preliminärt beslut om statliga lån</i> till flerfamiljshus, exkl. studentbostadshus, fördelade på lägenhetstyper				
	Antal lägenheter	Därav i % om 1 rum med eller utan kök	2 r o k	3 r o k	4 el. fl. r o k
1961.....	50 814	19	32	37	12
1962.....	52 390	20	28	39	13
1963.....	70 009	19	26	40	15

hus med preliminärt beslut om bostadslån år 1963 visar i jämförelse med motsvarande uppgifter för åren 1961 och 1962 att man även i fortsättningen kan vänta ett lägenhetstillskott med en ökande andel lägenheter om tre eller flera rum och kök på bekostnad av andelen tvårumslägenheter.

Den genomsnittliga lägenhetsytan i flerfamiljshus med statliga lån har ökat från 64 m² år 1961 till 68 m² år 1963. Denna ökning är hänförlig till såväl ett ökat antal rumsenheter per lägenhet som till ökning av de olika lägenhetstypernas genomsnittsytor.

Fördelningen av långivningen till flerfamiljshus efter företagsform visar för år 1963 i jämförelse med år 1962 en uppgång av de kommunala och allmännyttiga företagens andel av lägenheterna från 40 till 47 %. De enskilda företagens andel har minskat mer än de kooperativa företagens.

År	Lägenheter med <i>preliminärt beslut om statliga lån</i> till flerfamiljshus fördelade efter företagsform, %		
	Enskilda företag	Kooperativa företag	Kommunala och allmännyttiga föret.
1962.....	26	33	40
1963.....	21	31	47

Omkring årsskiftet 1963—64 redovisades till länsbostadsnämnderna de första *kommunala bostadsbyggnadsprogrammen* avseende perioden 1964—1968 från de 438 kommuner, som skall upprätta sådana program.

Det antal lägenheter, som kommunerna — med beaktande av bostadsbyggnadsbehovet och sina resurser — hösten 1963 angav som mål för påbörjandet under åren 1964, 1965 och 1966, uppgår till resp. 111 150, 112 400 och 104 950.

Länbostadsnämnderna har sammanfattat programmen och bedömt realismen i de av kommunerna lämnade uppgifterna för åren 1964 och 1965,

varvid nämnderna dock ej haft att bedöma de allmänna förutsättningarna för byggandet såsom tillgången på kapital, arbetskraft och material. För dessa två år har nämnderna också uppskattat påbörjandets omfattning i de kommuner, som ej har skyldighet att upprätta bostadsbyggnadsprogram. Länsbostadsnämndernas bedömning av kommunernas program resulterade i en reducering för år 1964 med 8 500 lägenheter och för år 1965 med 3 050 lägenheter. För de kommuner som ej skall upprätta bostadsbyggnadsprogram har beräknats en igångsättning av 8 950 lägenheter under år 1964 och 8 750 under år 1965.

I följande tablå sammanfattas bedömningarna av det möjliga påbörjandet i hela riket för åren 1964 och 1965, varvid som jämförelse även anges påbörjandet under åren 1962 och 1963. Uppgifterna i tablå innefattar såväl länsbostadsnämndernas reducering av kommunernas uppgifter som uppskattningen av bostadsbyggandet i kommuner utan programskyldighet.

	Faktiskt påbörjande		Av kommunerna och länsbostadsnämnderna beräknat påbörjande	
	1962	1963	1964	1965
<i>Antal lägenheter</i>				
Flerfamiljshus	67 900	60 900	77 100	81 100
Småhus	24 500	25 500	34 500	37 000
Totalt	92 400	86 400	111 600	118 100
<i>Indextal: 1963 = 100</i>				
Flerfamiljshus	112	100	127	133
Småhus	96	100	135	145
Totalt	107	100	129	137

Det av kommunerna redovisade möjliga byggandet torde, anför styrelsen, i regel utgöra ett maximiprogram, vars realiserande förutsätter att planerings- och projekteringsprocessen försiggår utan störningar och att inga oförutsedda komplikationer inträffar. Med hänsyn härtill kan det ifrågasättas om icke totalsiffrorna för programmen vad det gäller det möjliga byggandet inrymmer ett visst mått av överskattning. Även med beaktande av denna reservation torde det emellertid utan tvekan framgå av programmen att ett ökat bostadsbyggande utöver nuvarande nivå är möjligt såvitt det beror på läget beträffande markdisposition, planering och projektering.

Bostadsstyrelsen framhåller vidare att studentbostadsbyggandet behöver öka kraftigt med hänsyn till dels nu föreliggande underskott, dels den ökade tillströmningen av universitetsstuderande. Enligt de kommunala bostadsbyggnadsprogrammen planeras att under 1965 påbörja närmare 6 000 studentbostäder eller ca 4 000 fler än som påbörjades under 1963.

Styrelsen erinrar om att *bostadsbyggnadsprogrammet* för år 1965 preliminärt har fastställts till 85 000 lägenheter.

I statsverkspropositionen till 1964 års riksdag framhöll departementschefen att det var särskilt viktigt att söka åstadkomma större bostadstillskott i de regioner där efterfrågan på bostäder är störst, i första hand de tre storstadsområdena. Vissa möjligheter härtill bedömdes föreligga, om tillgången på byggnadsarbetskraft i dessa områden kunde öka. Styrelsen påpekar att arbetsmarknadsstyrelsen planerar att intensifiera ansträngningarna att underlätta en omflyttning av byggnadsarbetare från över-skottsorter till storstadsregionerna. Planeringsläget i storstadsområdena synes också vara gynnsamt för ett ökat bostadsbyggande, och det är, anför styrelsen, synnerligen angeläget med hänsyn till bostadsmarknadsläget i dessa områden att ökningen kommer till stånd. Ett ökat byggande i storstadsområdena får dock icke leda till en minskning i andra delar av landet. I många större och medelstora städer och tätorter i olika delar av landet föreligger en stark expansion inom näringslivet med åtföljande stegrad efterfrågan på bostäder. Av de kommunala bostadsbyggnadsprogrammen framgår att dessa kommuner, under beaktande av föreliggande behov och planeringsläge, bedömt en avsevärd ökning av bostadsbyggandet vara möjlig. Därjämte kan en ökning konstateras i behovet av ersättningsproduktion för avgång av gamla bostäder. Frånsett storstadsområdena har antalet lägenheter i rivningshus under den gångna delen av 1960-talet uppgått till 5 000—6 000 per år men beräknas i programmen öka till i genomsnitt 7 500 per år.

Enligt bostadsstyrelsens mening bör bostadsbyggnadsprogrammet för år 1965 avse 95 000 lägenheter.

Småhus bör även i fortsättningen kunna byggas i en omfattning som motsvarar framkommande bygginitiativ. Småhusbyggandet har under senare år successivt ökat. De kommunala bostadsbyggnadsprogrammen tyder på att denna ökning kommer att fortsätta. I styrelsens förslag till program för år 1965 räknas med en ökning med 1 000 lägenheter i förhållande till 1964 års program.

För år 1966 förutsätter styrelsen att bostadsbyggnadsprogrammet tills vidare avser en produktion av samma omfattning som förordats för år 1965 eller 95 000 lägenheter. Småhusbyggandet beräknas för år 1966 till 29 000 lägenheter eller 1 000 fler än under 1965.

De kommunala bostadsbyggnadsprogrammen för perioden 1965—1969, som redovisas före den 1 december 1964, torde ge hållpunkter för en omprövning av programmet.

Den närmare innebörden av styrelsens förslag framgår av följande tablå.

Förslag rörande hyreskontroll för lokallägenheter

Bostadsstyrelsen erinrar om att hus som tillkommit med stöd av statliga lån enligt 1946 och senare års kungörelser och som ägs av enskild person

Bostadsstyrelsens förslag till bostadsbyggnadsprogram

	Antal lägenheter		
	Småhus	Flerfamiljshus	Summa
1965			
Med statliga lån finansierade företag			
Fastställt minimiprogram	26 000	53 000	79 000
Bostadsstyrelsens förslag till ökning.....	—	10 000	10 000
Övrigt bostadsbyggande.....	2 000	4 000	6 000
Totalt	28 000	67 000	95 000
1966			
Med statliga lån finansierade företag.....	27 000	62 000	89 000
Övrigt bostadsbyggande.....	2 000	4 000	6 000
Totalt	29 000	66 000	95 000

eller enskilt företag är underkastade länsbostadsnämndernas hyreskontroll under lånets löptid. Undantag gäller dock beträffande garage.

Hyresregleringslagen och därmed hyresnämndernas kontroll avser jämväl statligt finansierade fastigheter. Dock är stadgandena i 2—6 §§ i lagen inte tillämpliga på upplåtelse av lägenhet i hyresvärden tillhörigt hus, för vilket utgått statligt lån, som är förenat med villkor om begränsning av rätten att uttaga hyra och som slutligt beviljats efter den 31 december 1956 samt inte uppsagts till betalning.

Hyresregleringslagens giltighetsområde har under de senaste åren successivt begränsats. I fråga om lokallägenheter — bortsett från garage — kvarstår hyresregleringen fr. o. m. den 1 mars 1964 endast i de 16 största städerna.

Hyresnämndernas befattning med hyresfrågor i statligt belånade hus inskränker sig alltså numera till hus som ägs av enskild person eller enskilt eller kooperativt organiserat företag, som omfattas av hyresregleringslagen — i fråga om lokaler de 16 största städerna — och för vilka det statliga lånet har slutligt beviljats före den 1 januari 1957. Beträffande privatägda hus, för vilka statslån enligt 1946 och senare års lånekungörelser slutligt beviljats före den 1 januari 1957, skall hyresnämnderna i andra hyresreglerade orter än de 16 största städerna pröva hyresfrågor för bostäder medan länsbostadsnämnden ensam får pröva motsvarande frågor för lokaler. Antag att en dylik fastighet blir föremål för standardhöjande åtgärder utan att bostadslån anlitas och framställning om höjning av grundhyrornas göres. Hyresnämnden har därvid att pröva höjningen av grundhyrorna för bostäderna och länsbostadsnämnden höjningen av maximihyrorna för lokalerna. Då höjningen skall avvägas så att fastighetsägaren får skälig förräntning på den godtagbara förbättringskostnaden innebär detta att hyresnämnden skall beräkna den del av förbättringskostnaden, som belöper på bostäder-

na, och länsbostadsnämnden den del, som hänför sig till lokalerna. Betänker man också att såväl hyresnämndens som länsbostadsnämndens beslut kan överklagas i olika instanser inses lätt svårigheterna.

Styrelsen erinrar vidare om att länsbostadsnämndens hyreskontroll har upphört att gälla för alla slag av lägenheter i bostadsrättsförenings fastighet. Hyreskontrollen för lokaler i sådana hus har alltså upphört i alla orter utom de 16 största städerna.

Man har anledning räkna med, anför styrelsen, att den pågående strukturomläggningen inom handelns område kommer att medföra nödvändiga omDispositioner av befintliga lokaler och därmed också omprövningar av gällande maximihyror. Följden härav blir betydande administrativa påfrestningar för länsbostadsnämnderna. Det skäl, som har kunnat åberopas för den särskilda hyreskontrollen beträffande lokaler i statsfinansierade hus, nämligen att subvention i form av räntebidrag har utgått jämväl för lån hänförligt till lokaldelarna, föreligger inte längre. Från de nu angivna synpunkterna framstår en viss avveckling av länsbostadsnämndernas kontroll över hyror i lokaler som motiverad.

Den regionala avvecklingen av hyresregleringen med avseende på lokaler är ett uttryck för att tidigare på de berörda orterna rådande lokalbrist i stort sett hävts och att hyror där för har ansetts kunna släppas fria utan egentlig risk för omotiverade höjningar. Med hänsyn härtill kan det framstå som naturligt, att länsbostadsnämndernas ifrågavarande hyreskontroll ansluter sig till vad som gäller för icke statsfinansierade hus. Bostadsstyrelsen föreslår, att länsbostadsnämndernas hyreskontroll för lokaler slopas på orter, där hyresregleringslagen upphört eller kommer att upphöra att gälla för lokaler.

Bostadsstyrelsens anslagsberäkning m. m.

Beträffande *ramen för långivningen under åren 1965 och 1966* anför styrelsen bl. a. följande.

För år 1965 har ramen fastställts till 1 255 milj. kr. Därvid har räknats med beslut om lån för nya flerfamiljshus och småhus med resp. 53 000 och 26 000 lägenheter. Lånebeloppet per lägenhet har beräknats till 13 800 kr. för flerfamiljshus och 16 700 kr. för småhus. Vidare har räknats med ett belopp av 90 milj. kr. för lån till ombyggnader samt förbättrings- och tvätterilån.

Styrelsen anför att det av olika skäl är vanskligt att uppställa antaganden för åren 1965 och 1966 om de genomsnittliga lånebeloppen per lägenhet.

I de företag för vilka lånebeslut kommer att lämnas under åren 1965 och 1966 torde en fortsatt förskjutning mot större lägenhetstyper vara att vänta liksom en ökad standard i övrigt. Fördelningen på företagsformer, som är av avgörande betydelse för genomsnittsbeloppen, är svårare att bedöma. En viss förskjutning i långivningen mot storstadsområdena, där kostnadsnivån

ligger högre än i riket i övrigt, kan väntas. Nämnda förhållanden pekar mot en höjning av genomsnittseloppen. Därtill kan komma höjningar föranledda av beslut om högre grundbelopp vid beräkning av låneunderlag.

Behovet av fördjupning av lån till småhus är beroende av utvecklingen på kreditmarknaden.

Styrelsen utgår från att genomsnittseloppen ökar till 14 000 kr. för lägenheter i flerfamiljshus och till 24 000 kr. för lägenheter i småhus.

Med hänsyn till den väntade ökningen av förbättringslångivningen avseende åldringsbostäder räknar styrelsen med en ökning till 100 milj. kr. per år av beloppet till ombyggnader och förbättringar.

Under de angivna förutsättningarna kan medelsramen för beslut om lån under de båda åren beräknas till följande belopp.

	Milj. kr.
1965	
Bostadslån till nya flerfamiljshus 63 000 × 14 000	882
Bostadslån till nya småhus 26 000 × 24 000	624
Bostadslån till ombyggnader samt räntebärande förbättrings- och tvätterilån.....	100
Totalt (avrundat)	1 605

	Milj. kr.
1966	
Bostadslån till nya flerfamiljshus 62 000 × 14 000	868
Bostadslån till nya småhus 27 000 × 24 000.....	648
Bostadslån till ombyggnader samt räntebärande förbättrings- och tvätterilån.....	100
Totalt (avrundat)	1 615

Beträffande *anslagsbehovet* för nästa budgetår beräknar styrelsen att utbetalningen av lån till flerfamiljshus kommer att omfatta 56 000 lägenheter. Lånebeloppet per lägenhet antages uppgå till 13 000 kr. Lån till nya småhus antages komma att utbetalas till 25 000 lägenheter. Det genomsnittliga lånebeloppet antages motsvara det som beräknats för den preliminära långivningen under år 1964, dvs. 22 500 kr. Detta antagande innebär en väsentlig fördjupning. För utbetalning av lån till ombyggnader och räntebärande förbättrings- och tvätterilån beräknas ett belopp av 80 milj. kr. Totalt skulle därmed utbetalningarna komma att uppgå till (56 000 × 13 000 + 25 000 × 22 500 + 80 000) 1 370 milj. kr. Inflytande amorteringar och inlösen av lån kan väntas tillföra fonden 355 milj. kr. Om utbetalningarna och inbetalningarna av förskott antas balansera varandra skulle därmed nettoutgifterna kunna beräknas till 1 015 milj. kr. Då någon behållning på anslaget inte beräknas föreligga vid ingången av budgetåret behöver anslaget anvisas med det nämnda beloppet.

Departementschefen

Såsom framgått av den lämnade redogörelsen har *bostadsbyggandets omfattning* utvecklats mycket gynnsamt under senare år. Det årliga lägenhets-

tillskottet beräknas sålunda för åren 1962—1964 ha uppgått till resp. 75 100, 81 400 och 87 000. Under de tre senaste åren har påbörjats byggnadsföretag med i medeltal drygt 90 000 lägenheter per år. Motsvarande siffra för åren 1959—1961 utgjorde ungefär 72 000 lägenheter per år. Det genomsnittliga antalet rumsenheter i den pågående bostadsproduktionen kan beräknas ha ökat från 259 000 år 1960 till 313 000 år 1962 och 386 000 år 1964.

Det får betecknas som anmärkningsvärt att en så betydande uppgång i bostadsinvesteringarna har kunnat äga rum under en period då den ekonomiska aktiviteten i samhället allmänt sett har haft en påtagligt expansiv prägel. Detta skulle knappast ha varit möjligt, om inte de reala förutsättningarna för ett omfattande bostadsbyggande förbättrats i vissa hänseenden. Sålunda har planeringsverksamheten blivit effektivare, inte minst genom ett ökat kommunalt engagemang. Den fortsatta rationaliseringsverksamheten inom byggnadsproduktionen har vidare medverkat till en höjd produktivitet.

Det har likväl ej saknats tecken som tyder på att samhällsekonomin under denna tid har varit väl hårt ansträngd. Tydligast har detta avspeglats i kostnadsutvecklingen inom byggandet. Samtidigt med att bostadsbyggandets volym ökat mycket starkt har en relativt betydande stegring av byggnadskostnaderna ägt rum.

Läget på bostadsmarknaden påkallar fortsatta betydande insatser för en bostadsproduktion på hög nivå. Inte minst viktigt är det att beakta den betydelse ett tillräckligt stort och lämpligt lokaliserat bostadsbyggande har för näringslivets utvecklingsbetingelser. En jämn och hög produktionsnivå bör alltså eftersträvas även i fortsättningen. I ett längre tidsperspektiv synes ett produktionstillskott av 1 milj. lägenheter under den närmaste tioårsperioden utgöra en angelägen målsättning för bostadsbyggandet. För att detta mål skall kunna nås är det dock nödvändigt att betingelserna för planering och produktion fortsätter att utvecklas på ett gynnsamt sätt. Jag vill erinra om att jag efter bemyndigande av Kungl. Maj:t har tillkallat en utredning, som skall överväga åtgärder i syfte att främja byggandets industrialisering. Det är min förhoppning att detta utredningsarbete skall bidra till att byggnadsindustrins produktionskapacitet kan ökas väsentligt. En sådan ökning torde vara nödvändig, om en fortsatt tillväxt av bostadsbyggandet skall kunna uppnås med bevarad jämvikt i samhällsekonomin och utan beskärning av annan nödvändig byggnadsproduktion.

Bostadsbyggandets omfattning under detta och nästa år bör bestämmas mot denna bakgrund och under hänsynstagande till det rådande ekonomiska läget. Utgångspunkten bör därvid vara ett bibehållande av den uppnådda produktionsnivån eller om möjligt en måttlig höjning. I detta sammanhang bör beaktas att bostadsinvesteringarnas volym inte bestämmas enbart av antalet lägenheter i de byggnadsföretag som pågår under året. Vid sidan av lägenhetsantalet spelar utvecklingen av lägenheternas utrym-

messtandard en viktig roll. Även om det genomsnittliga antalet lägenheter i byggnadsföretag under arbete är lika stort under två på varandra följande år, inträder normalt en ökning i investeringsvolymen till följd av den växande utrymmesstandard. Även lägenheternas utrustning är av viss betydelse. Den utveckling som äger rum på detta område innebär en successiv tillväxt av investeringsbehovet. Å andra sidan bör beaktas att den fortgående rationaliseringsprocessen medför en förbättring av produktiviteten. Ett vanligt antagande är att denna produktivitetsökning i huvudsak motsvarar kostnadsökningen till följd av höjd utrustningsstandard.

Vid en bedömning av förutsättningarna för bostadsproduktionen i år bör vidare beaktas att ökningen av bostadsinvesteringarna från 1963 till 1964 var exceptionellt stor eller ca 9 procent. Om en överansträngning av resurserna skall undvikas, synes det nödvändigt att utifrån de antaganden om den samhällsekonomiska utvecklingen som nu kan göras och som redovisats i finansplanen räkna med en avsakning i bostadsinvesteringarnas ökningstakt. Det förefaller rimligt att såsom ett minimiantagande utgå från en sådan ökning av nyinvesteringarna i bostäder under 1965 att det genomsnittliga antalet under byggnad varande rumsenheter ökar med ca 4 000, jämfört med 1964. En sådan ökning förutsätter, med de antaganden om produktionsinriktningen som jag gör i det följande, att igångsättningsprogrammet för året omfattar ca 88 000 lägenheter.

Jag föreslår alltså, att bostadsbyggnadsprogrammet för innevarande år — preliminärt fastställt till 85 000 lägenheter — nu bestämmes till 88 000 lägenheter. För år 1966 bör ett program på 90 000 lägenheter gälla preliminärt.

Av det för år 1965 föreslagna bostadsbyggnadsprogrammet på 88 000 lägenheter bör en mindre del av lånemedlen — motsvarande 3 000 lägenheter — reserveras för fördelning senare under året. Riktpunkten bör därvid vara att tillgodose det bostadsbehov som uppkommer i samband med nyetablering och utvidgning av industriföretag, bl. a. såsom resultat av lokaliseringsspolitiska åtgärder.

Jag vill understryka, att det för innevarande år föreslagna programmet är att betrakta som en garanterad miniminivå för bostadsbyggandet. Skulle det visa sig att en ytterligare ökning av bostadsproduktionen blir möjlig inom ramen för tillgängliga kapital- och arbetskraftsresurser och utan störningar för produktionsutvecklingen i övrigt ämnar jag föreslå att programmet utvidgas. I sammanhanget må erinras om att bostadsbyggnadsprogrammet för år 1964 ursprungligen bestämdes till 85 000 lägenheter, medan det faktiska påbörjandet under året nu beräknas ha kommit upp till 94 000 lägenheter.

Ehuru bostadsproduktionen under de senaste åren har varit mer omfattande än någonsin tidigare, synes någon förbättring i läget på bostadsmarknaden inte ha inträtt i orter som har mest kännning av bostadsbristen,

nämligen storstadsområdena och övriga större expansiva industriorter. Det är därför tydligt att produktionsresurserna på bostadsbyggandets område inte är fördelade inom landet på ett sätt som står i proportion till fördelningen av den otillfredsställda bostadsefterfrågan. Jag vill i detta sammanhang erinra om att en inte oväsentlig inflyttning av byggnadsarbetare till storstadsområdena har åstadkommits särskilt under år 1964. Detta har bidragit till att de reala förutsättningarna att öka bostadsproduktionen i dessa områden avsevärt förbättrats.

Bostadsstyrelsen har anfört, att bostadsproduktionen i storstadsområdena bör öka utan att byggandets omfattning minskar i landets övriga delar. Jag delar styrelsens uppfattning, att det vore önskvärt att kunna åstadkomma en stegring av bostadsproduktionen i storstadsområdena utan att denna återverkar på byggandet i andra delar av landet. Ramen för den möjliga produktionsökningen bestämmes emellertid i sista hand av den resursmängd som totalt står till förfogande. Jag har i det föregående förordat ett bostadsbyggnadsprogram av 88 000 lägenheter under 1965. Då ramen för den statliga bostadslångivningen under år 1964 har haft en omfattning, som motsvarar en igångsättning för hela landet av 90 000 lägenheter, synes det inte möjligt att inom det föreslagna minimiprogrammet åstadkomma den önskvärda ökningen av byggandet i storstadsområdena utan att begränsa byggandet i andra delar av landet jämfört med 1964.

Den regionala fördelningen av de medel som skall ställas till förfogande för bostadslångivningen bör äga rum under beaktande av vad jag här anfört. Vid fördelningen bör också så långt möjligt hänsyn tagas till angelägenheten att få ett tillräckligt stort bostadstillskott i expanderande industriorter ute i landet.

Under en följd av år har långivningen till småhus inte varit föremål för särskild reglering. Innebörden härav har varit att lån till småhus — inom den totalt givna ramen — har fått beviljas i en omfattning som svarat mot de faktiskt framkommande bygginitiativen. Denna anordning har förestavats av en önskan att främja en ökning av småhusens relativa andel i bostadsproduktionen. Syftet har med andra ord varit att proportionen mellan olika hustyper i bostadsbyggandet inte skulle styras av särskilda begränsningsregler i samband med fördelningen av de för bostadslångivning avsedda medlen. Denna ordning bör gälla även i fortsättningen.

Det av mig föreslagna bostadsbyggnadsprogrammet har beräknats med hänsyn till den nu förutsebara utvecklingen av samhällsekonomi och arbetsmarknad under året. Skulle det under året inträda sådana förändringar i dessa förutsättningar att en ökning av igångsättningen kan bedömas som möjlig och lämplig, bör såsom jag förut framhållit en sådan ökning komma till stånd. För att ramen för beslut om lån i ett dylikt läge skall kunna utvidgas snabbt och en smidig anpassning av långivningen till ett ökat igångsättningsprogram bli möjlig synes det lämpligt att Kungl. Maj:t er-

håller riksdagens bemyndigande att under angivna förutsättningar besluta om utökning av låneramen. Bemyndigandet bör kunna tagas i anspråk även vid sådana förskjutningar i fråga om produktionens inriktning och genomsnittliga lånebelopp per lägenhet som väsentligt rubbar de vid ramens bestämmande gjorda antagandena härom.

Bostadsstyrelsen har föreslagit, att den med långivningen förenade *hyreskontrollen för lokaler* skall avvecklas i anslutning till motsvarande avveckling av den allmänna hyresregleringen.

En sådan samordning av avvecklingen inom de två kontrollsystemen har delvis redan genomförts, nämligen beträffande garage. Sedan hyresregleringen för garage avvecklats i hela landet, undantogs garagen från och med den 1 juli 1963 också från den hyreskontroll, som utövas av länsbostadsnämnderna.

Beträffande andra lokaler än garage har hyresregleringslagens geografiska tillämpningsområde undan för undan begränsats och omfattar numera endast de 16 största städerna. Bostadsstyrelsens förslag innebär alltså, att hyreskontrollen för lokaler i statsbelånade hus avvecklas i hela landet utom de nämnda 16 städerna. Vidare skulle ifrågavarande hyreskontroll i dessa städer framdeles automatiskt avvecklas i samma mån som den allmänna hyresregleringen för lokaler upphäves.

Avvecklingen av hyresregleringen har genomförts i den omfattning, i vilken det befunnits möjligt att släppa hyrorna fria utan att olägenheter uppstår på hyresmarknaden. Med hänsyn till syftet med avvecklingen är det önskvärt, att den omfattar alla berörda lägenheter, alltså även de statsbelånade. Motivet för att behålla hyreskontrollen för statsbelånade lägenheter, trots att den allmänna hyresregleringen avvecklats, är i huvudsak att få en garanti för att den med lånet förenade subventionen kommer till avsedd användning, dvs. att den kommer hyresgästen till godo. I fråga om lokaler har subventionerna i huvudsak slopats; endast en mindre subvention i form av låg ränta på statslånet kvarstår för vissa äldre lokaler (för vilka lån beviljats före den 1 juli 1956). Denna subvention synes inte böra utgöra hinder för att hyreskontrollen slopas. Härtill kommer att fortsatt kontroll, såsom bostadsstyrelsen framhållit, innebär administrativa svårigheter. På grund härav förordar jag, att hyreskontrollen för lokaler i enlighet med bostadsstyrelsens förslag avvecklas i samma omfattning som den allmänna hyresregleringen för lokaler upphävts eller blir upphävd.

Bestämmelserna om avveckling av hyreskontrollen för lokaler bör träda i kraft den 1 juli 1965.

Jag övergår här efter till frågan om beräkning av *medelsramar och anslag*.

I det föregående har jag föreslagit, att bostadsbyggnadsprogrammen för åren 1965 och 1966 skall bestämmas till resp. 88 000 och 90 000 lägenheter. Av dessa antas resp. 82 000 och 84 000 tillkomma med stöd av statliga lån, därav under år 1965 58 000 i flerfamiljshus och 24 000 i småhus samt un-

der år 1966 59 000 i flerfamiljshus och 25 000 i småhus. För vart och ett av åren förutses alltså att den utan statliga lån finansierade bostadsproduktionen får en omfattning av 6 000 lägenheter.

Sedan bostadsstyrelsen avgav sina petita har Kungl. Maj:t meddelat beslut om vissa ändringar i bestämmelserna rörande högsta låneunderlag. På grund härav räknar jag numera med att det genomsnittliga lånebeloppet för lägenheter i flerfamiljshus blir något högre än styrelsen beräknat. I fråga om lån till småhus har bostadsstyrelsen räknat med behov att i relativt stor utsträckning fördjupa de statliga lånen på grund av väntad kreditknapphet. Jag utgår för egen del från att det skall bli möjligt att på lånemarknaden erhålla lån för småhusbyggande i större omfattning än styrelsen antagit. Genomsnittsbeloppet för bostadslån till småhus upptar jag därför i min beräkning till ett lägre belopp än styrelsen gjort.

Under år 1965 kan det uppkomna behov att ompröva vissa under år 1964 meddelade lånebeslut, vilka grundade sig på de bestämmelser om låneunderlag som gällde före den 1 juli 1964. För detta ändamål bör lämpligen ett belopp av 50 milj. kr. upptas under låneramen för år 1965.

Från de angivna utgångspunkterna beräknar jag de erforderliga låneramarna för åren 1965 och 1966 enligt följande uppställning.

År 1965	Milj. kr.
Lån till nya flerfamiljshus (58 000 × 14 500)	841
Lån till nya småhus (24 000 × 20 000)	480
Lån till ombyggnader samt förbättrings- och tvätterilån	100
Omprovning av tidigare meddelade lånebeslut	50
Summa (avrundat)	1 470

År 1966	Milj. kr.
Lån till nya flerfamiljshus (59 000 × 14 500)	856
Lån till nya småhus (25 000 × 20 000)	500
Lån till ombyggnader samt förbättrings- och tvätterilån	100
Summa (avrundat)	1 460

Ramen för långivning bör alltså fastställas till 1 470 milj. kr. för år 1965 samt 1 460 milj. kr. för år 1966.

Beträffande medelsbehovet under anslaget kan jag godta styrelsens beräkning av nettoutbetalningen under budgetåret 1965/66. Enligt vad jag har inhämtat kan det emellertid väntas föreligga en behållning av ca 150 milj. kr. på anslaget vid utgången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill torde anslagsbehovet för nästa budgetår nu kunna beräknas till (avrundat) 850 milj. kr. Jag förordar, att anslaget uppföres med detta belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordad ändring av bestämmelserna angående hyreskontroll i statsbelånade hus;

b) medgiva att lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må under år 1965 beviljas för högst 82 000 bostadslägenheter intill ett belopp av 1 470 000 000 kr. samt under 1966 för högst 84 000 bostadslägenheter intill ett belopp av högst 1 460 000 000 kr.;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att, under förutsättningar som jag angivit i det föregående, besluta om utökning av den under b) upptagna ramen för långivning under år 1965;

d) till *Lånefonden för bostadsbyggande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 850 000 000 kr.

V: 2. Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrin

Från fonden utlämnas lån till anskaffande av byggnadsmaskiner m. m. För innevarande budgetår liksom för de närmast föregående har under anslaget endast anvisats ett formellt belopp av 1 000 kr., eftersom det genom amorteringar och inlösen av lån inflytande beloppet varit tillräckligt för långivningen.

Bostadsstyrelsen föreslår att anslaget för budgetåret 1965/66 anvisas med 2 milj. kr.

Under budgetåret 1963/64 har lån beviljats för 160 maskiner med sammanlagt 5 028 300 kr. Den inneliggande balansen av obehandlade ärenden representerade vid utgången av budgetåret ett totalt lånebelopp av ca 3 milj. kr.

Sedan långivningens början har t. o. m. budgetåret 1963/64 beslut om lån meddelats enligt följande.

	Antal maskiner	Anskaffningskostnader, milj. kr.
Kranar.....	675	48,6
Hissar.....	464	10,5
Häng- och fasadställningar.....	58	1,8
Betongstationer m. m.....	276	5,0
Lyftarsatser för betongbjälklag, glidformar m. m.....	32	2,4
Transportmedel.....	39	0,6
Diverse.....	240	2,2
	1 784	71,1

Lånebesluten för dessa maskiner har uppgått till ett sammanlagt belopp av 52,5 milj. kr.

Långivningen har i huvudsak varit inriktad på olika typer av kranar och hissar. I takt med den tekniska utvecklingen har lån successivt beviljats för

nya typer av maskiner. Långivningen synes alltfört böra omfatta de slag av maskiner som hittills varit representerade. Därvid bör i rådande arbetsmarknadsläge stor vikt fästas vid den arbetskraftsbesparing som erhålles vid maskinanvändning.

I utlåtande till 1964 års riksdag har statsutskottet framhållit vikten av att byggnadsindustriens rationalisering påskyndas. Därvid har framförts tanken på att staten lämnar lån till anläggningar för produktion av byggnadselement. Dylika lån skulle enligt utskottet kunna beviljas från lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien. Ytterligare medel behövde eventuellt därför tillföras fonden. Bostadsstyrelsen delar uppfattningen att åtgärder som kan påskynda rationaliseringsprocessen i byggnadsindustrien bör stödjas.

Styrelsen har under föregående budgetår beviljat ett lån avseende en anläggning för tillverkning av byggnadselement. Enligt vad styrelsen inhämtat kan väntas ytterligare ansökningar om lån för dylika anläggningar.

För att möjliggöra en fortsatt långivning av ungefär hittillsvarande omfattning avseende byggnadsmaskiner och därutöver en viss långivning till anläggningar av nämnt slag behöver fonden tillföras ytterligare medel.

I avvaktan på närmare erfarenheter av medelsbehovet för sistnämnda ändamål bör anslaget för budgetåret 1965/66 anvisas med ett belopp av 2 milj. kr. Tillsammans med de inflytande amorteringarna och inlösningen av lån skulle härigenom ca 7 milj. kr. stå till förfogande för ny långivning.

Departementschefen

Förevarande lånefond inrättades genom beslut av 1952 års riksdag. Syftet var att mot bakgrunden av rådande arbetskraftsbrist på byggnadsmarknaden främja en ökning av byggnadsindustriens kapacitet genom att ställa lån till förfogande för anskaffning av maskinella hjälpmedel för byggnadsverksamheten. Långivningen var alltså avsedd att stimulera byggnadsindustriens rationaliseringsprocess och skulle närmast ta sikte på att underlätta finansieringen av maskiner och kranar, som inte kommit till allmän användning inom byggandet men som på goda grunder kunde väntas ge påtagliga besparingar i fråga om material och arbetskraft.

Metodutvecklingen inom byggnadsindustrien under 1950-talet och den gångna delen av 1960-talet har präglats av en ökad användning av industriellt förtillverkade byggnadsdelar och en alltmer omfattande mekanisering av arbetet på byggsplatserna. Denna utveckling torde i hög grad ha medverkat till den väsentliga produktivitetsökning som kännetecknat byggnadsbranschen under ifrågakvarande period. Utan tvivel har den statliga långivningen till maskinanskaffning haft en viktig stimulansuppgift att fylla i denna utvecklingsprocess.

Såsom framgått av bostadsstyrelsens redogörelse har ett stort antal

byggnadsmaskiner av skilda slag finansierats med stöd av lån från lånefonden. De maskiner för vilkas anskaffande lån beviljats synes emellertid till övervägande del vara sådana som numera har ganska utbredd användning inom byggnadsproduktionen. Då syftet med långivningen inte är att allmänt tillhandahålla kredit för byggnadsföretagarnas normala maskinanskaffning, kan det ifrågasättas, om en låneverksamhet med nuvarande inriktning i längden skall anses vara en angelägen uppgift för staten.

Jag vill erinra om att jag efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i höstas tillkallade en utredning angående åtgärder för att främja byggandets fortsatta industrialisering. I utredningsuppdraget ingår att undersöka om statliga stödåtgärder för kapitalanskaffning behövs för att stimulera tillkomsten av anläggningar för industriell tillverkning av byggelement. Därvid skall prövas om lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien kan bli ett lämpligt instrument för en dylik stödverksamhet.

För att få ett bredare underlag för utredningens överväganden är det enligt min mening av intresse att vinna praktiska erfarenheter rörande den nämnda kapitalförsörjningsfrågan. Jag anser därför, att möjligheter bör tillskapas att försöksvis bevilja lån från förevarande lånefond till anläggningar för elementproduktion. Någon ändring av nu gällande lånebestämmelser synes inte erforderlig för att få till stånd en försöksverksamhet av detta slag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de tillämpningsföreskrifter i ämnet som må bli behövliga.

Av skäl som jag anfört i det föregående bör ansökningar om lån för anskaffning av sådana byggnadsmaskiner, som numera kan anses utgöra normal utrustning på byggnadsplatserna, i fortsättningen prövas restriktivt. Därmed ökas möjligheterna att med lån stödja tillkomsten av anläggningar för tillverkning av byggelement. I avvaktan på att spørsmålet om statliga insatser för främjande av byggandets industrialisering blivit närmare belyst genom den pågående utredningen anser jag mig inte böra föreslå någon ökad medelsanvisning till lånefonden. Långivningen bör alltså tills vidare hållas inom den ram som bestämmes av de inflytande amorteringarnas omfattning. Liksom under en följd av år bör anslaget därför uppföras med endast ett formellt belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna vad jag i det föregående anfört beträffande inriktningen av långivningen från lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien;

b) till *Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

V:3. Lånefonden för allmänna samlingslokaler

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 7 milj. kr. Från fonden utlämnas lån enligt kungörelsen om statslån för anordnande av allmänna samlingslokaler m. m.

Statens nämnd för samlingslokaler har anfört att några närmare uppgifter angående de lokalprojekt, som kommer att föras fram till statlig belåning under budgetåret 1964/65, av flera skäl inte kan lämnas. För vart och ett av budgetåren 1964/65 och 1965/66 har emellertid nämnden preliminärt beräknat att samlingslokalslån kan komma att beviljas med omkring 11 milj. kr. Nämnden anser det lämpligt att därutöver en viss medelsreserv, av nämnden beräknad till 3 milj. kr., står till buds för oförutsedda, angelägna projekt. Då en långivning av nämnda omfattning förutsätter att 9 milj. kr. anvisas på anslaget för nästa budgetår hemställer nämnden att anslaget uppföres med detta belopp.

Departementschefen

Enligt hittillsvarande praxis uppföres ifrågavarande anslag med det belopp som anses bära, jämte inflytande amorteringar, kunna disponeras för beslut om lån under budgetåret. Lånen beviljas i flertalet fall innan byggnadsarbetena påbörjats. Därför förflyter oftast ganska lång tid mellan lånets beviljande och utbetalningen. På grund härav har medelsanvisningen för ett visst budgetår inte något direkt samband med den beräknade utbetalningsvolymen under samma budgetår. Skäl synes tala för, att anslaget i stället anvisas med det belopp som kan beräknas bli erforderligt för att täcka den förväntade utbetalningen av lån. Beviljandet av nya lån bör därvid för varje budgetår begränsas av en ram, som statsmakterna fastställer årligen.

Jag föreslår en övergång till den nu angivna ordningen. För budgetåret 1965/66 bör ramen för långivningen lämpligen fastställas till 10 milj. kr. På fonden fanns vid ingången av detta budgetår ett belopp av ca 38 milj. kr. Dessutom kan fonden beräknas bli tillförd ca 1 500 000 kr. under nästa budgetår i form av amorteringar. Då ytterligare medelsanvisning inte synes erforderlig, bör anslaget uppföras med ett formellt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att beslut om lån, som skall utgå från lånefonden för allmänna samlingslokaler, må beviljas intill 10 000 000 kr. under budgetåret 1965/66;

b) till *Lånefonden för allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

VI. Fonden för låneunderstöd

VI:1. Lokaliseringslån

I enlighet med vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan av anslaget till Lokaliseringsbidrag (C 17) skall enligt beslut av 1964 års riksdag angående riktlinjer för en aktiv lokaliseringsspolitik m. m. (prop. 185, B:oU 48, rskr 408) statliga lån i lokaliseringsspolitiskt syfte under en fem-årig försöksperiod lämnas från en lånefond på kapitalbudgeten. För femårsperioden har riksdagen som medelsram för långivningen angivit ett belopp av 500 milj. kr. Beträffande grunderna för långivningen torde få hänvisas till propositionen och utskottsutlåtandet. Enligt riksdagens beslut förutsättes att medel för långivningen ställes till förfogande fr. o. m. budgetåret 1965/66. För ändamålet bör under fonden för låneunderstöd uppföras ett särskilt investeringsanslag, benämnt Lokaliseringslån. För nästa budgetår förordar jag en medelsanvisning av 100 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lokaliseringslån* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 000 kr.

VI:2. Räntefria lån till bostadsbyggande

Från anslaget till vilket medel anvisas i den mån så erfordras för utbetalning av beviljade lån och bidrag utlämnas räntefria lån till studentbostäder, vinterbidrag samt räntefria tvätterilån. För varje kalenderår fastställs en ram för preliminära beslut om lån. På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1963/64 ett odisponerat belopp av 14 500 000 kr.

Fråga angående avskrivning av vissa tillägglån

Stiftelsen Studentstaden i Uppsala har gjort framställning om att vissa tillägglån, vilka utestått i 10 år, skall avskrivas.

Bostadsstyrelsen har anfört, att underlaget för att nu generellt bedöma frågan om hur det skall förfaras med tillägglån, vilka utestått i 10 år, är alltför ringa. Styrelsen anser att ställningstagandet bör anstå tills vidare, i varje fall till dess huvuddelen av tillägglånen utestått ränte- och amorteringsfria i 10 år.

Bostadsstyrelsens anslagsframställning

Bostadsstyrelsen erinrar om att *ramen* för beslut om räntefria lån till studentbostäder och räntefria tvätterilån för år 1965 har fastställts till 20 milj. kr. Därvid har förutsatts beslut om lån till ca 4 000 studentbostäder.

Enligt föreliggande uppgifter kommer under kalenderåret 1965 att erfordras lånebeslut för närmare 6 000 studentbostäder. Det genomsnittliga lånebeloppet för dessa bostäder kan beräknas till ca 5 500 kr. Ramen för beslut om lån bör därför enligt styrelsens mening ökas till $(6\,000 \times 5\,500)$ 33 milj. kr. Uppgifterna om påbörjandet av studentbostäder under år 1966 är osäkra. I avvaktan på säkrare uppgifter bör beräknas samma medelsram som för år 1965. Medelsramar av denna storlek torde även räcka till beslut om räntefria tvätterilån i erforderlig utsträckning.

Styrelsen har reviderat sina beräkningar av utbetalningarna under budgetåret 1964/65 enligt följande.

Under budgetåret 1963/64 meddelades slutliga beslut för tillhoppa 5 690 000 kr. avseende 1 140 studentbostäder. Under år 1963 färdigställdes 2 200 bostäder och under 1964 beräknas likaledes något över 2 000 ha blivit färdigställda. Utbetalningen av räntefria lån till studentbostäder beräknas uppgå till ca 11 milj. kr. Under budgetåret 1963/64 meddelades slutliga beslut om vinterbidrag med tillhoppa 3,9 milj. kr., och ett motsvarande belopp utbetalades under budgetåret. Beslut om vinterbidrag till småhus har hittills endast lämnats i några få fall. För budgetåret 1964/65 bör räknas med en ökad utbetalning av vinterbidrag på grund av dels ökad utbetalning av lån till flerfamiljshus, dels utbetalning av vinterbidrag till småhus. Utgifterna uppskattas till ca 6 milj. kr.

Då utbetalningarna av räntefria tvätterilån är ringa, beräknas de totala utbetalningarna uppgå till 17 milj. kr., vilket är 2,5 milj. kr. mer än som finns disponibelt för utbetalning. Styrelsen föreslår därför, att ett anslag av nämnda storlek anvisas på tilläggsstat.

Under budgetåret 1965/66 beräknas lån komma att utbetalas till högst 2 500 studentbostäder till ett totalt belopp av ca 14 milj. kr. Vinterbidrag uppskattas bli utbetalade med ett totalt belopp av ca 6 milj. kr. Denna uppskattning innehåller en viss osäkerhetsmarginal med hänsyn till ovissheten om utbetalningen av bidrag till småhus. Det totala anslagsbehovet skulle därmed uppgå till 20 milj. kr.

Departementschefen

En särskild subvention till studentbostäder har utgått sedan år 1950. Subventionen hade från början formen av *tilläggs lån*, dvs. ränte- och amorteringsfria lån. Lånens storlek bestämdes från fall till fall med beaktande av den genomsnittliga hyresnivån för studentrum på orten.

År 1957 normerades tilläggs lånens storlek. För studentbostadsrum i hus med enbart studentbostäder bestämdes lånebeloppet till 5 000 kr. och för s. k. insprängda studentbostadsrum till 3 000 kr.

En teknisk omläggning av lånesystemet genomfördes år 1963. Härvid ersattes tilläggs lånen med ränte- och amorteringsfrihet för lika stort lånebelopp i form av bostadslån.

För ifrågavarande kapitalsubventioner gäller, oavsett låneformen, att lånebeloppet skall vara räntefritt och stående under en tid av tio år. Efter utgången av nämnda tid skall Kungl. Maj:t, med hänsyn till den allmänna hyresnivåns utveckling, besluta huruvida lånebeloppet skall från viss bestämd dag i sin helhet eller delvis löpa med ränta och amorteras eller om det skall avskrivas.

Ifrågavarande tioårsperiod har nu utlöp för nio studentbostadsföretag. Bostadsstyrelsen har gjort en undersökning rörande hyresutvecklingen i dessa hus och hyresnivån för nybyggda studentbostäder. Styrelsen har funnit, att undersökningen inte ger tillräckligt underlag för att nu generellt bedöma frågan, hur det skall förfaras med tillägglånen sedan tio år flutit efter utbetalningen. Med denna bedömning bör därför enligt styrelsens mening anstå tills vidare, i varje fall till dess huvuddelen av tillägglånen utestått i tio år.

För egen del finner jag i likhet med bostadsstyrelsen, att ytterligare erfarenhet av hyresnivåns utveckling bör avvaktas innan ställning tas till frågan, huruvida tio år gamla kapitalsubventioner till studentbostäder bör avskrivas eller återkrävas. Jag föreslår därför, att subventionsbeloppen tills vidare skall få vara räntefria och stående även efter utgången av de första tio åren av lånetiden. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, när tillräckligt underlag för bedömningen föreligger, besluta om avskrivning eller återkrav.

Vad angår storleken av *ramen* för långivningen vill jag erinra om att jag vid anmälan av anslaget till Lånefonden för bostadsbyggande har föreslagit ett bostadsbyggnadsprogram som är mindre än det bostadsstyrelsen hade förutsatt i sina *petita*. Även när det gäller studentbostadsbyggandets omfattning utgår jag från en viss begränsning i förhållande till vad styrelsen antagit. För år 1965 beräknar jag att lånebeslut kommer att meddelas för 4 000 studentbostäder. För en långivning av denna omfattning erfordras, med det av bostadsstyrelsen beräknade genomsnittliga lånebeloppet, ett lånebemyndigande på i runt tal 22 milj. kr. För år 1966 bör preliminärt fastställas en låneram av samma storlek.

Jag vill erinra om att jag vid beräkning av bostadsbyggnadsprogrammet för år 1965 har föreslagit, att Kungl. Maj:t skall utverka riksdagens bemyndigande att besluta om utökning av den föreslagna låneramen, därest utvecklingen i fråga om kapital- och arbetskraftsresurser möjliggör detta. Motsvarande bemyndigande bör gälla även nu ifrågavarande låneram.

Bostadsstyrelsens *anslagsberäkning* kan jag godta. Jag har för avsikt att senare denna dag anmäla frågan om anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår. För nästa budgetår bör anslaget såsom styrelsen föreslagit upp-
tas med 20 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig framlagt förslag rörande vissa kapitalsubventioner för studentbostäder;

b) medgiva att beslut om lån, som skall utgå från anslaget till räntefria lån till bostadsbyggande, må meddelas intill 22 000 000 kr. under ettvarvt av åren 1965 och 1966;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om utökning av den under b) upptagna ramen för långivning under år 1965 i den omfattning som utvecklingen i fråga om kapital- och arbetskraftsresurser möjliggör;

d) till *Räntefria lån till bostadsbyggande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Stina Wahlström

Register

Driftbudgeten

Sid.		Kronor
1	Översikt	
A. Inrikesdepartementet m. m.		
Inrikesdepartementet:		
11	Avlöningar.....	*2 485 000
11	Omkostnader.....	*280 000
12	Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.....	*48 000
12	Kommittéer m. m.	*2 500 000
12	Extra utgifter.....	*220 000
		5 533 000
B. Överståthållarämbetet och landsstaten		
Överståthållarämbetet:		
13	Avlöningar.....	14 343 000
18	Omkostnader.....	1 120 000
Länsstyrelserna:		
19	Avlöningar.....	133 200 000
51	Sjukvård m. m.	275 000
51	Reseersättningar.....	3 600 000
52	Expenser.....	17 429 000
55	Publikationstryck.....	325 000
Häradsskrivarna m. fl.:		
56	Avlöningar.....	25 050 000
58	Omkostnader.....	2 220 000
Lokala exekutionsorganisationen:		
58	Avlöningar.....	54 000 000
60	Omkostnader.....	8 200 000
		259 762 000
C. Arbetsmarknad m. m.		
Arbetsdomstolen:		
62	Avlöningar.....	269 000
63	Omkostnader.....	27 000
Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.		
63	Avlöningar.....	200 000
64	Omkostnader.....	25 000
Arbetsmarknadsstyrelsen		
64	Avlöningar.....	13 400 000
72	Omkostnader.....	3 920 000
Arbetsförmedlingen:		
74	Avlöningar.....	66 750 000

* Beräknat belopp

238 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet*

83	Omkostnader.....	16 045 000
84	Allmänna beredskapsarbeten m. m.	420 000 000
97	Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl.	135 000 000
103	Förläggningsbyggnader m. m.	23 000 000
107	Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet ..	1 000
109	Omskolning m. m.	142 000 000
116	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.....	84 000 000
119	Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade.....	11 000 000
120	Bidrag till driften av verkstäder för handikappade.....	14 000 000
123	Lokaliseringsbidrag.....	60 000 000
124	Omhändertagande av flyktingar.....	4 500 000
125	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.....	9 000
		994 146 000

D. Bostadsbyggande m. m.

	Bostadsstyrelsen:	
126	Avlöningar.....	*5 030 000
126	Omkostnader.....	1 052 000
	Länsbostadsnämnderna:	
127	Avlöningar.....	9 150 000
129	Omkostnader.....	1 201 000
	Statens hyresråd:	
130	Avlöningar.....	*910 000
130	Omkostnader.....	94 000
130	Statens nämnd för samlingslokaler.....	133 000
131	Räntebidrag.....	250 000 000
132	Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet.....	30 000 000
136	Byggnadsforskning.....	1 600 000
137	Rekonstruktionsbidrag till allmänna samlingslokaler.....	100 000
		299 270 000

E. Polisväsendet

	Rikspolisstyrelsen:	
138	Avlöningar.....	9 480 000
142	Omkostnader.....	4 520 000
	Polisverket:	
144	Inköp av motorfordon m. m.	10 000 000
150	Underhåll och drift av motorfordon m. m.	20 000 000
152	Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av brott mot rikets säkerhet m. m.	17 500 000
153	Diverse utgifter.....	1 500 000
	Lokala polisorganisationen:	
154	Avlöningar.....	361 000 000
164	Omkostnader.....	38 000 000
166	Utrustning.....	8 000 000
	Statens kriminaltekniska laboratorium:	
168	Avlöningar.....	1 750 000
169	Omkostnader.....	210 000
170	Utrustning.....	200 000

* Beräknat belopp

Statspolisorganisationen:

171	Gottgörelse till polisdistrikten	25 000 000
171	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och upp- dagande av spioneri m. m.	9 000 000
172	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	900 000
172	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	26 000 000
173	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	700 000
173	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m.m.	1 400 000
174	Länsstyrelsernas kostnader för fängstransport	300 000
		535 460 000

F. Civilförsvaret m. m.

Civilförsvarsstyrelsen:

175	Avlöningar	4 456 000
177	Omkostnader	1 061 000
	Statens civilförvarsskolor:	
178	Avlöningar	3 252 000
180	Omkostnader	3 240 000
181	Avlöningar till civilförvarspliktiga m. m.	5 580 000
182	Vissa kostnader för civilförvarsutbildning m. m.	7 400 000
185	Civilförvarsfilm	1 000
186	Försöksverksamhet	400 000
186	Anskaffning av civilförvarsmateriel	*41 410 000
187	Förvaring och underhåll av civilförvarsmateriel m. m.	6 806 000
188	Bidrag till byggande av skyddsrum	17 000 000
191	Drift av skyddsrum	694 000
192	Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförvarsändamål	1 700 000
193	Viss sambandsverksamhet	1 608 000
194	Anskaffning av viss sambandsmateriel	1 200 000
195	Vissa teleanordningar	900 000
196	Kostnader för anskaffande av identitetsbrickor m. m.	400 000
196	Bidrag till kostnader för kommunal beredskap	100 000
	Statens brandinspektion:	
197	Avlöningar	505 000
198	Omkostnader	117 000
	Statens brandskola:	
199	Avlöningar	500 000
200	Omkostnader	235 000
201	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	1 300 000
		99 865 000

G. Diverse

Statens utlänningskommission:

203	Avlöningar	3 827 000
205	Omkostnader	330 000
206	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	100 000
206	Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	1 000

* Beräknat belopp

240 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 13: Inrikesdepartementet*

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

206	Slottsbyggnadernas delfond.....	90 000
207	Byggnadsstyrelsens delfond.....	45 913 000
		50 261 000
	Totalsumma driftbudgeten	2 244 297 000

Kapitalbudgeten

III. Statens allmänna fastighetsfond

208	Byggnadsarbeten för länsstyrelserna.....	18 200 000
212	Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål.....	10 000 000
213	Nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm...	535 000
214	Polishus m. m.	10 000 000
215	Vissa skyddsrumsanläggningar.....	4 000 000
215	Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret.....	4 000 000
		46 735 000

V. Statens utlåningsfonder

216	Lånefonden för bostadsbyggande.....	850 000 000
229	Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien..	1 000
232	Lånefonden för allmänna samlingslokaler.....	1 000
		850 002 000

VI. Fonden för låneunderstöd

233	Lokaliseringslån.....	100 000 000
233	Räntefria lån till bostadsbyggande.....	20 000 000
		120 000 000
	Totalsumma kapitalbudgeten	1 016 737 000

BILAGA 14 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

CIVILDEPARTEMENTET

---

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 jan-
nuari 1965*

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1965/66 inom civildepartementets verksamhetsområde och anför därvid följande.

Innan jag går in på anslagen i detalj vill jag lämna en översikt över mina förslag.

ÖVERSIKT

Allmänna personalpolitiska synpunkter

Läget på arbetsmarknaden har under de senaste åren kännetecknats av en besvärande brist på arbetskraft. Utvecklingen har medfört en utjämning i fråga om de sociala förmånerna och anställningstryggheten vid anställning i statstjänst å den ena sidan och i privat tjänst å den andra. Konkurrensen mellan offentliga och privata arbetsgivare om arbetskraften har ökat. Denna ökade konkurrens — särskilt markerad inom storstadszonerna, på vissa verksamhetsområden och i fråga om högre utbildad arbetskraft — innebär risker för allvarliga störningar inom viktiga samhällsfunktioner. Dessa risker bör så långt möjligt elimineras. Statsförvaltningen måste fungera effektivt och med bibehållen rättssäkerhet. Det är nödvändigt att upprätthålla en högt kvalificerad tjänstemannakår. Staten som arbetsgivare måste därför, bl. a. genom målmedvetna personalpolitiska insatser, tillse att statstjänsten är attraktiv. Det gäller härvid att ägna allt större uppmärksamhet åt rekryteringsfrågorna och att ständigt vara beredd till verkamma åtgär-

der för att få behålla de redan anställda. Det är också angeläget att genom anställningsunderlättande insatser av olika slag stimulera partiellt arbetsföra, äldre människor och personer som inte kan åta sig heltidsarbete att söka statsanställning. Det framstår numera som uppenbart att sådan aktivitet och sådana omsorger är motiverade från såväl humanitära som ekonomiska synpunkter.

Förhandlingsrätten

Arbetet på en reform av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt har fortsatt under 1964. Den 27 november 1964 beslöt Kungl. Maj:t inhämta lagrådets utlåtande över vissa lagförslag i ämnet som upprättats inom civildepartementet, bl. a. förslag till statstjänstemannalag och lag om tjänstemän hos kommuner m. fl. (kommunaltjänstemannalag). De nya lagarna avses träda i kraft den 1 januari 1966. Förslag till proposition om reform av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt och därmed sammanhängande frågor kommer att framläggas under våren 1965.

En särskild beredning inom civildepartementet, civildepartementets organisationsberedning, som tillsatts för att biträda med övervägande av organisationen av ett statlig förhandlingsorgan m. m., har den 17 december 1964 överlämnat en promemoria med förslag till organisationen av ett statligt förhandlingsorgan m. m. Beredningen av denna fråga har ännu ej avslutats. Promemorian remissbehandlas f. n.

En annan beredning, civildepartementets avtalsberedning, utarbetar f. n. förslag till kollektivavtal om avlönings- och andra anställningsvillkor för tjänstemän i statlig och statsunderstödd verksamhet. Förhandlingar med personalorganisationerna rörande dessa kollektivavtal avses att slutföras under 1965.

Företagsnämnderna

Verksamheten med företagsnämnder har intensifierats, nya företagsnämnder har tillkommit och kursverksamheten har byggts ut. I samband med arbetarskyddslagens tillämpning även inom den administrativa statsförvaltningen kan företagsnämnderna väntas få ökade arbetsuppgifter. En undersökning som nyligen gjorts inom civildepartementet om verksamheten inom nämnderna visar att dessa organ bör tillmätas stor betydelse som forum för information och samråd i frågor, som är väsentliga för de anställda. Av undersökningen framgår vidare att antalet nämnder vid utgången av 1963 var 788 och antalet nämndledamöter närmare 7 000.

Personalutbildning

Den centrala utbildningen av statsanställda på olika tjänstenivåer, för vilken personalutbildningsberedningen och personalutbildningsnämnden fungerar som centralt planerande och verkställande organ, har fått väsent-

ligt ökad omfattning. Tre kurser i administration och personalledning för högre statstjänstemän har hittills anordnats och ytterligare en avses komma till stånd våren 1965. Antalet kurser för relativt nyanställda amanuenser har ökat. Omkring 225 amanuenser beräknas ha genomgått sådan utbildning vid budgetårets slut. I samarbete mellan beredningen och Svenska arbetsgivareföreningen har påbörjats en kvalificerad utbildning för utbildningsledare till vilken uttagits tjänstemän från de större ämbetsverken. Vidare har anordnats en försökskurs för tekniker med administrativa arbetsuppgifter och en tio veckors kompetensgrundande utbildning för maskinpersonal vid statens fasta maskinanläggningar. Inför kollektivavtalssystemets genomförande för statstjänstemän har två kurser i förhandlingsfrågor hittills anordnats. Flera sådana kurser planeras. Antalet tjänstemän som utbildats vid personalutbildningsnämndens kanslistkurser är f. n. omkring 325.

För kommande budgetår avses utbildningsverksamheten — vilken i fråga om vissa kursformer inte nu längre är av försökskaraktär — komma att bedrivas i något större skala. Därvid torde även nya kurstyper prövas. Sålunda planeras försöksvis för maskinpersonal vid statens fasta maskinanläggningar en högre kurs för vinnande av högre kompetens. Nya kurser övervägs bl. a. på arbetsledningens område. Frågan om att ev. avveckla de båda förut nämnda provisoriska utbildningsorganen och inrätta ett permanent centralt utbildningsorgan synes kunna prövas under budgetåret 1965/66.

Den expanderande utbildningsverksamhetens anspråk på ändamålsenliga kursförläggningar och undervisningslokaler i Stockholm och annorstädes har inte kunnat tillgodoses i tillbörlig utsträckning. Frågan om statsförvaltningens kursgård har emellertid förts ytterligare framåt.

Personalvård

Den försöksverksamhet med personalvård som genom statens personalvårdsnämnd bedrivs i Stockholm för myndigheter utan egen särskild personal för sådan verksamhet har successivt vidgats. Syftet med personalvårdsverksamheten är främst att genom positiva åtgärder minska eller eliminera anledningarna till bristande anpassning mellan den anställda och arbetsmiljön. Verksamheten har främst varit inriktad på rådgivning till myndigheterna och personlig rådgivning till de anställda. I begränsad omfattning har försök gjorts med sjukbesök av sjuksköterska. Erfarenheterna av försöksverksamheten har hittills varit goda. Det synes därför angeläget att försöksverksamheten vidgas till att även avse områden som ligger utanför Stockholm, och där betingelserna för verksamheten är väsentligen annorlunda. Personalvårdsnämnden planerar en sådan utvidgning.

Ändrad litteraindelning

Anslagen under tolfte huvudtiteln är f. n. fördelade på fem littera, A—E. Under littera D. Allmänna indragningsstaten upptas endast förslagsanslaget Avlöningar till personal å indragningsstat m. m. För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 200 000 kr. Då anledning torde saknas att särredovisa detta anslag, har det inordnats under nuvarande littera E. Diverse.

Den nya litteraindelningen kommer som en följd härav att bli:

- A. Civildepartementet m. m.
- B. Vissa myndigheter
- C. Pensionering
- D. Diverse

I samband med den ändrade litteraindelningen har två anslag under littera D sammanslagits. Beträffande de närmare detaljerna härutinnan torde få hänvisas till vad som anförs vid anmälan av berörd anslagspunkt.

Sammanställning

Förändringarna inom civildepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1964/65 framgår av följande sammanställning. Beloppen anges i milj. kr.

DRIFTBUDGETEN

	Anvisat 1964/65	Förslag 1965/66	Ökning eller minskning
<i>Tolfte huvudtiteln</i>			
A. Civildepartementet m. m.	2,8	3,0	+ 0,2
B. Vissa myndigheter	7,8	8,8	+ 1,0
C. Pensionering	666,9	729,2	+ 62,3
D. Diverse:			
Täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m.	300,0		— 300,0
Övrigt	192,2	267,6	+ 75,4
Totalt för civildepartementet	1 169,7	1 008,6	— 161,1

CIVILDEPARTEMENTET

DRIFTBUDGETEN

Tolfte huvudtiteln

A. Civildepartementet m. m.

A 1. Civildepartementet: Avlöningar

För innevarande budgetår har till Civildepartementet: Avlöningar och Civildepartementet: Omkostnader anvisats förslagsanslag av 2 172 000 kr. resp. 86 000 kr. Vidare har till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga och till Extra utgifter anvisats reservationsanslag av 500 000 kr. resp. 30 000 kr.

Med hänvisning till vad chefen för justitiedepartementet tidigare denna dag anfört vid anmälan av anslaget till Statsrådsberedningen: Avlöningar torde nu ifrågasvarande anslag i statsverkspropositionen bära uppföras endast med preliminära belopp. Jag föreslår att härvid beräknas till Civildepartementet: Avlöningar ett förslagsanslag av 2 352 000 kr., till Civildepartementet: Omkostnader ett förslagsanslag av 86 000 kr., till Kommittéer m. m. ett reservationsanslag av 500 000 kr. samt till Extra utgifter ett reservationsanslag av 30 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 2 352 000 kr.

A 2. Civildepartementet: Omkostnader

Under åberopande av vad jag anfört under punkten A 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civildepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 86 000 kr.

A 3. Kommittéer m. m.

Under åberopande av vad jag anfört under punkten A 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kom-*

mittéer m. m. för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 500 000 kr.

A 4. Extra utgifter

Under återopande av vad jag anfört under punkten A 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Extra utgifter* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 30 000 kr.

B. Vissa myndigheter

B 1. Statens lönenämnd: Avlöningar

För innevarande budgetår har till Statens lönenämnd: Avlöningar och Statens lönenämnd: Omkostnader anvisats förslagsanslag av 343 000 kr. resp. 8 000 kr. Till Statens avtalsnämnd: Avlöningar och Statens avtalsnämnd: Omkostnader har för samma budgetår anvisats 535 000 kr. resp. 74 000 kr.

I den inledande översikten har jag lämnat en redogörelse för det arbete som pågår inom civildepartementet på en reform av de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt. Civildepartementets organisationsberedning, som tillsatts med uppdrag att inom civildepartementet biträda med övervägande av organisationen av ett statligt förhandlingsorgan m. m., har överlämnat en promemoria med förslag till ett statligt förhandlingsorgan m. m. Beredningen av denna fråga har som nämnts ännu ej slutförts. I samband med frågan om ett statligt förhandlingsorgan för statstjänstemännens löner och övriga förmåner torde få övervägas om statens avtalsnämnd bör uppgå i ett nytt förhandlingsorgan och om statens lönenämnd skall bestå sedan ett kollektivavtalssystem för statstjänstemännen genomförts.

Mot bakgrunden av vad nu sagts torde ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen bära uppföras endast med preliminära belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till Statens lönenämnd: Avlöningar ett förslagsanslag av 370 000 kr., till Statens lönenämnd: Omkostnader ett förslagsanslag av 8 000 kr., till Statens avtalsnämnd: Avlöningar ett förslagsanslag av 643 000 kr. samt till Statens avtalsnämnd: Omkostnader ett förslagsanslag av 74 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens lönenämnd: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 370 000 kr.

B 2. Statens lönenämnd: Omkostnader

Under återopande av vad jag anfört under punkten B 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens lönenämnd: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 8 000 kr.

B 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar

Under återopande av vad jag anfört under punkten B 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens avtalsnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 643 000 kr.

B 4. Statens avtalsnämnd: Omkostnader

Under återopande av vad jag anfört under punkten B 1. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens avtalsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 beräkna ett förslagsanslag av 74 000 kr.

B 5. Statens personalpensionsverk: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	4 857 000	4 749 377
1964/65	5 132 000	
1965/66 (förslag)	5 995 000	

Statens personalpensionsverk hemställer, att anslaget höjs med 1 107 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
a) Kanslibyrån	
2 kanslibiträden Ae 7	+ 32 976
b) Första pensionsbyrån:	
1 förste byråsekreterare, högst Ae 23	+ 35 784
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
4 kanslibiträden Ae 7	+ 65 952
c) Andra pensionsbyrån:	
1 förste byråsekreterare, högst Ae 23	+ 35 784

	Ökning eller minskning
1 assistent Ae 17	+ 27 648
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
3 kanslibiträden Ae 7	+ 49 464
Temporärt: 1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
2 förste byråsekreterare, högst Ae 23	+ 71 568
2 kanslister Af 9—Ae 15	+ 44 976
d) Utbetalningsbyrån:	
1 assistent Ae 17	+ 27 648
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 4 824
3. Löneomräkning	+ 631 980
	+ 1 107 000

Motiv

1. a) Grupplivavdelningen behöver enligt personalpensionsverket förstärkas med ett biträde. F. n. måste amanuensen på avdelningen sköta vissa rutinuppgifter, som kontoristen ej hinner med, varjämte ersättare vid förfall för kontoristen saknas. Vidare erfordras för tillsyn och vård av verkets aktarkiv, vars innehåll till stor del fungerar som verkets arbetsmaterial, och bibliotek m. m. en särskild befattningshavare. I betraktande av arbetsuppgifterna bör dessa två befattningshavare inte vara placerade lägre än som kanslibiträde.

1. b) För att byråchefen skall kunna i önskvärd utsträckning ägna sig åt planerings-, rationaliserings- och organisationsfrågor inom sitt verksamhetsområde har personalpensionsverket funnit det oundgängligen erforderligt med en från sektionerna fristående förste byråsekreterare, som kan göra kvalificerade utredningar åt byråchefen i speciella pensionsfrågor. Att anlita amanuenspersonal för sådana arbetsuppgifter, som ofta är intrikata, är inte möjligt, då denna personal är alltför rörlig och ej har den erfarenhet på pensionsområdet, som behövs för att byråchefen skall erhålla erforderlig avlastning.

Det system för registrering och expediering m. m., som genomförts efter förslag av expertis, vilken ställts till verkets förfogande genom statskontorets försorg, har visat sig väl avvägt. Byråregistratorsuppgifterna, som f. n. fullgörs av ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde, har emellertid visat sig mer omfattande än som kunde förutses vid verkets tillkomst. Bl. a. har på byråregistratorsexpeditionen lagts arbetet med utskrivning och expediering av de nya bevakningskort, som på grund av samordningen med socialförsäkringen skall tillställas de allmänna försäkringskassorna i samband med att pensionsansökning kommit in. Byråregistratorsexpeditionen behöver därför förstärkas med en befattningshavare. Med hänsyn till arbetsuppgif-

ternas art och omfattning och det ansvar, som är förenat med dem, bör expeditionen ledas av en kontorist och följaktligen bestå av en kontorist, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde.

På pensionssektionerna finns f. n. ej någon befattningshavare under kontorists tjänstegrad, bortsett från ett för byråns samtliga sektioner gemensamt kontorsbitråde. Ersättare erfordras emellertid vid uppkomna ledigheter såsom semestrar — då arbetet med hänsyn till verksamhetens art inte kan begränsas — sjukledigheter och havandeskapsledigheter m. m. Varje sektion bör därför förstärkas med ett kanslibitråde, vilket också skulle medföra, att inom verket finns viss rekryteringspersonal till kontorist- och kanslisttjänsterna.

1. c) Med hänsyn till de stora balanser som föreligger på sektion 5 liksom det omfattande omlägningsarbete, som förestår för att genomföra beslutade ändringar rörande SPA-pensioneringen, finner personalpensionsverket det utomordentligt angeläget, att sektionens personal på det arbetsledande planet förstärks. En dubbling för en tid av tre till fyra år bör därför ske av byrådirektörstjänsten och av en förste byråsekreterartjänst i högst Ae 23. Vidare behöver den arbetsgrupp, som för personregistret, förstärkas med en assistent i Ae 17. Denna förstärkning beräknas erfordrerlig även sedan nyssnämnda tidsperiod löpt ut.

Sektion 4 har kommit att bli mycket hårt belastad. Handläggningen av sektionens ärenden är trots genomförda radikala förenklingar för avsevärd tid framåt särskilt krävande bl. a. med hänsyn till de komplicerade utredningar om primärdata, som ofta erfordras beträffande dessa ärenden. Antalet skriftliga förfrågningar från huvudmäns och anställdas sida, vilkas besvarande hör till denna sektion, är betydande. Av de under 1964 fram till övertagandet av SJ:s pensionsärenden i mitten av maj inkomna omkring 600 brevförfrågningarna till byrån hänförde sig drygt hälften till denna sektion. Sektionen behöver, för att arbetsuppgifterna skall kunna fullgöras på behörigt sätt, erhålla personalförstärkning under en tid, som kan uppskattas till tre till fyra år, med en förste byråsekreterare i högst Ae 23 och två kanslister.

Beträffande förslaget till inrättande på andra pensionsbyrån av tjänster för en förste byråsekreterare i högst Ae 23 till byråchefens förfogande, en kontorist i Ae 9 på byråregistratorsexpeditionen och ett kanslibitråde på var och en av sektionerna 1—3 hänvisar personalpensionsverket till vad som anförts under 1. b).

1. d) Samordning av statlig pension med utgående socialförsäkringsförmåner ävensom framställande av utbetalningshandlingar för löpande månadsutbetalningar liksom övriga periodiska massbearbetningar har alltsedan det nya tjänstepensionsreglementets tillkomst 1959 utförts på ADB-maskiner. Under budgetåret 1963/64 har ytterligare arbetsuppgifter inom utbetalningsbyråns arbetsområde överförts från manuell behandling till auto-

matisk databehandling på verkets maskinanläggning. Trots den häri ligande rationaliseringen har arbetsbelastningen för kvartalsgruppernas föreståndare (byråassistenter) visat sig vara alltför hög. Den erforderliga avlastningen av deras arbetsbörda torde lämpligen kunna åstadkommas genom att en befattning som assistent i Ae 17 inrättas. Vederbörande skall stå till de fyra byråassistenternas förfogande och från dessa överta vissa kontrollgöromål.

2. Personalpensionsverket föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster på kanslibyrån, nämligen en assistent i Ae 17 till byråassistent i Ae 19 och ett kanslibitråde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

Departementschefen

Med anledning av personalpensionsverkets förslag under punkten 1. a föreslår jag att medel beräknas för en tjänst som kanslibitråde i Ae 7.

Jag finner det angeläget att byråcheferna på pensionsbyråerna i önskvärd utsträckning kan ägna sig åt planerings-, rationaliserings- och organisationsfrågor. För att detta skall bli möjligt tillstyrker jag att pensionsbyråerna förstärks med vardera en förste byråsekreterare i högst Ae 23 med uppgift att verkställa kvalificerade utredningar åt byråcheferna. I samband härmed bör två tjänster som amanuens dras in. Mot personalpensionsverkets förslag om en kontorist i Ae 9 på vardera första och andra pensionsbyrån har jag ingen erinran. Vidare tillstyrker jag att medel beräknas för ytterligare en tjänst som assistent i Ae 17 på utbetalningsbyrån (1. d). Där emot kan jag ej biträda förslaget om en ny assistent i Ae 17 på andra pensionsbyrån (1. c).

Med anledning av personalpensionsverkets förslag om sju tjänster som kanslibitråde på pensionsbyråerna och en temporär förstärkning av personalorganisationen på andra pensionsbyrån föreslår jag att sammanlagt 140 000 kr. beräknas för tillfälliga personalförstärkningar på pensionsbyråerna.

Jag är ej beredd att tillstyrka de tjänsteförändringar personalpensionsverket föreslagit.

I övrigt har jag ingen erinran mot personalpensionsverkets förslag.

Anslaget torde böra uppföras med (5 132 000 + 863 000) 5 995 000 kr.

Jag förordar, att anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal för budgetåret 1965/66, liksom för innevarande budgetår, betecknas förslagsvis.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för statens personalpensionsverk, som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens personalpensionsverk, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	660 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 144 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 167 000
	Summa kr. 5 995 000

c) till *Statens personalpensionsverk*: Avlöningar för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 5 995 000 kr.

B 6. Statens personalpensionsverk: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	1 396 000	1 325 000
1964/65	1 573 000	
1965/66 (förslag)	1 573 000	

Statens personalpensionsverk föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	15 000	+ 10 000	+ 10 000
2. Expenser: Bränsle, lyse, vatten	38 500	— 10 000	— 10 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 1 573 000 kr. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens personalpensionsverk*: Omkostnader för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 573 000 kr.

B 7. Statens personalbostadsdelegation

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	110 000	97 365
1964/65	116 000	
1965/66 (förslag)	150 000	

Statens personalbostadsdelegation föreslår, att anslaget höjs med 37 500 kr.

	Ökning eller minskning
A. Avlöningar	
1. <i>Personalförändringar</i>	
1 byråassistent, högst Ae 19	+ 29 112
Minskning av tillfällig arbetskraft	— 8 000
2. <i>Löneomräkning</i>	+ 6 700
	+ 27 812

	Anvisat 1964/65	Föreslagen ändring Mynd.	1965/66 Dep:t
B. Omkostnader			
1. Reseersättningar	4 000	+ 5 000	+ 3 000
2. Expenser	4 000	+ 5 000	+ 5 000
	Summa kr. 8 500	+ 10 000	+ 8 000

Motiv

A. Den nuvarande personaluppsättningen med en byrådirektör och en byråassistent är enligt personalbostadsdelegationens mening otillräcklig. Svårigheter att anskaffa tillfällig arbetskraft för att avlasta viss del av dessa tjänstemäns arbetsbörda har gjort att härför tillgängliga medel inte kunnat utnyttjas. Anställandet av ytterligare en byråassistent skulle skapa den balans mellan delegationens arbetsbörda och personella resurser, som f. n. saknas.

Departementschefen

Vad personalbostadsdelegationen anfört har övertygat mig om behovet av personalförstärkning. Jag beräknar därför medel för en tjänst som byråassistent i Ae 17.

Delegationens förslag i övrigt föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag anser att höjningen av posten till reseersättningar bör begränsas till 3 000 kr.

Anslaget bör uppföras med avrundat (116 000 + 34 000) 150 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för statens personalbostadsdelegation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1965/66.

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal 78 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* .. 11 500
3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* 44 000   133 500

Omkostnader

Omkostnader, förslagsvis	16 500	16 500
	<hr/>	
Summa kr.		150 000

b) till *Statens personalbostadsdelegation* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

C. Pensionering

C 1. Personalpensionsförmåner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	616 000 000	592 662 385
1964/65	659 000 000	
1965/66 (förslag)	722 000 000	

Statens personalpensionsverk hemställer, att anslaget höjs med 63 milj. kr.

Motiv

Från detta anslag bestrids även utgifterna för pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver. Personalpensionsverket har med ledning av anslagsbelastningen under sist förflutna budgetår och med beaktande av *dels* utgiftsförändringar beroende av ändring i pensionsnivån, *dels* en årlig ökning i övrigt av personalpensionsutgifterna med ca fyra procent, beräknat att medelsbehovet för innevarande budgetår kommer att efter inkomster i form av SPA-avgifter å 21 milj. kr. utgöra 674 milj. kr., däri inräknat 20 milj. kr. till nettoutgifter för statens grupplivförsäkring. Med nyssnämnda årliga ökning av de med hänsyn till ändrad pensionsnivå omräknade personalpensionsutgifterna, oförändrade utgifter för statens grupplivförsäkring samt motsedd nedgång av SPA-avgiftsinkomsterna till 16 milj. kr. beräknar personalpensionsverket medelsbehovet för budgetåret 1965/66 till 722 milj. kr.

Departementschefen

Enligt grunder som beslutades av 1954 års riksdag skall kostnaderna för egen- och familjepensioner till befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsverket samt vägarbetare inräknas bland de kostnader, som helt eller delvis avräknas mot automobilskattemedlen. Det anslag, som ifrågakommer för sådan avräkning, är förevarande anslag. Avräkning skall ske med belopp motsvarande nio tiondelar av de totala pensionskostnaderna. På grund härav bör under anslaget till personalpensionsförmåner m. m. 25,2 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen.

Statens personalpensionsverk har beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till 722 milj. kr. Beräkningen har ej föranlett någon erinran från min sida.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalpensionsförmåner m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 722 000 000 kr., därav 25 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen och 20 000 000 kr. motsvarande avgifter till statens grupplivförsäkring.

C 2. Vadstena krigsmanshuskassa

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	270 000	233 848
1964/65	220 000	
1965/66 (förslag)	210 000	

Från detta anslag bestrids f. n. samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri inräknat dyrtidstillägg. Anslaget tillgodoförs krigsmanshuskassan tillkommande skatteavgifter. Från anslaget bestrids vidare dels statsbidrag till förutvarande Kalmar regementets pensionskassa och till förutvarande Södra skånska infanteriregementets pensionskassa, dels kostnaderna för sådana svärds-pensioner, gratifikationer m. m., som tidigare utgått från invalidhusfonden.

Försvarets civilförvaltning föreslår att anslaget sänks med 10 000 kr.

Motiv

Med hänsyn till den stegring i levnadskostnaderna, som förekommit sedan 1959 då dyrtidstillägget åt kassans understödstagare senast höjdes och alltjämt pågår, anser försvarets civilförvaltning rimligt att någon höjning av dyrtidstillägget nu kommer till stånd. I betraktande av att levnadskostnadsindex (1914 års serie utan direkta skatter) sedan juni 1958 stigit från 389 till 461 i juni 1964 synes enligt civilförvaltningen en höjning med 75 kr. skälig. Antalet understödstagare uppgick vid ingången av andra kvartalet 1964 till ca 350 och torde den 1 juli 1965 inte överstiga 300. En höjning av dyrtidstillägget med 75 kr. föranleder enligt civilförvaltningens beräkningar för nästa budgetår en merkostnad av omkring 20 000 kr., varvid hänsyn tagits till viss avgång under budgetåret genom inträffade dödsfall.

Även begravningshjälpen, som utgått med oförändrat belopp sedan 1959, synes enligt civilförvaltningen skäligen böra höjas något, förslagsvis till 150 kr. Under förutsättning att omkring en tiondel av understödstagarna avlider under budgetåret 1965/66, skulle en dylik höjning medföra en utgiftsökning under budgetåret med omkring 1 500 kr.

På grund av beräknad avgång av understödstagare torde anslaget enligt civilförvaltningen även om dyrtidstillägget och begravningshjälpen höjs i enlighet med ämbetsverkets förslag kunna sänkas med 10 000 kr.

Civilförvaltningen erinrar i detta sammanhang om att f. d. beväringmän, vilka från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond tillerkänts pensioner till belopp, bestämda i analogi med de föreskrifter, som meddelats rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt det ur armén avskedade stammanskapet, äger uppbära dyrtidstillägg på sina pensioner i enlighet med vad som gäller eller kan komma att gälla beträffande dyrtidstillägg åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare. Detsamma gäller i fråga om begravningshjälp. Kostnaderna för dessa understöd belastar det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Diverse pensioner och understöd m. m.

Yttrande

Statens personalpensionsverk vill inte motsätta sig bifall till den av civilförvaltningen förordade ökningen, även om personalpensionsverket — med hänsyn till den standardhöjning, som folkpensionsförmånerna undergått sedan juli 1959 — anser att vissa skäl talar mot förslaget.

Departementschefen

Understöd från Vadstena krigsmanshuskassa utgår med 250 kr. för år till understödstagare som fyllt 67 år. Härtill kommer dyrtidstillägg, som sedan 1959 utgör 275 kr. för år. Avlider understödstagare, utgår till hans dödsbo begravningshjälp med 100 kr.

I likhet med försvarets civilförvaltning anser jag skäl föreligga att höja det nu utgående dyrtidstillägget. Jag finner den av civilförvaltningen föreslagna höjningen med 75 kr. godtagbar och förordar därför uppräknig av tillägget från 275 kr. till 350 kr. för år.

Även i fråga om storleken av begravningshjälpen anser jag mig kunna godta civilförvaltningens förslag och förordar en uppräknig från 100 till 150 kr.

Jag har ingen erinran mot civilförvaltningens anslagsberäkning och uppskattar alltså medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 210 000 kr.

Då i stort sett samma förmåner som utgår till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare tillkommer f. d. beväringmän, anser jag i likhet med civilförvaltningen, att en motsvarande höjning av dyrtidstillägget och begravningshjälpen bör tillkomma dessa. Härtill torde jag få återkomma under anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kr.

C 3. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	10 000	7 400
1964/65	10 000	
1965/66 (förslag)	10 000	

I enlighet med ett förslag som avgivits av sjöfartsstyrelsen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 10 000 kr.

C 4. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	7 700 000	6 869 320
1964/65	7 700 000	
1965/66 (förslag)	7 000 000	

Av anslaget bestrids utgifterna för i huvudsak, *dels* pensioner i enlighet med föreskrifter som meddelats för varje särskilt fall — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner, som beviljats av riksdagen eller av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande den 17 juli 1948 (rskr 448) — *dels* pensioner till vissa f. d. anställningshavare inom sådan verksamhet som övertagits av staten efter vederbörandes pensionsavgång, *dels* periodiskt utgående avvecklingsersättningar till övertalig personal inom vissa statliga verksamhetsgrenar, *dels* vissa livräntor och understöd, som allmän domstol i mål om skadestånd ålagt statsverket att utbetala, *dels* ock i vissa fall gratifikationer i form av engångsbelopp till f. d. anställningshavare i statens tjänst.

Statens personalpensionsverk hemställer, att anslaget sänks med 700 000 kr.

Motiv

Ifrågavarande anslag disponeras förutom av statens personalpensionsverk av riksförsäkringsverket.

Med hänsyn till utgifterna under sistförflutna budgetår torde anslaget för budgetåret 1965/66 böra sänkas med 700 000 kr.

Departementschefen

Mot personalpensionsverkets beräkningar av medelsbehovet under detta anslag har jag ej något att erinra.

Från anslaget utgår bl. a. understöd och begravningshjälp till f. d. beväringsmän. I enlighet med vad jag anfört under punkten C 2. bör för dessa fr. o. m. nästa budgetår det årliga dyrtidstillägget på understödet höjas

med 75 kr. och begravningshjälpen med 50 kr. Med hänsyn till det ringa antalet understödstagare, f. n. sex, påverkar denna uppräknig ej anslagsberäkningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

D. Diverse

D 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	250 000	193 483
1964/65	200 000	
1965/66 (förslag)	200 000	

Från anslaget bestrids kostnaderna för avlöningar till personal på indragningsstat, inbegripet kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner.

Statens personalpensionsverk föreslår med hänsyn till utgifterna under sist förflutna budgetår att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag tillstyrker personalpensionsverkets förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

D 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 298 000 kr.

D 3. Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs pensioneringen

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	130 000 000	157 893 985
1964/65	150 000 000	
1965/66 (förslag)	220 000 000	

Från anslaget till arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen bestrids de avgifter till försäkringen för allmän tilläggspension, som staten i egenskap av arbetsgivare har att utge, utom beträffande i huvudsak affärsverken, riksbanken och riksgäldskontoret.

På grundval av beräkningar, som gjorts inom civildepartementet, uppskattar jag för nästa budgetår medelsbehovet under anslaget till 220 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 000 kr.

D 4. Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	40 000 000	43 619 394
1964/65	40 000 000	
1965/66 (förslag)	45 000 000	

Från förevarande anslag bestrids de avgifter till den allmänna sjukförsäkringen m. m., som staten i egenskap av arbetsgivare har att utge, utom beträffande i huvudsak affärsverken, riksbanken och riksgäldskontoret.

På grundval av beräkningar, som gjorts inom civildepartementet, uppskattar jag för nästa budgetår medelsbehovet under anslaget till 45 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kr.

D 5. Viss utbildningsverksamhet

För innevarande budgetår har till viss utbildningsverksamhet anvisats ett reservationsanslag av 1 milj. kr.

F. n. övervägs inom civildepartementet hur organisationen av den under tolfte huvudtiteln bedrivna kursverksamheten i framtiden skall ordnas. Denna fråga har ett visst samband med prövningen av civildepartementets organisation. Då anslagen till departementsorganisationen avses skola underställas riksdagen senare under vårsessionen, torde nu ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen böra uppföras endast med preliminärt belopp. Jag föreslår, att härvid beräknas till viss utbildningsverksamhet ett reservationsanslag av 1 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag i förevarande sammanhang, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Viss utbildningsverksamhet* för budgetåret 1965/66 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

D 6. Lönekostnader vid omplacering av partiellt arbetsföra

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	300 000	301 507
1964/65	300 000	
1965/66 (förslag)	400 000	

Från anslaget Lönekostnader vid omplacering av partiellt arbetsföra skall — efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall — bestridas kostnaderna för avlöningsförmåner till vissa partiellt arbetsföra i statens tjänst, som ej kan beredas lämpligt arbete i den reguljära personalorganisationen.

Med hänsyn till den markerade ökning av anslagsbelastningen som skett under sist förflutna budgetår och som beräknas fortsätta under budgetåret 1965/66 torde anslaget böra för budgetåret 1965/66 höjas med 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lönekostnader vid omplacering av partiellt arbetsföra* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kr.

D 7. Kostnader för vissa nämnder m. m.

Under riksstatens tolfte huvudtitel är för innevarande budgetår upptagna bl. a. förslagsanslagen Kostnader för vissa förhandlingar m. m. och Kostnader för vissa nämnder m. m. Dessa anslag är uppförda med 10 000 kr. resp. 125 000 kr. Den sammanlagda nettoutgiften under budgetåret 1963/64 för dessa båda anslag var 94 901 kr.

Från förslagsanslaget Kostnader för vissa förhandlingar m. m. bestrids *dels* kostnaderna för sådana i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 292) angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän avsedda förhandlingar, som äger rum mellan ombud, utsedda av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän, *dels* kostnaderna för statsdepartementens förhandlingsdelegation, *dels ock* vissa kostnader för civildepartementets förhandlingsverksamhet.

De kostnader för civildepartementets förhandlingsverksamhet som utgått från detta anslag avser medel för lokalhyror och andra likartade utgifter för förhandlingsverksamheten. Sedan civildepartementet fått särskilda lokaler för sin förhandlingsverksamhet, har några kostnader av detta slag ej längre belastat anslaget. Då kostnaderna för övriga avsedda ändamål för sist förflutna budgetår uppgått till endast 4 710 kr., anser jag det ej erforderligt att behålla ett särskilt anslag härför. Jag förordar därför att ansla-

get Kostnader för vissa förhandlingar m. m. utgår ur riksstaten. Kostnaderna för förhandlingar mellan ombud, utsedda av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän samt för statsdepartementens förhandlingsdelegation bör därvid fr. o. m. budgetåret 1965/66 bestridas från förslagsanslaget till vissa nämnder m. m.

Från anslaget Kostnader för vissa nämnder m. m. bestrids f. n. kostnaderna för dyrortsnämnden, kontraktsdelegationen, statens arbetstidsdelegation, statens befordringsnämnd, statens tjänstebostadsnämnd, statens nämnd för partiellt arbetsföra, statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor (såvitt avser statsverkets andel), statens grupplivnämnd samt civila statsförvaltningens personalnämnd.

Härutöver bör kostnaderna för statsdepartementens företagsnämnd, vilka f. n. utgår från civildepartementets omkostnadsanslag, fr. o. m. budgetåret 1965/66 bestridas från förevarande anslag.

Anslaget, som för innevarande budgetår är upptaget till 125 000 kr., torde böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kr.

D 8. Kostnader för personalvård

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	300 000	167 654
1964/65	300 000	
1965/66 (förslag)	575 000	

Från förslagsanslaget Kostnader för personalvård bestrids kostnader för den försöksverksamhet som statens personalvårdsnämnd bedriver. Personalvårdsnämnden har hittills haft sitt arbetsfält begränsat till personalen vid vissa myndigheter i Stockholm. Verksamheten har omfattat ca 50 myndigheter med ungefär 9 000 anställda. Till nämnden har knutits bl. a. läkare, en sjuksköterska och personalkonsulenter. Verksamheten har varit inriktad främst på personlig rådgivning till enskilda tjänstemän och rådgivning till myndigheterna i socialmedicinska frågor och frågor om arbetsplatsens allmänna personalvårdsproblem. I starkt begränsad omfattning har sjuksköterskan gjort hembesök hos anställda, som varit sjukskrivna i hemmet.

Erfarenheterna av försöksverksamheten har som jag tidigare nämnt hittills varit positiva. Enligt min mening är det nödvändigt att fortsätta försöksverksamheten och att vidga den till att avse även ett område utanför Stockholm. Vid denna vidgade försöksverksamhet bör man eftersträva erfarenheter beträffande de lämpliga arbetsformerna för en enhetligt upp-

byggd personalvård även för personal vid myndigheter, som redan i viss omfattning har särskilda tjänstemän för personalvårdsarbetet. Det synes också lämpligt att något vidga verksamheten i Stockholm, bl. a. genom att utöka antalet hembesök.

Från anslaget bör vidare bestridas vissa kostnader för socialmedicinska utredningar, som skall ge underlag för att bedöma inriktningen och dimensioneringen av vissa personalvårdsinsatser.

Jag förordar att anslaget fr. o. m. nästa budgetår uppförs som reservationsanslag.

På grundval av beräkningar, som gjorts inom civildepartementet, uppskattar jag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 575 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kostnader för personalvård* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 575 000 kr.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1963/64

I anslutning till tidigare tillämpad praxis torde i statsrådsprotokollet få intagas följande sammanställning av kostnadsfördelningen under budgetåret 1963/64 inom de anslag från vilka pensionskostnader för civila och militära befattningshavare m. fl. bestritts.

Anslag	Utgifter för	
	civila pensioner	militära pensioner
Egenpensioner åt f. d. anställningshavare i statens tjänst	168 010 976	113 686 951
Familjepensioner åt efterlevande till anställningshavare i statens tjänst	44 619 543	30 480 018

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Erik Larsson

Register

Sid. Kr.
 1   ÖVERSIKT

A. Civildepartementet m. m.

Civildepartementet:		
5	Avlöningar	* 2 352 000
5	Omkostnader	* 86 000
5	Kommittéer m. m.	* 500 000
6	Extra utgifter	* 30 000
<u>Säger för civildepartementet m. m.</u>		<u>2 968 000</u>

B. Vissa myndigheter

Statens lönenämnd:		
6	Avlöningar	* 370 000
7	Omkostnader	* 8 000
Statens avtalsnämnd:		
7	Avlöningar	* 643 000
7	Omkostnader	* 74 000
Statens personalpensionsverk:		
7	Avlöningar	5 995 000
11	Omkostnader	1 573 000
11	Statens personalbostadsdelegation	150 000
<u>Säger för vissa myndigheter</u>		<u>8 813 000</u>

C. Pensionering

13	Personalpensionsförmåner m. m., därav 25 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen och 20 000 000 kr. motsvarande avgifter till statens grupplivförsäkring	722 000 000
14	Vadstena krigsmanshuskassa	210 000
16	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.	10 000
16	Diverse pensioner och understöd m. m.	7 000 000
<u>Säger för pensionering</u>		<u>729 220 000</u>

D. Diverse

17	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.	200 000
----	---	---------

* Beräknat belopp.

Sid.		Kr.
17	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Byggnadsstyrelsens delfond	298 000
17	Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggpensioneringen	220 000 000
18	Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m. ..	45 000 000
18	Viss utbildningsverksamhet	* 1 000 000
19	Lönekostnader vid omplacering av partiellt arbetsföra	400 000
19	Kostnader för vissa nämnder m. m.	125 000
20	Kostnader för personalvård	575 000
		<hr/>
	Säger för diverse	267 598 000
	Summa	1 008 599 000

21 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1963/64.

* Beräknat belopp.

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 januari 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1965/66 till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

DRIFTBUDGETEN

Trettonde huvudtiteln

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är i riksstaten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag av 1 000 000 kr. Anslaget står under vissa angivna villkor till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av dels utgifter av så brådskande art, att frågan inte hinner underställas riksdagen, dels vissa andra kostnader enligt av riksdagen särskilt lämnade bemyndiganden.

Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t har under år 1964 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

På finansdepartementets föredragning:

Till täckande av förskottsvis bestridda kostnader i anledning av inträffad brand i Norrköpings tullhus den 29 maj 1959

(29/6) 1 812 840: 07

På ecklesiastikdepartementets föredragning:

Till svenska unescorådet angående anslag för reglerande av svenska unescorådets skuld till Unesco (6/8):

2   *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 15: Oförutsedda utgifter*

a) likvidering av rådets skuld till Unesco för mottagna exemplar av tidskriften »Courier»	88 686: 34
b) fullgörande av gentemot Unesco åtagna förpliktelser i anledning av Sveriges medverkan i det s. k. Östern-Västernprojektet	12 862: 50
På i n r i k e s d e p a r t e m e n t e t s föredragning:	
Till täckande av kostnader för skadeersättningar (28/2, 9/10, 29/10, 13/11, 4/12, 11/12)	25 042: 25
	Säger 1 939 431: 16

För budgetåret 1965/66 torde anslaget till oförutsedda utgifter i riksstaten böra uppföras med oförändrat belopp, 1 000 000 kr. Beträffande dispositionen av anslaget synes de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Under en följd av år har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att från förevarande anslag bestrida belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utge, under förutsättning att andra medel inte står till förfogande för ändamålet. Därjämte har bemyndigandet fr. o. m. budgetåret 1961/62 utvidgats till att omfatta belopp som kronan till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse åtagit sig att utge som ersättning. Motsvarande bemyndigande torde böra inhämtas för nästa budgetår.

Med bifall till prop. 1944: 183 medgav riksdagen (rskr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter fick, på sätt föreslagits i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada på egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familjer och personliga tjänare. De förluster som avsågs var sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot inte erforderligt för budgetåret 1947/48.

I prop. 1948: 282 upptogs emellertid frågan om ersättning för sådana förluster som kunde uppkomma på grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder. Riksdagen medgav (rskr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter fick tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada på egendom utom riket till personer, som uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare efter enahanda grunder som tillämpats i fråga om de

genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. För budgetåren 1949/50—1964/65 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndiganden.

Hemställan torde höra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor utbetala ersättning för skador av ifrågavarande natur.

I anledning av prop. 1951: 38 medgav riksdagen (rskr 63), att från anslaget till oförutsedda utgifter fick tills vidare under budgetåren 1950/51 och 1951/52 utgå ersättning för genom tidigare krigsförhållanden uppkomna skador på egendom inom landet. För budgetåren 1952/53—1964/65 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndiganden.

Med hänsyn till att fall av krigsskador, exempelvis genom minsprängning, allttjämt kan förekomma synes riksdagens bemyndigande böra inhämtas till att under nästa budgetår på oförändrade villkor utbetala krigsskadeersättningar.

Slutligen får jag erinra om att senast i prop. 1964: 2, 113, 154 och 190 förutsatts, att de behov av medel utöver anvisade anslag, som eventuellt kunde uppkomma för organiserandet av svenska FN-styrkor m. m. resp. det svenska deltagandet i stilleståndsövervakningen i Korea, finge tillgodoses genom anlitande av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av sålunda bestridda kostnader skulle framdeles få anmälas. Mot detta har riksdagen inte gjort någon erinran.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsattes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar sedermera anmäles för riksdagen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr. att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka är av så brådskande art, att frågan icke hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av sådan storlek att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter icke lämpligen kan anlitas för ändamålet,

att utgiften är av beskaffenhet att icke kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke avser ändamål, för vilka anslag uppförts på sådan beredskapsstat, som avses i § 63 regeringsformen,

samt att vid nästa riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medge, att belopp, som kronan antingen genom laga-kraftvunnen dom ålagts att utge eller till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse åtagit sig att utge som ersättning, må bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke står till förfogande för ändamålet;

c) medge, att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1965/66 utgå *dels* ersättning för förlust av eller skada på egendom utom riket till personer, vilka uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare, *dels* krigsskadeersättning.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Monica Gustafson

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M.M.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 januari 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1965/66 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. och anför därvid följande.

DRIFTBUDGETEN

Fjortonde huvudtiteln

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 3 december 1964 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som bör upptas i riksstaten för budgetåret 1965/66. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas bl. a. följande av skrivelsen.

Arvoden till riksdagens ledamöter har i förhållande till beräkningarna för innevarande budgetår ökats med 360 000 kr., huvudsakligen på grund av ökning av det rörliga tillägget.

Kostnaderna för riksdagstrycket har uppräknats med 560 000 kr. Vid beräkningen har utgått från belastningen under budgetåret 1963/64. Därjämte har beaktats en successiv höjning av tryckeri- och bokbinderipriserna.

Under anslaget till *utgivande av särskilda publikationer* har beräknats kostnader för Uppslagsboken över riksdagens verksamhet med oförändrat

45 000 kr. För Utgivande av publikationer i anslutning till representationsreformens 100-årsjubileum har med anledning av särskild skrivelse från den härför tillsatta kommittén begärts ytterligare 205 000 kr., vilket innebär en ökning av de ursprungligen beräknade totala kostnaderna från 285 000 kr. till 375 000 kr.

Anslaget till *utgivande av otryckta ständsprotokoll* har beräknats till 50 000 kr., vilket belopp tillsammans med en den 31 oktober 1964 förefintlig anslagsbehållning på ca 171 000 kr. torde täcka såväl beräknade tryckningskostnader som redaktionsarvoden m. m. för redan kontrakterade protokoll fram t. o. m. budgetåret 1965/66.

Under anslaget till *allmänt kyrkomöte* har upptagits ett formellt belopp av 1 000 kr.

Avlöningsanslagen till riksdagens verk har beräknats efter nu utgående grundlöner varvid för samtliga verk anslagsposten till rörligt tillägg upptagits till 57 procent av grundlönkostnaderna för ordinarie och icke-ordinarie personal.

Avlöningsanslagen under riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå har ökats med resp. 228 000 kr. och 43 000 kr., huvudsakligen beroende på höjning av det rörliga tillägget.

Ansaffning av ny voteringsanläggning har upptagits med oförändrat belopp, 475 000 kr., vilket motsvarar den dellikvid omfattande en tredjedel av kostnaden, som kontraktsmässigt skall erläggas under budgetåret.

Riksgäldskontorets omkostnadsanslag har höjts med 85 000 kr., motsvarande beräknade kostnader för maskinell kontroll av inlösta premieobligationsvinster m. m.

Pensionsanslagen har beräknats enligt nu gällande grunder. Pensioner åt f. d. riksdagsmän har höjts med 390 000 kr., då ett stort antal nya pensioner beräknas tillkomma till följd av 1964 års andrakammarval. Under anslaget till pensioner åt efterlevande till riksdagsmän ingår premier till försäkringsbolag för grupplivförsäkring för riksdagens ledamöter med 90 000 kr.

Anslaget till *vinstutlottning i samband med ungdomens lönsparande* har genom att de för innevarande budgetår anslagna medlen till extra vinstutlottning bortfaller kunnat sänkas med 200 000 kr. till 1 100 000 kr.

Motsvarande anslag för *vinstutlottning i samband med allmänt lönsparande* har upptagits till 1 000 000 kr., vilket innebär en minskning med 800 000 kr.

Anslaget till *arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* har beräknats i enlighet med lagen om allmän försäkring m. m., varvid bidragsprocenten satts till 1,5. Anslaget till *arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs pensioneringen* har bl. a. med hänsyn till uttagsprocentens höjning från 7 % till 7,5 % höjts med 110 000 kr.

Följande anslag har uppförts i överensstämmelse med framställningar i särskilda skrivelser från vederbörande myndigheter m. fl., nämligen anslagen till *Riksdagens interparlamentariska grupp, Riksdagsbiblioteket, Justieombudsmannen och hans expedition, Militieombudsmannen och hans expedition, Riksdagens revisorer och deras kansli* samt *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli*.

I det föregående omnämnda skrivelser kommer att överlämnas till riksdagens bankoutskott.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 131 000 kr.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställan om förslag till anslag för budgetåret 1965/66 till riksdagen och dess verk m. m.

1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 15 300 000 kr.

2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 325 000 kr.

4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 310 000 kr.

5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 249 000 kr.

6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

4 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 16: Riksdagen och dess verk m. m.*

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kr.

8. **Riksdagen: Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kr.

9. **Allmänt kyrkomöte.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

10. **Riksgäldskontoret: Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 635 000 kr.

11. **Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 140 000 kr.

12. **Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 385 000 kr.

13. **Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

14. **Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 557 000 kr.

15. **Riksdagens ekonomibyrå: Anskaffande av ny voteringsanläggning.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Anskaffande av ny voteringsanläggning*

för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kr.

16. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 754 000 kr.

17. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kr.

18. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kr.

19. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 695 000 kr.

20. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kr.

21. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 437 000 kr.

22. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag 32 000 kr.

23. Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kr.

24. Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 281 000 kr.

25. Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 39 000 kr.

26. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Avlöningar* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 249 000 kr.

27. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Omkostnader* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 126 000 kr.

28. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i gemensamma kostnader för Nordiska rådet* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

29. Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i kostnaderna för tidskriften Nordisk Kontakt. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nordiska rådets svenska delegation och dess kansli: Andel i kostnaderna för tidskriften Nordisk Kontakt* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kr.

30. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 2 170 000 kr.

31. Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.

32. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kr.

33. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kr.

34. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under återopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 131 000 kr.

35. Vinstutlottning i samband med ungdomens lönsparande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med ungdomens lönsparande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

36. Vinstutlottning i samband med allmänt lönsparande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med allmänt lönsparande* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

37. Kommittéer m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

8 *Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 16: Riksdagen och dess verk m. m.*

38. *Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsgivaravgift till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

39. *Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs pensioneringen.* Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggs pensioneringen* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 860 000 kr.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1965/66 utgöra 39 659 000 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till gällande riksstat med 1 233 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Monica Gustafson

BILAGA 17 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

RIKSGÄLDSFONDEN

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
4 januari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om
stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1965/66 m. m. och anför därvid följande.

Med skrivelse den 24 november 1964 har riksgäldskontoret överlämnat
förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1965/66. På utgiftssidan
upptas i detta förslag räntor till ett belopp av 940 917 000 kr. och kapital-
rabatter m. m. om sammanlagt 1 601 000 kr. Den största delen av utgifts-
räntorna, eller 591 606 739 kr., är hänförlig till de räntelöpande obligations-
lånen. Fördelningen av detta belopp på de olika lånen framgår av följande
uppställning.

<i>Specifikation av ränta på räntelöpande obligationslån:</i>	Kr.
1934 års 3 % lån	4 529 982
1937 » 3 % amorteringslån av 1/2	1 477 824
1937 » 3 % » » 1/3	984 936
1939 » 2 3/4 % lån	3 151 327
1941 » 3 1/2 % »	11 249 487
1942 » 3 1/2 % »	11 505 512
1943 » 3 1/2 % » av 15/3	8 103 610
1943 » 3 1/2 % » » 15/4	12 490 678
1943 » 3 1/2 % » » 1/11	11 216 100
1944 » 3 1/2 % » » 15/3	7 492 888
1944 » 3 1/2 % » » 15/12	17 015 565
1945 » 3 % » » 1/7	10 998 180

	Kr.
1945 års 3 % lån av 1/11	7 613 670
1946 » 3 % » » 1/2	17 817 300
1946 » 3 % » » 15/12	6 860 790
1950 » 3 1/4 % »	6 588 628
1951 » 3 1/2 % »	9 045 365
1952 » 3 1/2 % »	7 000 000
1953 » 3 1/2 % » av 5/10	7 000 000
1953 » 3 1/2 % » » 14/12	7 000 000
1954 » 3 1/2 % » » 15/3	7 000 000
1954 » 3 3/4 % Sfrs-lån av 1/5	2 218 195
1954 » 3 1/2 % lån av 15/10	8 916 705
1954 » 4 % » » 10/11	26 879 300
1954 » 3 3/4 % Sfrs-lån av 30/11	2 661 834
1955 » 4 1/2 % lån av 9/5	19 543 028
1956 » 4 1/2 % » » 20/3	11 250 000
1956 » 4 3/4 % » » 10/12	9 519 000
1957 » 4 1/4 % amorteringslån av 15/5	136 425
1957 » 5 1/4 % lån av 15/9	6 562 500
1958 » 5 1/4 % » » 20/1	10 500 000
1958 » 5 1/4 % » » 28/4	10 500 000
1959 » 5 % » » 5/2	7 500 000
1959 » 5 % » » 5/10	15 000 000
1960 » 5 1/2 % » » 12/4	59 070 000
1962 » 5 % » » 18/5	5 000 000
1962 » 4 1/2 % » » 18/8	13 500 000
1962 » 4 3/8 % » » 6/9	22 312 500
1963 » 4 1/2 % » » 15/3	18 000 000
1963 » 4 3/8 % » » 18/3	13 125 000
1963 » 4 1/4 % » » 17/5	27 516 200
1963 » 4 1/2 % » » 28/6	29 839 725
1963 » 5 1/4 % » » 15/11	15 750 000
1964 » 5 1/4 % » » 18/3	10 558 853
1964 » 5 3/4 % » » 19/3	18 689 512
1964 » 6 % » » 17/3	29 796 120
1964 » 6 % » » 9/11	21 120 000
Summa kr.	591 606 739

Vinsterna på premielånen beräknas uppgå till sammanlagt 93 057 750 kr., med den fördelning på de olika lånen som framgår av efterföljande uppställning.

Specifikation av vinster på premieobligationslån:

	Kr.
1942 års premielån	9 872 000
1944 » »	2 995 750
1951 » »	4 200 000
1954 » »	4 500 000
1955 » »	4 500 000
1958 » »	4 500 000

	Kr.
1959 års premielån	10 900 000
1960 » »	6 550 000
1961 » »	18 500 000
1962 » »	9 250 000
1963 » »	7 300 000
1964 » »	4 350 000
B-lånet.....	5 640 000
	Summa kr. 93 057 750

Då inkomsterna på riksgäldsfonden beräknas till 52 518 000 kr., utvisar förslaget till stat ett underskott av 890 000 000 kr., som bör avföras på riksstaten. Detta innebär en ökning med 60 000 000 kr. i förhållande till det i riksstaten för innevarande budgetår upptagna underskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna bilagda förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1965/66 (*bihang*);
- b) för *Riksgäldsfonden* på driftbudgeten för budgetåret 1965/66 upptaga ett underskott av 890 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Monica Gustafson

Förslag till stat för riksgäldsfonden för budgetåret 1965/66

Utgifter

	Kr.	
A. Räntor på statsskulden:		
1. Räkta på räntelöpande obligationslån, <i>förslagsvis</i>	591 606 739	
2. Vinster på premieobligationslån, <i>förslagsvis</i>	93 057 750	
3. Räkta på statsskuldförbindelser, <i>förslagsvis</i>	55 000 000	
4. » » sparobligationer, emission 5, <i>förslagsvis</i>	25 000	
5. » » sparobligationer av år 1960 och 1961, <i>förslagsvis</i>	13 700 000	
6. » » av staten övertagna lån, <i>förslagsvis</i>	325 000	
7. » » lån hos statsinstitutioner och fonder m. m., <i>förslagsvis</i>	36 000 000	
8. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	300 000	
9. Räkta på köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejo-		
net i Stockholm	90 000	
10. » » konung Carl XIII:s hemgiftskapital	7 500	
11. » » Göta kanals reparationsfond	7 045	
12. » » kortfristig upplåning hos banker m. fl., <i>förslagsvis</i> ..	10 000 000	
13. » » skattkamarväxlar, <i>förslagsvis</i>	70 000 000	
14. » » beräknad ny upplåning, <i>förslagsvis</i>	70 797 966	
	940 917 000	
B. Kapitalrabatter m. m.:		
1. Kapitalrabatter, <i>förslagsvis</i>	1 000 000	
2. Inlösningsprovisioner m. m., <i>förslagsvis</i>	600 000	
3. Kursförluster, <i>förslagsvis</i>	1 000	1 601 000
	Summa kr.	942 518 000
Inkomster		
A. Räntor:		
1. Räkta på uppköpta obligationer	15 000	
2. » » rörliga krediter	40 000 000	
3. » » kortfristig utlåning till banker m. fl. ..	10 000 000	
4. » » övriga utlånade medel	300 000	50 315 000
B. Uppgäld och kursvinster:		
1. Uppgäld	1 000	
2. Kursvinster	1 000	2 000
C. Diverse inkomster:		
1. Preskriberade obligationer och kuponger m. m. ..	2 000 000	
2. Dragningslistor på premielånen	200 000	
3. Övriga diverse inkomster	1 000	2 201 000
		52 518 000
<i>Underskott att avföras på riksstatens driftbudget</i>		890 000 000
	Summa kr.	942 518 000

AVSKRIVNING AV NYA KAPITALINVESTERINGAR

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 januari 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråde STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler frågan om anslag till *avskrivning av nya kapitalinvesteringar* för budgetåret 1965/66 samt anför därvid följande.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföres anslag för täckning av den investeringsförlust som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. I likhet med vad som gäller för investeringsanslagen ställes avskrivningsanslagen direkt till de fondförvaltande myndigheternas förfogande. Avsikten är därvid att i första hand dessa anslag skall utnyttjas för investeringsutgifternas bestridande.

Föreliggande riksstatsförslag innefattar åtskilliga anslag på kapitalbudgeten, beträffande vilka en investeringsförlust måste beräknas. Jag torde nu få i korthet redogöra för de fall där så är förhållandet. Hemställan göres i anslutning till denna översikt om att erforderliga avskrivningsanslag skall äskas eller också upptagas med beräknade belopp i riksstatsförslaget.

Investeringsförlusten står i relation till statens förräntningskrav. Det får anses ligga i sakens natur, att detta överensstämmer med den sedan år 1943 för varje budgetår fastställda normalräntan för lån från statens utlåningsfonder. Normalräntan — som fastställles av Kungl. Maj:t omedelbart före budgetårets ingång i enlighet med av riksdagen godkända principer (prop. 1943: 343; SU 257; rskr 487) — beräknas på grundval av medelförränt-

ningen på viss del av statsskulden. Kungl. Maj:t har fastställt normalräntan för innevarande budgetår till 5 1/4 procent (SFS 1964: 489). Jag har vid beräkningen av avskrivningsanslagen följaktligen utgått från ett förräntningskrav på 5 1/4 procent.

Statens affärsverksfonder. I överensstämmelse med vad chefen för kommunikationsdepartementet förordar, bör enligt gällande principer de medel som beräknats för försvarsberedskap vid televerket och statens järnvägar avskrivas med 7 500 000 kr. respektive 3 600 000 kr. Vidare bör, i enlighet med vad chefen för handelsdepartementet förordar, anslaget till kraftstationer m. m. avskrivas med 33 800 000 kr., avseende framför allt investeringar i Marviken. Sammanlagt erfordras således för avskrivningsändamål under statens affärsverksfonder ett belopp av 44 900 000 kr.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt gällande regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivning vid nybyggnader för ämbetsverk 25 procent av anläggningskostnaden och vid nybyggnader för fångvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50 procent. Beträffande säkerhetsanstalter för sjöfarten utgör grundavskrivningen 50 procent, dock avskrives hamn- och fyranläggningar omedelbart i sin helhet. Kostnader för markförvärv avskrives icke.

Med tillämpning av dessa grunder bör avskrivningsanslag i riksstatsförslaget uppföras på sätt framgår av följande sammanställning. Beträffande de investeringsanslag, vilka i riksstatsförslaget upptagits med beräknat belopp, har de däremot svarande avskrivningsanslagen likaledes beräknats.

Anslag	Investering Kr.	Avskrivning Kr.
Justitiedepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten för fångvården	21 000 000	9 375 000
Utrikesdepartementet:		
Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen	1 000 000	250 000
Försvarsdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid flygtekniska försöksanstalten	360 000	180 000
Socialdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna	3 700 000	1 850 000
Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare	3 700 000	1 850 000
Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium	2 100 000	1 050 000

Anslag	Investering Kr.	Avskrivning Kr.
Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.	*35 000 000	*17 500 000
Utbyggande av karolinska sjukhuset	*7 500 000	*3 750 000
Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	8 500 000	4 250 000
Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund	610 000	305 000
Kommunikationsdepartementet:		
Sanering m. m. inom Djurgårdsstaden i Stockholm	300 000	75 000
Radiohus	4 100 000	—
Televisionshus	10 800 000	—
Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm	2 499 000	625 000
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten	210 000	105 000
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	4 500 000	3 125 000
Finansdepartementet:		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.	1 000	—
Ecklesiastikdepartementet:		
Nybyggnad för riksarkivet	2 400 000	600 000
Byggnadsarbeten vid universitet och vissa högskolor	*100 000 000	*50 000 000
Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnasistiska centralinstitutet	*1 000 000	*500 000
Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning	3 054 000	1 527 000
Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.	1 050 000	525 000
Jordbruksdepartementet:		
Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.	2 390 000	1 195 000
Byggnadsarbeten vid statens skogsmästarskola	190 000	95 000
Handelsdepartementet:		
Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning	330 000	165 000
Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt ..	685 000	343 000

* Beräknat belopp.

Anslag	Investering Kr.	Avskrivning Kr.
Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl.	5 000 000	1 125 000
Inrikesdepartementet:		
Byggnadsarbeten för länsstyrelserna	18 200 000	4 550 000
Inköp av fastigheter för förvaltningsändamål	10 000 000	—
Nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm	535 000	268 000
Polishus m. m.	10 000 000	2 500 000
Vissa skyddsrumsanläggningar	4 000 000	4 000 000
Uppförande av förrådsbyggnader för civilför- svaret	4 000 000	2 000 000
	Summa 268 714 000	113 683 000

Anslaget till vissa skyddsrumsanläggningar bör liksom hittills avskrivas helt.

I vissa av investeringsanslagen ingår kostnader för markförvärv, för vilka avskrivningsmedel inte erfordras. Å andra sidan innefattar vissa anslag kostnader för inköp av byggnader, vilka i sin helhet skall avskrivas. Avskrivningsanslagen har beräknats med hänsyn härtill.

Beträffande anslaget till radiohus erinrar jag om, att detta enligt riksdagens beslut (prop. 1955: 146; SU 125; rskr 288) helt skall finansieras med radiolicensmedel. Motsvarande finansieringsform tillämpas beträffande investeringar i televisionshuset. Några avskrivningsanslag på riksstaten erfordras således icke för dessa ändamål.

Försvarets fonder. För investeringar i försvarets fastighetsfond skall enligt gällande regler avskrivningsbehovet beräknas schablonmässigt till 50 procent av investeringen i kasernbyggnaders delfond, medan total avskrivning tillämpas för befästningars delfond. Kostnader för markförvärv avskrivs icke.

Investeringar i militära flygfält görs f. n. under kasernbyggnaders delfond. Av skäl som chefen för försvarsdepartementet anfört vid anmälan av utgifterna under försvarsdepartementets verksamhetsområde tas dessa investeringar fr. o. m. nästa budgetår upp under befästningars delfond, vilket innebär att total avskrivning kommer att tillämpas för dem.

Under kasernbyggnaders och befästningars delfonder upptas investeringsanslag om sammanlagt 160 540 000 kr. respektive 159 087 000 kr. Härav avses för markförvärv 16 950 000 kr. under kasernbyggnaders delfond samt 2 000 000 kr. under befästningars delfond. Avskrivningsanslagen under delfonderna bör upptas med 71 795 000 kr. respektive 157 087 000 kr.

Statens utlåningsfonder. Anslaget till studiemedelsfonden bör avskrivas helt och avskrivningsanslaget uppföres således med 300 000 000 kr. Ur lånefonden för studentkårlokaler utgår lån som till viss del är räntefria och jag beräknar här ett avskrivningsanslag av 1 200 000 kr.

Investeringsanslaget till fiskerilånefonden tas för nästa budgetår upp med 3 100 000 kr. Då räntan på de lån som utgå från denna fond är 4 procent bör, med hänsyn till att förräntningskravet för statens investeringar fastställts till 5 1/4 procent, denna investering avskrivas med ca 24 procent eller 738 000 kr.

Lånen från lånefonden för bostadsbyggande löper likaledes i regel med en ränta av 4 procent och nyinvesteringen av 850 000 000 kr. bör därför avskrivas med 202 300 000 kr.

Fonden för låneunderstöd. Ur anslaget till lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. beräknas utgå lån löpande med normalränta med ca 1 200 000 kr. och räntefria lån med ca 3 300 000 kr. Avskrivningsbehovet sammanfaller med det senare beloppet, 3 300 000 kr. I fråga om anslagen till lån till Svenska diakonsällskapet för vissa byggnadsarbeten och lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby bör total avskrivning ske och avskrivningsanslag uppföres följaktligen med 100 000 kr. respektive 1 500 000 kr. Från anslaget till lån till byggande av sjukhem utgår lån avsedda att löpa utan ränta under de fem första åren av en trettioårsperiod. Anslaget bör således avskrivas med en sjättedel, d. v. s. 8 300 000 kr. För lån till vissa byggnadsarbeten vid Norrbackainstitutet m. m. har preliminärt beräknats ett belopp av 300 000 kr. Avskrivningsanslaget bör uppföras med motsvarande belopp.

Anslaget till bidrag till Internationella utvecklingsfonden bör avskrivas helt, varför jag upptar avskrivningsanslaget med 41 385 000 kr.

Lånen från anslaget till lån till vissa räkfiskare skall utgå med en räntesats av 4 procent. Jag upptar för ändamålet ett avskrivningsanslag av 595 000 kr.

Avskrivning med 100 procent bör liksom för närvarande tillämpas beträffande anslagen till lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken och till lån till utbyggnad av oljelagringen, varför jag beräknar motsvarande avskrivningsanslag till 63 000 000 kr. och 64 620 000 kr.

Anslaget till räntefria lån till bostadsbyggande beräknas för nästa budgetår till 20 000 000 kr. Avskrivningsbehovet uppgår till samma belopp.

Diverse kapitalfonder. Under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond upptas ett avskrivningsanslag av 500 000 kr. avseende vissa försvarsändamål. Investeringsanslaget under förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap

till förrådsanläggningar m. m. bör avskrivas helt och avskrivningsanslaget uppföres alltså med 7 400 000 kr.

Sammanfattning och hemställan. Avskrivningsanslagen uppgår till sammanlagt 1 102 milj. kr. En översikt över hur anslagen fördelar sig på olika fonder och departement lämnas i följande tabell.

	Statens affärsverks- fonder	Statens allmänna fastighets- fond	Försvarets fonder
II. Justitiedepartementet	—	9 375 000	—
III. Utrikesdepartementet	—	250 000	—
IV. Försvarsdepartementet	—	180 000	228 882 000
V. Socialdepartementet	—	30 555 000	—
VI. Kommunikationsdepartementet	11 100 000	3 930 000	—
VII. Finansdepartementet	—	—	—
VIII. Ecklesiastikdepartementet	—	53 152 000	—
IX. Jordbruksdepartementet	—	1 290 000	—
X. Handelsdepartementet	33 800 000	1 633 000	—
XI. Inrikesdepartementet	—	13 318 000	—
Summa kr.	44 900 000	113 683 000	228 882 000

	Statens utlånings- fonder	Fonden för låne- understöd	Diverse kapital- fonder	Summa
II. Justitiedepartementet	—	—	—	9 375 000
III. Utrikesdepartementet	—	—	—	250 000
IV. Försvarsdepartementet	—	—	—	229 062 000
V. Socialdepartementet	—	13 500 000	—	44 055 000
VI. Kommunikationsdepartementet	—	—	500 000	15 530 000
VII. Finansdepartementet	—	41 385 000	—	41 385 000
VIII. Ecklesiastikdepartementet	301 200 000	—	—	354 352 000
IX. Jordbruksdepartementet	738 000	595 000	—	2 623 000
X. Handelsdepartementet	—	127 620 000	7 400 000	170 453 000
XI. Inrikesdepartementet	202 300 000	20 000 000	—	235 618 000
Summa kr.	504 238 000	203 100 000	7 900 000	1 102 703 000

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, under förutsättning att motsvarande investeringsanslag beviljas, anvisa följande *reservationsanslag* till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1965/66 i härefter angivna fonder, nämligen

Televerkets fond:

Kommunikationsdepartementet:

Teleanläggningar m. m. 7 500 000

Statens Järnvägars fond:**Kommunikationsdepartementet:**

Järnvägar m. m. 3 600 000

Statens vattenfallsverks fond:**Handelsdepartementet:**

Kraftstationer m. m. 33 800 000

Statens allmänna fastighetsfond:**Justitiedepartementet:**

Vissa byggnadsarbeten för fångvården 9 375 000

Utrikesdepartementet:

Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen 250 000

Försvarsdepartementet:

Byggnadsarbeten vid flygtekniska försöksanstalten 180 000

Socialdepartementet:

Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna 1 850 000

Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare 1 850 000

Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium 1 050 000

Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala 4 250 000

Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund 305 000

Kommunikationsdepartementet:

Sanering m. m. inom Djurgårdsstaden i Stockholm 75 000

Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm 625 000

Merkostnader för vissa byggnadsarbeten ... 105 000

Säkerhetsanstalter för sjöfarten 3 125 000

*Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 18:***Ecklesiastikdepartementet:**

<i>Nybyggnad för riksarkivet . . . . .</i>	600 000
<i>Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning . . . . .</i>	1 527 000
<i>Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. . . . .</i>	525 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. . . . .</i>	1 195 000
<i>Byggnadsarbeten vid statens skogsmästar-skola . . . . .</i>	95 000

Handelsdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten i Malåträsk för Sveriges geologiska undersökning . . . . .</i>	165 000
<i>Nybyggnad för Chalmers provningsanstalt ..</i>	343 000
<i>Gemensam administrationsbyggnad för Svenska turisttrafikförbundet m. fl. ....</i>	1 125 000

Inrikesdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten för länsstyrelserna . . . . .</i>	4 550 000
<i>Nybyggnad för statens polisskolas huvudskola i Stockholm . . . . .</i>	268 000
<i>Polishus m. m. . . . .</i>	2 500 000
<i>Vissa skyddsrumsanläggningar . . . . .</i>	4 000 000
<i>Uppförande av förrådsbyggnader för civilförsvaret . . . . .</i>	2 000 000

Försvarets fonder:**Försvarsdepartementet:***Försvarets fastighetsfond:*

<i>Kasernbyggnaders delfond . . . . .</i>	71 795 000
<i>Befästningars delfond . . . . .</i>	157 087 000

Statens utlåningsfonder:**Ecklesiastikdepartementet:**

<i>Studiemedelsfonden . . . . .</i>	300 000 000
<i>Lånefonden för studentkårlokaler . . . . .</i>	1 200 000

Jordbruksdepartementet:

<i>Fiskerilånefonden . . . . .</i>	738 000
------------------------------------	---------

Inrikesdepartementet:

Lånefonden för bostadsbyggande	202 300 000
--------------------------------------	-------------

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	3 300 000
Lån till Svenska diakonsällskapet för vissa byggnadsarbeten	100 000
Lån till Gotlands läns landsting för utbyggnade av lasarettet i Visby	1 500 000
Lån till byggande av sjukhem	8 300 000

Finansdepartementet:

Bidrag till Internationella utvecklingsfonden	41 385 000
---	------------

Jordbruksdepartementet:

Lån till vissa räkfiskare	595 000
---------------------------------	---------

Handelsdepartementet:

Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken	63 000 000
Lån till utbyggnad av oljelagringen	64 620 000

Inrikesdepartementet:

Räntefria lån till bostadsbyggande	20 000 000
--	------------

Diverse kapitalfonder:

Kommunikationsdepartementet:

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond: Vägmaskiner m. m.	500 000
---	---------

Handelsdepartementet:

Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap: Förrådsanläggningar m. m.	7 400 000
---	-----------

dels i avbidan på särskild proposition beräkna följande reservationsanslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1965/66 i härefter angivna fonder, nämligen

*Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 18:
Avskrivning av nya kapitalinvesteringar*

Statens allmänna fastighetsfond:

Socialdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens mental- sjukhus m. m. ....</i>	17 500 000
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset .....</i>	3 750 000

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Byggnadsarbeten vid universitet och vissa högskolor .....</i>	50 000 000
<i>Nybyggnad av simhallsanläggning vid gym- nastiska centralinstitutet .....</i>	500 000

Fonden för låneunderstöd:

Socialdepartementet:

<i>Lån till vissa byggnadsarbeten vid Norrbacka- institutet m. m.....</i>	300 000
---	---------

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Monica Gustafson

BILAGA 19 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

AVSKRIVNING AV OREGLERADE KAPITALMEDELSFÖRLUSTER

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
4 januari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler de frågor som rör anslag till *avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* för budgetåret 1965/66 samt anför därvid följande.

I anslutning till 1938 års budgetreform upprättades per den 30 juni 1938 en fond för oreglerade kapitalmedelsförluster för redovisning av förluster, som uppkommit på statens kapitalfonder och överförts till fonden i den ordning Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämt. Å fonden, som står under riksgäldskontorets förvaltning, skall icke redovisas följande förluster på statens kapitalfonder, nämligen förluster för riksbanksfonden, sådana förluster för statens affärsverksfonder, statens pensionsfonder och riksgäldsfonden som är av den mindre omfattning att de normalt bör täckas av löpande inkomster samt förluster, för vilka täckning kan beredas av inom vederbörande fond verkställda avsättningar till förnyelsefond eller värdepapperskonto. Innan jag ingår på de frågor om avskrivning av på fonden redovisade förluster som nu bör anmälas för riksdagen, torde jag på sedvanligt sätt få anmäla spörsmålet om redovisning av vissa ackordsuppgörelser.

Ackordsuppgörelser angående lån från statens utlåningsfonder m. m. Med bifall till propositionen nr 281 har 1940 års lagtima riksdag (rskr 373) be- myndigat Kungl. Maj:t att i fråga om vissa statliga lån, i den mån ej annat

föranledes av särskilda föreskrifter för viss låneverksamhet, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom att eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis efterge långivarens rätt, så ock att, där särskilt vägande skäl därtill föranleder, medge betalningsanstånd även i föll, då sådant anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

Bemyndigandet gäller i fråga om lån från statens utlåningsfonder; lånefordringar under fonden för låneunderstöd, vilka hänför sig till anslag för viss lånerörelse; statens lappfond; samt lån från folkpensioneringsfonden för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

Riksdagen medgav tillika, att befogenheten fick av Kungl. Maj:t delegeras åt underordnad myndighet, respektive riksbanken och riksgäldskontoret.

Vid lämnandet av detta bemyndigande uttalade riksdagen emellertid önskemålet, att redovisning i någon lämplig form årligen skulle lämnas riksdagen för beslut rörande ackordsuppgörelser och andra efterskänkanden, som fattats på grund av bemyndigandet.

Den begärda redovisningen torde på sätt tidigare skett få lämnas riksdagen i den formen, att avskrifter av de under föregående kalenderår fattade besluten angående biträdande av ackord ävensom andra efterskänkanden av statens rätt, som innefattar mera än ett medgivande av betalningsanstånd, jämte en sammanfattande förteckning tillställas riksdagens vederbörande utskott.

I enahanda ordning torde redovisning få lämnas för de fall, i vilka Kungl. Maj:t under föregående kalenderår tagit i anspråk det av 1942 års riksdag (prop. 241; JoU 55; rskr 388) lämnade bemyndigandet att tills vidare efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall biträda ackord i fråga om kronans fordringar för försåld fast egendom.

Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år brukar uppkomma. I gällande riksstat är anslaget uppfört med 1 milj. kr. för reglering av uppkommande smärre kapitalmedelsförluster.

Med skrivelse den 3 december 1964 har riksgäldskontoret överlämnat en redogörelse angående överföring till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster under budgetåret 1963/64 av förluster å statens kapitalfonder.

Av redogörelsen framgår, att följande förluster av fondförvaltande myndigheter anmälts och per den 30 juni 1964 överförts till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster:

Myndighet och fond

Reglering av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster

Fortifikationsförvaltningen:

Försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond	319 859: 96
Befästningars delfond	39 500: 93

Bostadsstyrelsen:

Lånefonden för bostadsbyggande	125 324: 15
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	12 266: 07

Byggnadsstyrelsen:

Statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens del- fond	24 375: 06
--	------------

Statskontoret:

Fonden för låneunderstöd: Statskontorets delfond	105 143: 35
Lånefonden för allmänna samlingslokaler	31 372: 72
Fonden för statens aktier	198: 47

Generaltullstyrelsen:

Statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens del- fond	7 187: 23
---	-----------

Uppsala universitet:

Statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets del- fond	600 000: —
--	------------

Sjöfartsstyrelsen:

Sjöfartsverkets båtlånefond	5 338: 98
---------------------------------------	-----------

Riksbanken:

Statens bosättningslånefond	95 630: 16
Fonden för låneunderstöd: Riksbankens delfond	309 803: 24

Riksgäldskontoret:

Fonden för förslag till statsverket	710 000: —
---	------------

Summa kr. 2 386 000: 32

Såsom ingående balans redovisades å fonden den 1 juli 1963 dels medel avsatta för reglering av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster 5 124 980 kr. 16 öre, dels ännu ej disponerade medel avsatta för retroaktiv reglering av avskrivningsbehovet å vissa kapitalfonder 12 344 000 kr. eller tillhoppa 17 468 980 kr. 16 öre. Fonden har under budgetåret 1963/64 gottskrivits dels 19 971 kr. 93 öre, som influtit å tidigare avskrivna, fonden påförda förluster, dels 1 000 000 kr., utgörande anslag å driftbudgeten för avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. Då enligt den lämnade redogörelsen fonden samtidigt belastats för smärre oreglerade kapitalmedelsförluster med 2 386 000 kr. 32 öre, utgjorde per den 30 juni 1964 balansen av disponibla medel för reglering av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster 3 758 951

kr. 77 öre och balansen av ännu ej disponerade medel, avsatta för retroaktiv reglering 12 344 000 kr. eller tillhoppa 16 102 951 kr. 77 öre.

Nedskrivning av SJ:s bokförda statskapital för icke lönsamma järnvägs-linjer m. m. Jag vill i detta sammanhang sakredovisa en fråga om nedskrivning av SJ:s kapital, som anslagsmässigt berör innevarande budgetår. I prop. 1963: 191 angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. förordade föredragande departementschefen att nedskrivning i princip borde ske av statskapitalet för de trafiksvaga järnvägslinjerna. För bedömningen av de spörsmål, som sammanhängde med nedskrivningen, bl. a. i fråga om omfattningen samt tidpunkten och takten för densamma förutsattes att järnvägsstyrelsen skulle erhålla uppdrag att göra erforderliga undersökningar. Propositionen bifölls av riksdagen (SL³U 1; rskr 424).

Genom beslut den 8 november 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt järnvägsstyrelsen att — i enlighet med vad föredragande departementschefen framhållit i förenämnda proposition — utföra erforderliga undersökningar om nedskrivning av statskapitalet för de trafiksvaga järnvägslinjerna samt att till Kungl. Maj:t skyndsamt inkomma med redogörelse och förslag härutinnan. Samma dag tillkallades ledamoten av riksdagens första kammare, civilingenjören C. S:son Schmidt och professorn P. E. C. Welinder att inom kommunikationsdepartementet granska bl. a. styrelsens undersökningar i fråga om nedskrivningsbehovet.

Järnvägsstyrelsen (skr. 20/3 1964) har redogjort för undersökningarna och anhållit om att få nedskrivna statskapitalet för de trafiksvaga järnvägslinjerna med sammanlagt 417 milj. kr. Förenämnda *sakkunniga* (skr. 24/3 1964) har redovisat sin granskning av undersökningarna. *Riksrevisionsverket* och *affärsverksutredningen* har vidare avgivit utlåtanden över järnvägsstyrelsens skrivelse. I förevarande sammanhang torde jämväl få beröras skrivelse av järnvägsstyrelsen (30/8 1962) i vad avser SJ:s pensionskostnader.

Järnvägsstyrelsens skrivelse (20/3 1964)

Inledningsvis framhåller järnvägsstyrelsen, att beräkningen av det på de trafiksvaga järnvägslinjerna fallande statskapitalet bör omfatta även de bandelar, som ansetts böra undantagas från de för driftunderskott ersättningsberättigade. Att utöver det med stor säkerhet för lång tid framåt uppkommande driftunderskottet av f. n. storleken 27 milj. kr. per år på ifrågasvarande bandelar jämväl belasta affärsbanenätets ekonomi med förräntning av ett från realekonomisk synpunkt obefintligt kapital för dessa bandelar, synes styrelsen icke rimligen böra ifrågakomma. Vid beräkningen av det på de trafiksvaga linjerna belöpande statskapitalet har därför dessa ej ersättningsberättigade linjer medtagits. Därutöver har vid beräkningen medtagits

järnvägslinjer som redan nedlagts, men vars anläggningsvärden icke helt avskrivits.

Styrelsen framhåller, att en inventering av SJ:s fasta anläggningar möjliggjort en detaljerad beräkning av bokfört nettovärde (historiskt anskaffningsvärde minus på detta värde beräknade planenliga avskrivningar) för de fasta anläggningarna på de trafiksvaga järnvägslinjerna samt redan nedlagda linjer. Det bokförda historiska anskaffningsvärdet per den 30 juni 1963 uppgår till 836 milj. kr., varav 364 milj. kr. avser värdebeständiga och 472 milj. kr. icke värdebeständiga objekt. På sistnämnda värde har avskrivits 209 milj. kr. Det bokförda nettovärdet per den 30 juni 1963 utgör således 627 milj. kr. och avser anläggningar, som fullbordats före den 1 juli 1962 eller tillhoppa — avrundat — 375 milj. kr.

Efter avdrag av värderegleringsposter på sammanlagt 260 milj. kr. blir det återstående bokförda nettovärdet av fasta anläggningar på trafiksvaga och nedlagda järnvägslinjer 367 milj. kr. Härtill bör läggas ett belopp av 10 milj. kr., utgörande det uppskattade bokförda nettovärdet av investeringsinventarier vid ifrågavarande järnvägslinjer.

Under budgetåret 1962/63 har dessutom på dessa linjer fullbordats investeringsarbeten för 26 milj. kr. och under budgetåret 1963/64 beräknats investeringar bli slutförda till ett belopp av 16 milj. kr. Det sammanlagda nettovärdet av före den 1 juli 1964 fullbordade anläggningar kan således beräknas uppgå till 417 milj. kr.

Då järnvägsstyrelsen inte ansett sig i kapitalbokföringen böra hänföra någon del av den rullande materielen till det olönsamma nätet, hemställer styrelsen, att SJ:s statskapital nedskrivs med 417 milj. kr. avseende på olönsamma och vissa nedlagda järnvägslinjer belöpande andel av statskapitalet per den 30 juni 1964.

De sakkunnigas skrivelse

I likhet med järnvägsstyrelsen anser de sakkunniga att nedskrivningen av statskapitalet bör omfatta även de bandelar som har undantagits från ersättning för driftunderskott. Av det beräknade sammanlagda värdet om 417 milj. kr. hänför sig 83 milj. kr. till sådana banor.

De sakkunniga anser det angivna nettovärdet i hög grad formellt, eftersom däri ingår investeringar i vitt skilda penningvärden. Avgörande i detta sammanhang är dock att statskapitalet motsvarar den icke avskrivna anskaffningskostnaden. Någon anledning att diskutera riktigheten av de gjorda ned- och uppskrivningarna har de icke funnit. Enligt deras mening blir frågan endast om de 417 milj. kr., som järnvägsstyrelsen föreslår till avskrivning, utgör en riktigt beräknad andel av det totala statskapitalet. Efter verkställd granskning har de sakkunniga inte funnit, att någon bärande invändning kan riktas mot järnvägsstyrelsens beräkningar härutinnan.

Yttrandena

Riksrevisionsverket anför att vid framräknande av det bokförda nettovärdet av det i de trafiksvaga järnvägslinjerna investerade kapitalet avdrag gjorts för de på ifrågavarande tillgångar belöpande ordinära, individuella avskrivningarna beräknade på de faktiska anskaffningskostnaderna. Från och med budgetåret 1951/52 har emellertid därutöver verkställt extra avskrivningar genom kollektiva avsättningar till prisregleringskonto, vilka avpassats så att de tillsammans med förenämnda avskrivningar motsvarar en på grundval av återanskaffningskostnaderna beräknad avskrivning. Något avdrag för dessa extra avskrivningar har inte skett, vilket innebär att järnvägsstyrelsen i sin helhet hänfört de till prisregleringskontot gjorda avsättningarna till affärsbanenätet. Om de trafiksvaga linjerna tilldelas en motsvarande andel av sistnämnda avskrivningar, skulle det av järnvägsstyrelsen beräknade avskrivningsbehovet å 417 milj. kr. för dessa linjer komma att nedsättas med 135 milj. kr. Utan en närmare utredning om vad som kan anses utgöra en företagsekonomiskt riktig nedskrivning av SJ:s kapital vill riksrevisionsverket ifrågasätta, om inte viss hänsyn bör tagas till de kollektiva avskrivningarna vid fastställande av det kapital som återstår att avskriva för ifrågavarande linjer.

Riksrevisionsverket föreslår, att det erforderliga avskrivningsbehovet på en gång täckes genom anlåtande av fonden för oreglerade kapitalmedelsför-luster. Då några medel inte finnes reserverade å denna fond för en nedskrivning av sådan storleksordning, varom här är fråga, torde erforderliga medel böra anvisas å driftbudgeten till förstärkning av fonden.

Affärsverksutredningen har avgivit utlåtande jämväl över järnvägsstyrelsens framställning den 30 augusti 1962 i vad avser frågan om SJ:s pensionskostnader. Utredningen anför bl. a. följande.

Affärsverksutredningen har ännu inte slutfört sina allmänna överväganden rörande förräntningskrav och avskrivningsnormer för affärsverken, och anser det därför för tidigt att avge bestämda rekommendationer. Vid behandlingen av frågan om nedskrivning av det statskapital som nedlagts i SJ:s trafiksvaga linjer har utredningen således utgått ifrån att den får lösas inom ramen för gällande redovisningspraxis.

Vid beräkningen av ersättningen till SJ för drift av icke lönsamma järnvägslinjer har inte medtagits vissa trafiksvaga linjer, som det från företagsekonomiska synpunkter är motiverat att fortsätta att trafikera. Dessa järnvägslinjer har betydelse som förbindelse- eller dubbleringsbanor eller är av sådant slag att möjligheter till lönsam trafik kan beräknas föreligga. Styrelsen föreslår att det i dessa bandelar nedlagda statskapitalet om 83 milj. kr. skall medtagas vid nedskrivningen av statskapitalet för de trafiksvaga järnvägslinjerna. Enligt utredningens mening torde emellertid tills vidare dessa linjer böra betraktas som en integrerad del av affärsbane-

nätet, varför motiv för en särbehandling rörande förräntningsplikten på nedlagt kapital inte föreligger. Utredningen anser inte att åtgärder ifråga om nedskrivning av statskapitalet f. n. och så länge åtgärderna sker inom ramen för gällande redovisningsnormer bör omfatta vidare kategorier än de som genom riksdagens beslut blivit bidragsberättigade. Enligt utredningens mening bör således förräntningsplikten kvarstå för i dessa banor investerat kapital.

Styrelsen beräknar det till de trafiksvaga järnvägslinjerna hänförliga statskapitalet såsom skillnaden mellan gjorda investeringar och avskrivningar, allt beräknat på de historiska anskaffningsvärdena. Åren 1937—1945 och därefter fr. o. m. budgetåret 1951/52 har emellertid SJ — i form av avsättningar till ett s. k. prisregleringskonto — företagit avskrivningar beräknade på återanskaffningsvärden. Sistnämnda avskrivningar har minskat det förräntningspliktiga kapitalet. Utredningen kan inte från de angivna utgångspunkterna finna anledning att beräkna det till de trafiksvaga järnvägslinjerna hänförliga statskapitalet efter andra grunder än de som tillämpats vid beräkning av det förräntningspliktiga kapitalet för SJ som helhet. Den på de ersättningsberättigade bandelarna hänförliga delen av avsättningarna till prisregleringskontot kan uppskattas till 87 milj. kr.

Utredningen föreslår således att SJ:s bokförda statskapital nedskrivs med (417 — 83 — 87) 247 milj. kr.

I skrivelsen den 30 augusti 1962 framhåller järnvägsstyrelsen att SJ vidkänns en betydande ekonomisk belastning genom sina pensionsutgifter. Dessa uppges i sin relativa omfattning inte ha någon motsvarighet hos konkurrerande trafikföretag eller hos näringslivet i allmänhet. Orsaken till dessa höga kostnader är dels att pensionsutbetalningarna för pensionärer och deras efterlevande har ökat kraftigt under de senaste decennierna, dels tillkomsten från år 1960 av arbetsgivaravgiften till allmänna tilläggs pensioneringen. De ökade pensionsutbetalningarna beror i sin tur till huvudsaklig del på förstatligandet av enskilda järnvägar — av pensionstagarna beräknas 40 % vara tidigare anställda vid förstatligade enskilda järnvägar — och till en del på en ojämn åldersfördelning inom verket. Styrelsen anser, att de ekonomiska verkningarna av pensionsutgifterna bör mildras. Detta föreslås ske i den formen att vid bedömningen av SJ:s ekonomi hänsyn till pensionsutgifterna inte bör tagas i större utsträckning än som motsvaras av försäkringstekniskt beräknade pensionskostnader. Enligt en av styrelsen gjord beräkning skulle pensionskostnaderna härvid motsvara 20 % av lönesumman. Skillnaden mellan de faktiska pensionsutgifterna och försäkringstekniskt beräknade pensionskostnader skulle för budgetåret 1963/64 ha uppgått till ca 70 milj. kr. Styrelsen föreslår, att SJ:s åliggande att förränta statskapitalet nedsättes med detta belopp.

Frågan om en ändrad bedömning av SJ:s pensionsförpliktelser har be-

handlats i prop. 1963: 191. Departementschefen förordade härvid, att frågans slutliga bedömning borde anstå i avvaktan på affärsverksutredningens överväganden. Riksdagen hade ingen erinran häremot.

Utredningen framhåller, att ett väsentligt problem i förevarande sammanhang givetvis är att fastställa, hur stor den företagsmässiga kostnaden för framtida pensionsåtaganden skall anses vara. Frågan om hur de samlade pensionskostnaderna skall kalkyleras för affärsverken är mycket komplicerad. Bland annat med hänsyn till de olika synsätt som kan framföras på ATP-systemets framtida utveckling är utredningen tills vidare inte beredd ta ställning till hur pensionskostnaderna för framtiden skall beräknas inom affärsverken. Mot bakgrunden av att SJ:s pensionsutgifter otvivelaktigt av skilda anledningar under ett antal år framåt kommer att ligga extremt högt och med hänsyn till angelägenheten av att SJ i möjligaste mån skall kunna redovisa det ekonomiska rörelseresultatet oberoende av vissa äldre finansiella åtaganden vill utredningen dock föreslå vissa provisoriska åtgärder.

På grundval av förslag i prop. 1964: 118 (SU 100; rskr 220) har SJ bemyndigats att under budgetåret 1964/65 för avskrivningar utnyttja högst 30 milj. kr. av de medel om sammanlagt drygt 157 milj. kr. som avsatts med hänsyn till framtida belastning för pensionsutgifter. Utredningen föreslår att styrelsen, i mån av behov därav, erhåller fortsatt sådant bemyndigande under de närmast följande budgetåren.

Enligt de riktlinjer som angivits i prop. 1963: 191 skall affärsbanenätet resp. de trafiksvaga järnvägslinjerna betraktas som två från ekonomisk synpunkt separata rörelsegrenar. Utgångspunkten vid beräkningen av ersättningen för driften av de senare linjerna har i överensstämmelse härmed varit, att full underskottstäckning skall erhållas. I enlighet med den tillämpade beräkningsmetodiken — vilken syftar till att redovisa resultatförbättringen vid en tänkt nedläggning av de trafiksvaga banorna — har pensionskostnaderna kalkylmässigt beräknats som ett försäkringstekniskt tillägg med 20 % på lönekostnaderna. Detta medför således, att full täckning inte erhålles för de faktiska pensionsutbetalningarna. Utredningen vill föreslå, att SJ erhåller kompensation härför.

Det är uppenbarligen förenat med stora svårigheter att göra en riktig beräkning av hur stor del av SJ:s totala pensionsutbetalningar som kan sägas hänföra sig till det trafiksvaga nätet. Approximativt kan denna andel dock beräknas motsvara den andel av de totala kostnaderna för löner som faller på det trafiksvaga nätet. Enligt en sådan uppskattning skulle de på det ersättningsberättigade nätet fallande faktiska pensionsutbetalningarna uppgå till 51 milj. kr., medan de i driftbidraget ingående kalkylmässiga pensionskostnaderna utgör 37 milj. kr. Kompensationen bör uppgå till ett belopp som motsvarar differensen mellan de på detta sätt beräknade faktiska pensionsutbetalningarna och de försäkringsmässiga pensionskostna-

derna. Enligt utredningens mening bör compensationen lämnas i den formen att förräntningskravet nedsättes.

Departementschefen

Enligt riksdagens beslut i anledning av prop. 1963: 191 angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. skall kravet på förräntning av det i SJ nedlagda statskapitalet upphöra i vad avser de trafiksvaga järnvägslinjerna. Riksdagen har också i princip godkänt att nedskrivning skall ske av statskapitalet för dessa järnvägslinjer (SL³U 1; rskr 424). I propositionen förordades, att järnvägsstyrelsen skulle utföra härför erforderliga undersökningar, varefter ställning skulle tagas till frågan med vilket belopp nedskrivning borde ske och till därmed sammanhängande förräntningsspörsmål.

Sedan Kungl. Maj:t i november 1963 uppdragit åt järnvägsstyrelsen att utföra ifrågavarande undersökningar, har styrelsen lämnat en redogörelse härför. Undersökningarna avser samtliga de i 1963 års separatredovisning ingående banorna, således även de banor, för vilka enligt prop. 1964: 118 angående ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m., ersättning icke skulle utgå. Vidare har medtagits järnvägslinjer som lagts ned men icke helt avskrivits. Styrelsen hemställer att per den 30 juni 1964 få skriva ned statskapitalet med sammanlagt 417 milj. kr.

Järnvägsstyrelsens undersökningar har granskats av särskilda sakkunniga, vilka icke funnit någon bärande invändning mot beräkningarna.

Riksrevisionsverket har, utan att gå in på vad som kan anses utgöra en företagsekonomiskt riktig nedskrivning, ifrågasatt om icke vid fastställandet av statskapitalet på de trafiksvaga järnvägslinjerna viss hänsyn bör tagas till de medel, som finnes avsatta till värdeminskningsskontots delkonto för prisreglering. Affärsverksutredningen ger uttryck för samma uppfattning och anser att nedskrivning endast bör avse det kapital, som finnes investerat i ersättningsberättigande banor.

Jag anser mig icke böra förorda att nedskrivningen även skall avse det statskapital, som investerats i banor vilka undantagits från ersättning för driftunderskott. Det bokförda nettovärdet av kapitalet i dessa banor uppgår till 83 milj. kr., varmed sålunda det av styrelsen föreslagna avskrivningsbeloppet bör minskas. Vidare bör, som riksrevisionsverket och affärsverksutredningen förordat, avdrag ske för de avsättningar, som gjorts till ett delkonto för prisreglering. Dessa extra avsättningar motsvarar tillsammans med de ordinära, planemässiga avskrivningarna en på återanskaffningsvärden beräknad avsättning och har därmed i samma mån minskat det förräntningspliktiga kapitalet. Den på de ersättningsberättigande bandelarna hänförliga delen av prisregleringskontot kan uppskattas till 87 milj. kr.

*Statsverkspropositionen år 1965: Bil. 19:
Avskivning av oreglerade kapitalmedelsförluster*

Jag förordar således att SJ:s bokförda statskapital nedskrivs med (417 — 83 — 87) 247 milj. kr.

Då beredningen av förevarande ärende inte hunnit slutföras förrän SJ:s bokslut för budgetåret 1963/64 fastställts, bör tidpunkten för nedskrivningen framflyttas till den 30 juni 1965. Eftersom nedskrivningen utgör ett led i det trafikpolitiska reformprogrammet förordar jag dock, att förräntningsplikten nedsättes redan fr. o. m. innevarande budgetår med ett belopp som motsvarar räntan eller ca 13 milj. kr. Avskrivningsmedlen bör, för att kunna stå till förfogande vid angiven tidpunkt, anvisas på tilläggsstat till innevarande budgetår. Äskandet torde få upptas i samband med den avskrivningsberäkning som sedvanligt sker vid äskande av ytterligare medel å tilläggsstat II till riksstaten senare i vår.

I förevarande sammanhang torde även få beröras den av affärsverksutredningen aktualiserade frågan om SJ:s pensionskostnader. Utredningen erinrar om, att den metodik, som tillämpades vid beräkningen av underskottet i 1963 års separatredovisning, innebar att pensionskostnaderna kalkylmässigt beräknades som ett försäkringstekniskt tillägg. Detta medförde, att i driftersättningen ej erhöles full täckning för de faktiska pensionskostnaderna. Utredningen föreslår, att SJ erhåller kompensation härför och att denna lämnas i form av att förräntningskravet nedsättes med 14 milj. kr., vilket utgör den uppskattade differensen mellan de beräknade faktiska pensionsutbetalningarna och de försäkringsmässiga pensionskostnaderna.

Jag förordar i enlighet med affärsverksutredningens förslag, att såsom en provisorisk åtgärd i avvaktan på utredningens slutliga ställningstagande till affärsverkens pensionsberäkningar, SJ:s förräntningsskyldighet för vardera budgetåret 1964/65 och 1965/66 nedsätts med 14 milj. kr.

Anslaget till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster för budgetåret 1965/66 bör anvisas med 1 milj. kr. för avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster*
för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 1 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av
statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans
Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Monica Gustafson

BILAGA 20 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1965

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4 jan-
nuari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler förslag till
stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1965/66 och anför
därvid följande.

Översikt av fastighetsfondens ställning m. m.

Statens allmänna fastighetsfond är en kapitalfond för redovisning av ci-
vila statliga fastigheter, som ej är att hänföra till affärsverken. Fonden om-
fattar allmänna förvaltningsbyggnader, fångvårdsanstalter, fastigheter för
undervisningsändamål, sjukhusbyggnader m. m. Allmänna fastighetsfonden
är uppdelad på tio delfonder allt efter det ändamål för vilket fastigheterna
nyttjas, nämligen *slottsbyggnadernas, kriminalvårdsstyrelsens, beskick-
ningsfastigheternas, medicinalstyrelsens, karolinska sjukhusets, sjöfarts-
styrelsens, byggnadsstyrelsens, generallullstyrelsens, Uppsala universitets*
och *Lunds universitets* delfonder. Av dessa förvaltas slottsbyggnadernas,
beskickningsfastigheternas och byggnadsstyrelsens delfonder av byggnads-
styrelsen samt de övriga av respektive myndigheter.

Fastighetsfondens inkomster och utgifter liksom dess kapitalbehållning
redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fonden fastställs
årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Fonden är konstruerad såsom en
produktiv fond, vars överskott — som redovisas under särskild titel på riks-
statens inkomstsida — i princip är beräknat såsom en mot statens förränt-
ningskrav svarande förräntning av det investerade nettokapitalet. Undantag

från denna regel utgör slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder. Erforderligt inkomstillskott erhålles — förutom av hyresinkomster för lokalupplåtelse till enskilda m. fl. inkomster — genom att de olika huvudtitlarna påföres hyreskostnader i form av ersättningsanslag till vederbörande delfond för upplåtna lokaler.

Av riksrevisionsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1963/64 framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1964 var följande (milj. kr.).

	Tillgångar		Skulder		Kapital (netto)
	Fast egendom (brutto)	Fordringar på statsregleringsfonden	Avskrivningskonton	Övriga diverse medel	
1. Slottsbyggnadernas delfond	108,5	1,7	44,2	1,7	64,3
2. Fångvårdsstyrelsens delfond . .	133,5	3,0	74,1	3,0	59,4
3. Beskickningsfastigheternas delfond	45,0	1,4	13,8	1,4	31,2
4. Medicinalstyrelsens delfond	570,3	2,3	356,7	2,3	213,6
5. Karolinska sjukhusets delfond . . .	119,2	2,2	67,7	23,0	30,7
6. Sjöfartsstyrelsens delfond	28,6	0,1	24,8	0,1	3,8
7. Byggnadsstyrelsens delfond	1 215,3	23,9	657,0	23,9 + 2,2 ¹	556,1
8. Generaltullstyrelsens delfond . .	8,5	0,2	3,3	0,2	5,2
9. Uppsala universitets delfond . .	151,2	2,1	67,7	57,5 + 0,4 ¹	27,7
10. Lunds universitets delfond	55,6	1,1	32,1	1,9	22,7
Summa	2 435,7	38,0	1 341,4	115,0 + 2,6¹	1 014,7

¹ Övriga skulder.

I förhållande till fondens ställning per den 1 juli 1963 innebär de redovisade siffrorna en ökning av bruttovärdet av fondens fasta egendom med 222,2 milj. kr., varav 202,4 milj. kr. tillkommit genom nyinvestering och 19,8 milj. kr. genom invärderingar och omföringar mellan kapitalfonder. Nettoökningen av fondens kapital under budgetåret uppgår till 85,2 milj. kr.

Den för budgetåret 1963/64 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 145,5 milj. kr. Inkomsterna beräknades till detta belopp, medan utgifterna och överskottet upptogs till respektive 111,2 och 34,3 milj. kr. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen (s. 156 ff.) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 33,9 milj. kr., vilket belopp alltså tillförts driftbudgeten. Till reparations- och underhållskostnader m. m., har åtgått 55,1 milj. kr. Behållningen av reserveringsmedel har under budgetåret ökat från 30,7 till 37,7 milj. kr.

Den för innevarande budgetår gällande staten för fastighetsfonden är fastställd genom brev den 13 mars 1964 (prop. 1964: 1 bil. 20; rskr 70).

Sedan budgetåret 1944/45 är arbetsåret för reparationsverksamheten lösgjort från budgetåret och börjar i stället i månaderna mars—april. Här-

igenom kan reparationsverksamheten förläggas till vår- och försommarmånaderna, så att den icke liksom tidigare sammanfaller med byggnadsindustriens högsäsong i slutet av sommaren och början av hösten. En förutsättning härför är, att Kungl. Maj:ts förslag till stat för fastighetsfonden framläggas i statsverkspropositionen och att staten fastställs av riksdagen under dess tidigare skede.

Till grund för förslaget till stat för fastighetsfonden ligger av vederbörande förvaltningsmyndigheter avgivna statförslag för respektive delfonder, varöver riksrevisionsverket den 11 december 1964 avgivit infordrat utlåtande.

Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1965/66

Staten för statens allmänna fastighetsfond skall jämlikt riksdagens beslut upptaga följande titlar, nämligen på inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden, C. Diverse inkomster samt på utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningsskonto, C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna respektive utgifterna under de angivna titlarna skall upptagas särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna upptager jag först fondens utgifter till behandling.

Det förslag till stat för allmänna fastighetsfonden som framläggas i det följande och vilket såsom *bilaga* torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende slutar på ett belopp av 234 510 000 kr., vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 60 834 000 kr. Av ökningen faller 6 416 000 kr. på posten till reparations- och underhållskostnader och 47 710 000 kr. på posten till hyresutgifter. Fondens överskott ökar med 3 867 000 kr. Posten för avsättning till värdeminskningsskonto förutsättes öka med 2 841 000 kr. På inkomstsidan beräknas hyresinkomsterna öka med 1 180 000 kr. och diverse inkomster med 139 000 kr. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknad av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 59 515 000 kr.

Utgifter

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreskrivit har de fondförvaltande myndigheterna avlämnat redogörelser för användningen under budgetåret 1963/64 av medel, som ställts till förfogande för reparations- och underhållskostnader m. m. Beträffande redogörelsernas innehåll torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I detta sammanhang må erinras, att vid behandlingen av förslaget till stat för fastighetsfonden vid 1943 års riksdag (prop. 71) ställning togs till frågan om principerna för beräkningen av medelsbehovet för reparationsändamål. De av Kungl. Maj:t i nämnda sammanhang godkända beräkningsgrunderna, mot vilka riksdagen icke riktat erinran, innebär huvudsakligen följande.

Beloppet av erforderliga reparationsmedel erhålles genom multiplicering av byggnadsbeståndets bokförda värde med en viss procentsats, underhållsprocenten. I byggnadsbeståndets bokförda värde ingår icke de byggnader, som färdigställs under det budgetår, som närmast föregår det budgetår statförslaget avser. Underhållsprocenten anpassas efter byggnadernas ålder. Sålunda fastställs ett visst procenttal för gamla byggnader och ett annat för nya byggnader. Under de första åtta åren halveras vidare underhållsprocenten för de nya byggnaderna. Underhållsprocenten eller det erhållna reparationsmedelsbehovet omräknas slutligen med hänsyn till inträffade förändringar i prisläget på byggnadsmarknaden, vilka förändringar framgår av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex.

De sålunda procentberäknade underhållsmedlen utgör en ram för det normala fastighetsunderhållet. För extraordinära reparationsåtgärder samt ändrings- och ombyggnadsarbeten, som inte eller endast i begränsad mån höjer fastighetens värde, beräknas medel på reparations- och underhållskostnadsanslagen efter prövning i varje särskilt fall.

I brev den 1 mars 1946 förklarade Kungl. Maj:t, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader tills vidare från och med budgetåret 1946/47 skulle beträffande fångvårdsstyrelsens, medicinalstyrelsens, byggnadsstyrelsens, Uppsala universitets och Lunds universitets delfonder ske i enlighet med de principer, som förordats i förenämnda proposition, och att härvid värdena på nyuppförda byggnader i förekommande fall skulle omräknas till 1935 års prisnivå i enlighet med de i prop. 1946: 1 (bil. 22 s. 6) återgivna, av byggnadsstyrelsen förordade principerna.

De byggnadsvärden, som byggnaderna skulle ha betingat, därest de uppförts år 1935, bestämmes fr. o. m. budgetåret 1949/50 med tillämpning av byggnadsstyrelsens nybyggnadskostnadsindex, som av styrelsen årligen

kompletteras med hänsyn till inträffade förändringar i kostnadsläget på byggnadsmarknaden.

Beträffande reparationskostnadsindex har byggnadsstyrelsen anmält, att detta med 1935 som basår per den 1 juli 1964 beräknats till 455, vilket jämfört med motsvarande tidpunkt 1963 innebär en höjning med 15 enheter eller ca 3,5 procent.

1. **Slottsbyggnadernas delfond.** Reparationskostnadsposten för denna delfond är uppdelad i fyra delposter.

	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
a) Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader, kr.	1 132 000	1 241 000	1 313 000	1 370 000
b) Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga, kr.	355 000	355 000	370 000	500 000
c) Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m., kr. ..	438 000	582 000	700 000	1 300 000
d) Vissa iståndsättningsarbeten, m. m., kr.	1 415 000	805 000	2 100 000	2 750 000
Summa	3 340 000	2 983 000	4 483 000	5 920 000

Delposten a). För innevarande budgetår har för det normala underhållet anvisats 1 273 000 kr. Beloppet bör uppräknas med 47 000 kr., motsvarande indexhöjningen, till 1 320 000 kr. — Med hänvisning till vad styrelsen i tidigare statförslag anfört i fråga om skärpta krav på förbättring och modernisering av tjänstebostäderna, hemställer styrelsen att för detta ändamål anvisade medel ökas med 10 000 kr. till 50 000 kr. I enlighet härmed föreslås att delposten upptas till $(1\,320\,000 + 50\,000 =) 1\,370\,000$ kr.

Från *delposten b)* skall bestridas dels de normala underhållskostnaderna, inklusive utgifter för skatter, centraluppvärmning, vatten, belysning och renhållning m. m., dels ock kostnaderna för en fortlöpande upprustning och modernisering av vissa av uthyrningslägenheterna. Det förra slaget av utgifter, normala underhållskostnader, uppgår för närvarande till i runt tal 250 000 kr. per år. Hyresinkomsterna kan på grund av pågående hyresreglering endast uppskattningsvis angivas. Styrelsen beräknar emellertid att de kommer att uppgå till ca 500 000 kr. per år. För det behov som ännu föreligger i fråga om upprustning och modernisering av uthyrningsfastigheterna hemställer styrelsen att överskottet $(500\,000 - 250\,000 =) 250\,000$ kr. får

disponeras under det kommande budgetåret. Delposten b) bör därför upptagas med ett belopp av $(250\ 000 + 250\ 000 =)$ 500 000 kr.

I fråga om *delposten c)* framhåller byggnadsstyrelsen med hänvisning till uttalanden i de senaste årens medelsäskanden angelägenheten av att tillräckliga medel anvisas för möjliggörande av ett rationellt och planmässigt underhåll av landets historiska minnesmärken. I delposten ingår innevarande budgetår för det normala underhållet ett belopp av 400 000 kr. Detta belopp skall till följd av ökningen i byggnadskostnadsindex uppräknas till 414 000 kr. Med hänvisning till vad i det föregående anförts hemställer dock styrelsen, att delposten från och med nästa budgetår upptages med 600 000 kr.

För innevarande budgetår har under denna delpost anvisats 100 000 kr. för fortsatta fasadreparationer vid Läckö slott samt 200 000 kr. för vissa partiella förbättringsarbeten vid Landskrona slott.

De mera omfattande iståndsättningsarbeten, som i första hand bör utföras under nästa budgetår är, enligt byggnadsstyrelsen, följande.

	Kr.
1. Läckö slott, fortsatta fasadrenoveringar	100 000
2. Kalmar slott, restaurering av inre borggårdens fasader	250 000
3. Ridderholmskyrkan, projekterings- och konserveringsarbeten ..	150 000
4. Borgholms slottsruin, fortsatta förstärkningsarbeten i berggrunden	100 000
5. Hovdala slott, förstärkningsarbeten i porttornet	100 000
	Summa 700 000

Beträffande de olika medelsäskandena inhämtas följande ur styrelsens statförelag.

1. För innevarande budgetår har ett särskilt belopp av 100 000 kr. anvisats för fortsatta fasadreparationer vid Läckö slott. Arbetena, som pågått sedan sommaren 1959, har slutförts i fråga om slottsbyggnadernas fasader mot syd och nordost, mindre delar mot väster samt mot köksborggården. Ett fullföljande av fasadreparationerna som enligt styrelsens uppfattning är oundgängligen nödvändigt, bör ske etappvis under ytterligare 3—4 år. Detta medför behov av 100 000 kr. även för budgetåret 1965/66.

2. I tidigare statförelag har styrelsen anmält att en restaurering av fasaderna till Kalmar slotts inre borggård icke längre kan uppskjutas, därest de snart utplånade resterna av den ursprungliga målningsdekoren skall kunna räddas och rekonstrueras. För ändamålet erfordras under nästkommande budgetår 250 000 kr.

3. Byggnadsstyrelsen har gemensamt med riksantikvarieämbetet konstaterat omfattande och allvariga skador på Ridderholmskyrkan såsom sprickbildningar och vittringsskador i byggnadens tegelmurverk och naturstenspartier ävensom fuktskador på inventarier. Vissa av dessa skador torde kunna hänföras till bristande ventilation. Från riksmarskalksämhetets sida har dessutom framhållits angelägenheten av att inom kyrkan anordnas toaletter för besökare samt att den elektriska installationen revideras och komplet-

teras. Byggnadsstyrelsen, som avser att redan under innevarande budgetår företaga en första, mindre undersökning av byggnadens brister, framhåller det som ytterst angeläget att en mera detaljerad undersökning och projektering av erforderliga arbeten snarast kommer till utförande. Kostnaderna härför, som uppskattats till 100 000—150 000 kr., bör dock uppdelas på 2—3 år. För budgetåret 1965/66 föreslås 50 000 kr. Oavsett denna projektering finner styrelsen det oundgängligen nödvändigt att — därest vissa naturstensdetaljer över huvud skall kunna räddas för framtiden — arbeten för dessas bevarande och/eller rekonstruktion snarast utföres. För budgetåret 1965/66 beräknas en kostnad på minst 100 000 kr. För påbörjande av ovan nämnda projekterings- och konserveringsarbeten bör anvisas ett anslag på (50 000 + 100 000 =) 150 000 kr. under nästkommande budgetår.

4. Under budgetåret 1963/64 ställdes 110 000 kr. till förfogande för utförande av förstärknings- och injekteringsarbeten i berggrunden under Borgholms slottsruin. Medlen har utnyttjats för förstärkningsarbeten under medeltidsborgen inom slottsruinen. En mindre del av anslaget har vidare måst användas till förebyggande åtgärder mot fortsatt vittring inom östra längan. Byggnadsstyrelsen, som vid besiktning på platsen konstaterat att det är av synnerlig vikt att förstärkningsarbetena i berggrunden fortsättes anser 100 000 kr. erforderliga för ändamålet under nästkommande budgetår.

5. I slottets porttorn, som kulturhistoriskt sett är av en egenartad konstruktion och har ett särpräglat utseende, har genom bl. a. markvibrationer från passerande tung trafik uppstått svårartade sprickbildningar. För nödvändiga förstärkningsarbeten erfordras ett anslag på 100 000 kr. under budgetåret 1965/66.

I fråga om *delposten d)* har för flertalet kungliga slott med tillhörande byggnader fr. o. m. budgetåret 1946/47 inräknats särskilda belopp för vissa istandsättningsarbeten, som utöver det löpande underhållet ansetts ofrånkomliga för att icke äventyra byggnadernas bestånd. För innevarande budgetår har anvisats sammanlagt 2 100 000 kr. för sådana arbeten.

De istandsättningsarbeten som ur angelägenhetssynpunkt bör utföras under nästa budgetår, är följande.

	Kr.
1. Stockholms slott, fortsatta grundförstärkningsarbeten under Logårdsflyglarna	1 500 000
2. Stockholms slott, restaurering av värdefulla rumsinredningar	100 000
3. Stockholms slott, återstående restaurering av inre borggårdens fasader	100 000
4. Stockholms slott, fasadrenovering, Slottsbacken 2	450 000
5. Drottningholms slott, fasadrenovering, etapp I	300 000
6. Gripsholms slott, fasadrenovering samt dränering m. m. på inre borggården	250 000
	Summa 2 700 000

Beträffande de olika medelsäskandena inhämtas följande ur byggnadsstyrelsens stafförslag.

1. För grundförstärkningsarbeten under Logårdsflyglarna har hittills under budgetåren 1960/61—1964/65 anvisats sammanlagt 4,5 milj. kr. I byggnadsstyrelsens äskande för budgetåret 1960/61 beräknades kostnaderna — enligt 1959 års prisläge — komma att uppgå till mellan 3 och 5 milj. kr. Enligt nu föreliggande beräkning grundad på erfarenheter från utförda arbeten torde totalkostnaderna komma att uppgå till 5 milj. kr. enligt 1959 års prisnivå, eller uppräknat till 1964 års prisnivå ca 6 milj. kr. För arbetets fullföljande bör resterande del av den nu beräknade kostnaden ($6 - 4,5 =$) 1,5 milj. kr., ställas till förfogande under nästkommande budgetår.

2. För restaureringsarbeten inom slottet, omfattande återställandet av kulturhistoriskt värdefulla rumsinredningar, har för budgetåret 1964/65 anvisats 100 000 kr. Angelägenheten är att dylika restaureringsarbeten med åtföljande revideringar av de bristfälliga och brandfarliga elinstallationerna inom slottet fortlöpande bedrivs har under en följd av år framhållits. Enligt uppgjord plan står västra gästvåningens salonger, rum 35—37, närmast i tur för sådan renovering. Ett belopp av 100 000 kr. bör anvisas för nästa budgetår.

3. Sedan slottets grundförstärkning slutförts, är det angeläget att de tidigare påbörjade arbetena med restaurering av slottets fasader fortsättes. Färdigställandet av inre borggårdens fasader varav återstår mittpartierna på östra och västra sidorna bör ske under nästa budgetår. Kostnaderna för detta arbete har beräknats till 100 000 kr. för budgetåret 1965/66.

4. Under budgetåren 1961/62 och 1962/63 ställdes sammanlagt 250 000 kr. till förfogande för vissa fasadrenoveringar på fastigheten Slottsbacken 2. Medlen har disponerats för omputsning av fasaderna mot Slottsbacken och Källargränd samt av västra flygelns fasad mot Trädgårdsgatan. En omputsning av östra gaveln är angelägen med hänsyn till dels den risk för personskador genom nedfallande puts som nödvändiggjort uppförandet av en skyddsställning utmed fasaden, dels stadens önskemål att mellan fastigheten och Finska kyrkan anordna en rekreationsplats för allmänheten. Gavelfasadens framträdande roll i stadsbilden gör det i högsta grad önskvärt att fasadrenoveringen kombineras med vissa ombyggnadsarbeten huvudsakligen gällande takkonstruktionen. Kostnaderna för samtliga dessa arbeten har beräknats till 450 000 kr.

5. Kostnaden för fasadrenovering på Drottningholms slott uppskattas till totalt 1 500 000 kr. Arbetena bör uppdelas på tre till fyra år. Styrelsen hemställer att för nästa budgetår anvisas 300 000 kr.

6. Som angivits i de senaste två årens petita har riksantikvarieämbetets och slottsarkitektens undersökningar av fasaderna på slottets inre borggård bekräftat att man vid den på 1890-talet företagna restaureringen icke tagit hänsyn till historiska fakta. Vid undersökningarna har sålunda blottats byggnadsdetaljer som ur antikvarisk synpunkt är av största vikt för en komplettering av slottets byggnadshistoria. Byggnadsstyrelsen får i anslutning härtill framhålla att fasadputsen mot inre borggården är av delvis mycket dålig beskaffenhet. Bland annat har sockelpartierna lossnat från underlaget, till fara för murverket. För att hindra vatten att intränga i källarlocalerna och eliminera olägenheterna av fukt bör gårdens ursprungliga markplan framtagas och dräneras. För påbörjande av ifrågavarande arbeten som icke längre kan uppskjutas bör 250 000 kr. anvisas under nästkommande budgetår.

För möjliggörande av en rationell planläggning av underhållsarbeten gällande objekt under slottsbyggnadernas delfond erfordras en utredning som klarlägger de framtida behoven av sådana arbeten jämte erforderliga underhållsmedel. Styrelsen hemställer att för påbörjande av en dylik utredning 50 000 kr. anvisas under budgetåret 1965/66.

Det totala medelsbehovet under slottsbyggnadernas delfond uppgår sålunda, inberäknat ett belopp av 1 000 kr. avseende ett formellt överskott på fonden till (1 370 000 + 500 000 + 1 300 000 + 2 700 000 + 50 000 + 1 000 =) 5 921 000 kr.

2. Kriminalvårdsstyrelsens delfond. Kriminalvårdsstyrelsen föreslår att reparationskostnadsposten upptages med 5 240 000 kr.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
Kr.	3 749 000	3 248 000	3 488 000	5 240 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 1 678 000 kr. beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 1 810 000 kr., för vissa större reparations- och ändringsarbeten, som inte kunnat utföras inom ramen för det normala reparationsanslaget.

I. Löpande underhåll. I statförslaget för budgetåret 1965/66 har kriminalvårdsstyrelsen beräknat det för normala reparations- och underhållsarbeten erforderliga anslaget enligt de vid 1949 års riksdag godkända grunderna, innebärande en underhållsprocent vid 1939 års prisnivå av 1,92, 0,76 och 0,38 % för äldre byggnader, nya byggnader över 8 år respektive nya byggnader ej över 8 år. Medelsbehovet för budgetåret 1965/66 beräknas till 1 856 500 kr. Med hänsyn till den fortsatta ökningen av antalet barackbyggnader inom kriminalvården hemställer styrelsen, att medelsanvisningen för ändamålet höjes med 50 000 kr. till 1 53 500 kr. För normalt underhåll beräknar kriminalvårdsstyrelsen således (1 856 500 + 153 500 =) 2 010 000 kr.

II. Särskilda arbeten. För nästa budgetår äskar kriminalvårdsstyrelsen medel för följande ändamål.

1. Alarmanordningar och omläggning av elektriska ledningar . . .	Kr. 410 000
2. Utbyte av värmepannor och omläggning av värmesystem	200 000
3. Anordningar för vattenförsörjningen vid vissa kolonier	120 000
4. Ombyggnads- och förbättringsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter	2 500 000
	<u>Summa 3 230 000</u>

Beträffande de olika ändamålen inhämtas följande ur kriminalvårdsstyrelsens statskrivelse.

1. För alarmanordningar och omläggning av de äldre anstaltens elektriska system har särskilda medel anvisats under flera år, senast för budget-

året 1964/65 med sammanlagt 110 000 kr. Vissa större arbeten har särskilt kostnadsberäknats. En omläggning av starkströmsanläggningen vid ungdomsanstalten Skenäs kostar enligt infordrat anbud 160 000 kr., en förstärkning av matarledningar och centraler vid Tidaholmsanstalten drar en kostnad av 50 000 kr. och kostnaderna för arbeten på elanläggningarna vid fängvårdsanstalten Hall har beräknats till 40 000 kr. Sammanlagt rör det sig sålunda för dessa arbeten om kostnader på 250 000 kr. — Efter förslag av byggnadsstyrelsens elavdelning har kriminalvårdsstyrelsen i sina anslags-äskanden för budgetåret 1965/66 under styrelsens avlöningsanslag begärt att få anställa en tjänsteman med elektroteknisk utbildning. Nyssnämnda förslag innebär att denne tjänsteman jämte två yrkesskickliga resemontörer bör ansvara för kötseln av kriminalvårdens samtliga elanläggningar. Styrelsen föreslår, att de beräknade lönekostnaderna för resemontörerna, 50 000 kr., får belasta ifrågavarande delpost. Styrelsen hemställer därför om en uppräknig av medelsanvisningen under denna punkt för budgetåret 1965/66 till $(110\ 000 + 250\ 000 + 50\ 000 =)$ 410 000 kr.

2. För utbyte av värmepannor och omläggning av värmesystem har särskilda medel varit anvisade under en följd av år, senast för budgetåret 1964/65 med sammanlagt 200 000 kr. VVS-anläggningarna är vid många äldre fängvårdsanstalter i mycket dåligt skick. Svetslagningar av pannsektioner har förekommit vid flera anstalter. På så sätt reparerade anläggningar är inte driftsäkra, utan utbyte av värmepannor kan snabbt aktualiseras. Styrelsen låter regelmässigt vidta erforderliga åtgärder i samband med moderniseringen av de äldre anstalterna. Medlen för normala underhållsarbeten förslår dock inte för att tillgodose alla uppkommande behov. Övergång från ved- till oljeeldning bör genomföras vid flertalet kolonier. Erfarenheten visar nämligen, att driftkostnadsvinsten förräntar och amorterar anläggningskostnaderna på 2—3 år. För nu angivna ändamål hemställer styrelsen om oförändrad medelsanvisning på sammanlagt 200 000 kr.

3. Vid kolonierna Ollestad, Singeshult och Torhult krävs vissa särskilda anordningar i form av utjämningsbassänger m. m. för att trygga den framtida vattenförsörjningen. Kostnaderna härför har av styrelsens byggnadssektion beräknats till 40 000 kr. för varje koloni. Styrelsen hemställer därför om en särskild medelsanvisning på sammanlagt 120 000 kr.

4. Från och med budgetåret 1959/60 har medel för ombyggnadsarbeten vid äldre fängvårdsanstalter beräknats under staten för fastighetsfonden. För nämnda budgetår beviljades 500 000 kr., för budgetåret 1960/61 600 000 kr., för vart och ett av budgetåren 1961/62 och 1962/63 800 000 kr. samt för budgetåret 1963/64 900 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1963/64 fanns en odisponerad reservation av ca 1 180 000 kr. För budgetåret 1964/65 har anvisats 1 100 000 kr. Till Kungl. Maj:ts förfogande står alltså sammanlagt 2 280 000 kr. Kriminalvårdsstyrelsen har beräknat följande medelsförbrukning för innevarande och nästkommande budgetår.

	1964/65	1965/66
Långholmen (förstärkning av fasta paviljongen m. m.)	90 000	—
Falun (in- och utvändiga arbeten)	95 000	—
Återstående arbeten på vissa beviljade byggnadsföretag (Härlanda, Malmö, Norrköping, Haparanda)	35 000	—

	1964/65	1965/66
Utbyte av fönstergaller, förstärkning av murar m. fl. rymningshindrande åtgärder	500 000	1 300 000
Västervik (in- och utvändiga arbeten)	130 000	350 000
Norrköping (andra etappen av ombyggnadsarbeten)	150 000	150 000
Åby (omdisposition av nuvarande lokaler)	265 000	100 000
Kristianstad (in- och utvändiga arbeten)	150 000	200 000
Karlstad (omdisponering av verkstadslokal)	100 000	170 000
Uppsala (omdisponering och komplettering av verk- stadslokaler)	50 000	50 000
Härlanda (plåt- och fasadreparationer)	—	360 000
Gävle (fasadrenovering m. m.)	—	135 000
Hudiksvall (anordnande av lagerlokal m. m.)	—	75 000
Västerås (fasadreparation och viss omdisposition av verkstad)	—	125 000
Skenäs (omdisponering av snickeriavdelningen) ..	—	125 000
	<u>1 565 000</u>	<u>3 140 000</u>

Vid bifall till dessa arbeten beräknar styrelsen medelsbehovet för budgetåret 1965/66 till 2 500 000 kr.

Tidigare år har under särskilda punkter yrkats medel för brandskyddsanordningar och modernisering av tjänstebostäder. Styrelsen kommer att fortsätta planerade arbeten på ifrågavarande områden, men då föreliggande reservationer på dessa anslagsposter anses tillräckliga yrkas inga medel för ändamålet för budgetåret 1965/66.

På grund av vad sålunda anförts har kriminalvårdsstyrelsen i förslaget till stat för styrelsens delfond för budgetåret 1965/66 uppfört posten till reparations- och underhållsarbeten m. m. med (2 010 000 + 3 230 000 =) 5 240 000 kr.

3. Beskickningsfastigheternas delfond. Den för denna delfond uppförda anslagsposten är uppdelad på en obetecknad delpost för reparations- och underhållskostnader för delfondens fastigheter och en förslagsvis beräknad delpost till uppvärmning och belysning av kanslilokaler och tjänstebostäder i statens fastigheter för utrikesförvaltningen. Utvecklingen av delposterna framgår av följande sammanställning.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
a) Reparations- och underhålls- kostnader i allmänhet m. m., kr	1 875 000	2 565 000	3 645 000	3 215 000
b) Bränsle och lyse för kanslilo- kaler och tjänstebostäder, för- slagsvis, kr.	630 000	745 000	760 000	800 000

Delposten a). Med utgångspunkt från för dagen gällande valutakurser och priser har styrelsen beräknat reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. för budgetåret 1965/66 på följande sätt.

Driftkostnader. Årligen löpande driftkostnader såsom skatter, vattenavgifter, sotning, renhållning, hissbesiktning, trädgårdsskötsel etc. har för innevarande budgetår beräknats till 640 000 kr., varav 15 000 kr. avser utgifter av engångsnatur. Med hänsyn tagen till nytillkommande fastigheter och till merkostnader på grund av stegring av driftkostnaderna på så gott som samtliga orter beräknar byggnadsstyrelsen behovet för budgetåret 1965/66 till 765 000 kr. Härav avser 20 000 kr. utgifter av engångsnatur för fastigheterna i Berlin och Dar-es-Salaam.

Löpande underhåll. För normalt underhåll av fastighetsbeståndet beräknar styrelsen ett belopp av 1 325 000 kr. för nästa budgetår jämfört med 1 225 000 kr. för innevarande budgetår. Ökningen är betingad dels av kostnadsstegringar i de olika länderna, dels av ökat medelsbehov för nytillkomna fastigheter. Däremot har ändringar i valutakurserna inte varit av sådan omfattning att de föranlett någon justering av anslagsposten.

Särskilda arbeten. Utöver beräknade medel för normala underhållsarbeten erfordras särskilda medel för vissa större ombyggnads- och reparationsarbeten m. m., vilka är av den art att de icke, eller i endast lägre grad, höjer fastigheternas värden. I det för innevarande budgetår anvisade underhållsanslaget ingår ett belopp om 1 630 000 kr. avsett för större ombyggnads- och iståndsättningsarbeten bl. a. inom beskickningsfastigheterna i Budapest och Wien, samt 150 000 kr. för särskilda arbeten i samband med skiften på chefsposter.

Behovet av särskilda medelsanvisningar för större arbeten framgår av följande uppställning.

	Kr.
1. Arbeten i samband med skiften på chefsposter	200 000
2. Beskickningsfastigheten i Addis Abeba, fasadrenovering m. m.	50 000
3. Sändebudsbostaden i Bogotá, upprustning av elektriska och VVS-tekniska installationer	50 000
4. Beskickningsfastigheten i Bukarest, uppförande av garagebyggnad m. m.	50 000
5. Beskickningsfastigheten i Dublin, ombyggnad och modernisering	125 000
6. Beskickningsfastigheten i Helsingfors, fasadrenovering m. m.	400 000
7. Konsulatsfastigheten i Istanbul, rivning av basarlägenheter, uppförande av inhägnader m. m.	50 000
8. Sverigehuset i New York, upprustning och modernisering	200 000
	Summa 1 125 000

Beträffande de olika ändamålen anför styrelsen följande.

1. I tidigare petitaframställningar har byggnadsstyrelsen framhållit, att i utgiftsposten för löpande underhåll icke medräknats kostnader för de mera omfattande arbeten som bör utföras i samband med omflyttningar vid skiften på chefsposter. För nämnda ändamål har under innevarande budgetår anvisats 150 000 kr. Med beaktande av att ett större antal byten på chefs-

poster kan förutses komma att ske under innevarande och nästkommande budgetår föreslår styrelsen att i delposten för reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. intages ett till 200 000 kr. uppräknat belopp att av styrelsen disponeras för här redovisat ändamål.

2. Den som gåva från etiopiske kejsaren mottagna fastigheten i Addis Abeba har under senare år genomgått en upprustning. På tomten har uppförts en kanslibyggnad, inrymmande jämväl en skrivbiträdesbostad, samt vissa tjänarbostäder. I samband med personskifte på chefsposten har det bedömts lämpligt att utföra en omfattande modernisering av sändebudsbostaden. Sålunda har samtliga dörrar och fönster måst utbytas, ledningar för elektricitet och sanitet nyinstallerats, samt kök, övriga ekonomiutrymmen och badrum upprustats och moderniserats. Kostnaderna härför belastar innevarande budgetår och härför har tagits i anspråk dels delposten för större arbeten i samband med personskiften på chefsposter och dels ordinarie underhållsanslag. — Utöver angivna arbeten erfordras en översyn och partiell omläggning av yttertaket, total omputsning av fasader samt hårdgörning av omgivande körvägar. Dessa avses komma till utförande under våren 1965 och kostnaderna har beräknats till 50 000 kr.

3. Sändebudsbostaden i Bogotå har under de senaste åren kommit att kräva en ständigt ökande uppmärksamhet och kapitalinsats vad beträffar de elektriska och VVS-tekniska installationerna. En utförd expertundersökning har visat att installationerna är mindre tillfredsställande utförda och att icke förstklassig materiel kommit till användning. Dessutom torde hela systemet vara underdimensionerat. Kostnaderna för avhjälpande av dessa bristfälligheter har uppskattats till 50 000 kr.

4. Garageutrymmena vid beskickningsfastigheten i Bukarest är otillräckliga, vilket accentuerats från och med innevarande höst, då sändebud stationerats här och särskild representationsbil tilldelats beskickningen. För närvarande inrymmes endast en garageplats inom fastigheten. Det har icke visat sig möjligt att genom förhyrning tillgodose garagebehovet. Ett fristående garage med två garageplatser bör uppföras och i samband härmed viss omdisponering beträffande förrådsutrymmen äga rum. Kostnaderna har beräknats till 50 000 kr.

5. Den under uppförande varande sändebudsbostaden i Dublin torde vara klar att tagas i anspråk på nyåret 1965. Avsikten var ursprungligen att den nuvarande beskickningsfastigheten 31, Merrion Road, därefter skulle försälas. En förutsättning härför var att ändamålsenliga kansli lokaler skulle kunna anskaffas genom förhyrning, vilket dock inte varit möjligt. Byggnadsstyrelsen har därför undersökt möjligheterna att genom omdisposition av beskickningsfastigheten 31, Merrion Road, inrätta ett godtagbart kansli, en bostad för kanslist samt en fastighetsskötarbostad. En sådan lösning har visat sig vara genomförbar och ekonomiskt motiverad med hänsyn till den allmänna hyresnivån i Dublin. Dock måste en begränsad upprustning komma till stånd, omfattande bl. a. viss modernisering samt utbyte av elektriska och VVS-tekniska installationer m. m. Kostnaderna härför beräknas till 125 000 kr.

6. Behovet av en omputsning av beskickningsfastighetens i Helsingfors samtliga fasader har under det senaste året accentuerats. Byggnaden har ett utsatt läge vid hamnen, där fuktmättade vindar förorsakat sådan skadegörelse på fasadputs, att vissa partier fallit ned. Provisoriska åtgärder har vidtagits för att förhindra olycksfall förorsakade av nedfallande puts. Från bl. a. stadens kulturvårdande myndigheter har framförts förfrågningar hu-

ruvida icke avsikten vore att låta renovera den svenska fastigheten under hänvisning till beskickningsfastighetens känsliga belägenhet i en kulturhistoriskt värdefull miljö, där angränsande officiella byggnader nyligen iståndsatts. Inom byggnaden erfordras dessutom viss utökning och förbättring av kansli lokalerna samt en nödvändig modernisering av de till sändebudsbo-staden hörande tjänarbostäderna. De sammanlagda kostnaderna för ifrå-gavarande arbeten har på basis av infordrade offerter beräknats till 400 000 kr.

7. Inför domstol i Istanbul pågår för närvarande rättegång rörande av-hysning av hyresgäster i de på generalkonsulatets tomt belägna s. k. basar-lägenheterna. Dessa butiker är av mycket låg byggnadsteknisk standard och har under åren nedslitits så, att en sanering måste vidtagas. Utredningar har visat att någon möjlighet icke föreligger att med rimlig kapitalinsats sätta lokalerna i stånd. Sedan hyresgästerna sålunda avhysts, vilket beräk-nas ske senast sommaren 1965, avser styrelsen att riva bebyggelsen och t. v. inhägna området. Kostnaderna beräknas till 50 000 kr.

8. Den till delfonden under budgetåret 1963/64 överförda fastigheten, 8 E 69th Street, det s. k. Sverigehuset, har befunnits vara i mindre gott skick. Sålunda är samtliga installationer föråldrade och kräver översyn eller i vissa fall utbyte såsom fallet är t. ex. med luftkonditioneringsanläggningen. Byggnaden fordrar dessutom en iståndsättning in- och utvändigt. Kostna-derna för dessa arbeten har lokalt uppskattats till 120 000—150 000 dollar. Byggnadsstyrelsen har funnit att för oundgängligen nödvändiga arbeten er-fordras en kapitalinsats om lägst 200 000 kr. varvid blott medtagits åtgär-der, som kräves för byggnadens goda bestånd. Styrelsen föreslår att 200 000 kr. må disponeras för ifrå-gavarande arbeten i avvaktan på att fastighetens framtida disposition närmare utredes.

Under delpost a) redovisar styrelsen således ett sammanlagt medelsbehov av $(765\ 000 + 1\ 325\ 000 + 1\ 125\ 000 =) 3\ 215\ 000$ kr.

Delposten b). Kostnaderna för bränsle och lyse för kansli lokaler och tjänstebostäder för budgetåret 1965/66 har, jämfört med motsvarande ut-gifter innevarande budgetår, uppskattats öka med 40 000 kr. och upptagits till ett sammanlagt belopp av 800 000 kr. Höjningen beror dels på ökningen av fastighetsbeståndet, dels på en fortsatt allmän kostnadsstegring.

Sammanlagt redovisas således ett medelsbehov under beskickningsfastig-heternas delfond av $(3\ 215\ 000 + 800\ 000 =) 4\ 015\ 000$ kr.

4. Medicinalstyrelsens delfond. Anslagen till reparations- och underhålls-kostnader m. m. under de senaste budgetåren samt medicinalstyrelsens för-slag för nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
Kr.	9 482 000	12 186 000	13 692 000	16 014 000

I. L ö p a n d e u n d e r h å l l. De för budgetåret 1965/66 erforderliga underhållsmedlen har beräknats efter fastställda riktlinjer — innebärande att underhållsprocenttalen 1,5, 1,0 och 0,5 använts — och med tillämpning

av byggnadsstyrelsens index för reparationskostnader om 455. Medelsbehovet uppskattas till 12 454 000 kr.

II. Särskilda arbeten. Utöver beräknade medel för normala underhållsarbeten hemställer styrelsen om särskilda medel för vissa större ombyggnads- och reparationsarbeten m. m. De ändamål för vilka särskilda medelsanvisningar äskas är följande.

	Kr.
1. Renovering av vårdpaviljonger vid S:t Sigfrids sjukhus, Växjö	575 000
2. Renovering och modernisering av vårdpaviljongerna vid Sid-sjöns sjukhus, Sundsvall	560 000
3. Renovering av vårdpaviljong vid Västra Marks sjukhus, Örebro	450 000
4. Renovering och modernisering av vårdavdelningarna vid S:ta Maria sjukhus, Hälsingborg	1 350 000
5. Övergång från koleldning till oljeeldning i panncentralen vid Gullberna sjukhus, Karlskrona	325 000
6. Anordnande av tvättbytesföråd vid Restads sjukhus, Vänersborg	300 000
	Summa 3 560 000

Beträffande de olika ändamålen inhämtas följande ur handlingarna i ärendet. Beträffande p. 1—2 samt p. 3 hänvisas även till prop. 1963: 1 (bil. 20 s. 38) resp. prop. 1964: 1 (bil. 20 s. 15) för en utförligare redogörelse för projekten.

1. Enligt redogörelse i petita för budgetåret 1963/64 erfordras för renoveringsarbetena under en tid av fyra år ett belopp av 575 000 kr. per budgetår. Arbetena inom paviljong MK 41 är slutförda och arbetena inom paviljong K 36 avses att påbörjas omkring den 1 januari 1965.

2. Enligt redogörelse och tidplan i petita för budgetåret 1963/64 erfordras för arbetenas fortsättande under budgetåret 1965/66 ett belopp av 560 000 kr.

3. Enligt redogörelse i föregående års petita erfordras för budgetåret 1965/66 ett belopp av 450 000 kr.

4. Vårdavdelningarna vid S:ta Maria sjukhus har med undantag för två vårdavdelningar i paviljong K 5 och en vårdavdelning i paviljong M 10 icke moderniserats sedan sjukhusets färdigställande år 1924. De senaste fem åren har dock samtliga avdelningar varit föremål för en ytuppsnygning.

Då vårdavdelningarnas planlösning är synnerligen ålderdomlig och då dessutom de sanitära och elektriska anläggningarna är bristfälliga är vårdavdelningarna ytterst tungarbetade, varför en modernisering bedömes vara nödvändig. Den totala kostnaden för en begränsad modernisering av vårdavdelningarna beräknas uppgå till ca 6 500 000 kr.

För påbörjande av dessa moderniseringsarbeten har styrelsen låtit utarbeta förslagsritningar till modernisering av avdelningarna inom paviljong M 4 inrymmande 335 vårdplatser. Kostnaderna för denna modernisering beräknas till 2 700 000 kr. varav för nästa budgetår 1 350 000 kr.

5. På uppdrag av mentalsjukvårdsberedningen har frågan om övergång från eldning med kol till eldning med olja inom panncentralen vid sjukhuset utretts. Härvid har beräknats att en övergång från kol- till oljeeldning

i sjukhusets panncentral skulle medföra en årlig besparing i driftkostnaderna av 100 000 kr. Den totala kostnaden beräknas uppgå till 325 000 kr. Utredningen tyder sålunda på att övergången i fråga är ekonomiskt motiverad.

Mentalsjukvårdsberedningen har beslutat överlämna ärendet till styrelsen.

För ändamålet erfordras under budgetåret 1965/66 ett belopp av 325 000 kr.

6. Med anledning av att tvätten vid Restads sjukhus kommer att överföras till centraltvätteri måste tvättbytesförråd iordningställas vid sjukhuset.

Mentalsjukvårdsberedningen har meddelat att uppdrag kommer att lämnas till konsulter för utarbetande av programhandlingar. Dessa handlingar kommer därefter att överlämnas till medicinalstyrelsen för arbetenas utförande.

Kostnaderna har av beredningen uppskattats till 300 000 kr., vilket belopp erfordras under budgetåret 1965/66.

Över medicinalstyrelsens förslag har mentalsjukvårdsberedningen yttrat sig. Beredningen har icke något att erinra mot de i sammanställningen under 1), 2), 4), 5) och 6) upptagna arbetena. Vad angår renovering och modernisering av vårdavdelningarna vid S:ta Maria sjukhus förutsättes dock att patienterna vid arbetenas genomförande kan evakueras till annat sjukhus. Beträffande renovering av paviljong K1 vid Västra Marks sjukhus torde arbetena endast böra avse ytputsnyggning och utbyte av vissa sanitära installationer.

Sammanlagt redovisas således ett medelsbehov under medicinalstyrelsens delfond av (12 454 000 + 3 560 000 =) 16 014 000 kr.

5. **Karolinska sjukhusets delfond.** Posten till reparations- och underhållskostnader m. m. är för denna delfond i staten uppdelad på två delposter, avseende den ena karolinska sjukhuset och den andra serafimerlasarettet.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
a) Karolinska sjukhuset, kr. . .	3 495 000	2 440 000	2 355 000	6 049 000
b) Serafimerlasarettet, kr. . . .	278 000	230 000	455 000	1 500 000
	<hr/>			
Summa	3 773 000	2 670 000	2 810 000	7 549 000

Av de för karolinska sjukhuset för innevarande budgetår anvisade medlen har 1 850 000 kr. beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 505 000 kr., för vissa större arbeten. För serafimerlasarettet avser hela det anvisade beloppet löpande underhåll.

1. **Löpande underhåll.** För nästa budgetår har direktionen för karolinska sjukhuset uppskattat medelsbehovet för det löpande underhållet av *karolinska sjukhuset* till 2 024 000 kr. Direktionen har därvid i likhet med föregående år tillämpat de beräkningsprinciper som förordats i prop. 1943: 71 och som gäller bl. a. för medicinalstyrelsens delfond, enligt vilka underhållsprocenten för byggnader över åtta år bestäms till 1 procent och

för yngre byggnader till 0,5 procent. Underhållsprocenten har justerats med hänsyn till underhållskostnadsindex, som beräknats till 455.

I betänkande den 20 december 1962 med förslag till om- och tillbyggnader samt upprustnings- och utrustningsåtgärder vid *serafimerlasarettet* anförde utredningsmannen beträffande byggnadskostnaderna, att rent underhåll, som konstaterats vara starkt eftersatt, borde i viss utsträckning utföras i samband med ombyggnadsarbetena. De sammanlagda kostnaderna för åtgärder, som ansågs vara behövliga, men som kunde något skjutas framåt i tiden eller belasta det normala underhållet, uppskattades till högst en milj. kr.

Direktionen har nu låtit utföra en fullständig genomgång av lasarettets fastighetsbestånd. Som resultat av denna föreligger en förteckning över angelägna fastighetsunderhållsarbeten, som bedömes böra utföras under fyraårsperioden 1964/65—1967/68, upprättad av representanter för byggnadsstyrelsen och lasarettet. De sammanlagda kostnaderna härför uppskattas till 3 243 000 kr. Härav beräknas omkring 150 000 kr. komma att belasta innevarande budgetår.

Direktionen anser att denna förteckning bör ligga till grund för de närmaste årens underhållsarbeten. Med hänsyn till de stora kostnaderna för de arbeten, som snarast möjligt måste komma till utförande och till angelägenheten av att vissa arbeten samordnas med byggnadsstyrelsens upprustningsåtgärder, föreslår direktionen, att ungefär hälften av erforderligt belopp, eller 1 500 000 kr. anvisas för budgetåret 1965/66 och att återstoden fördelas med 1 000 000 kr. på budgetåret 1966/67 och 593 000 kr. på budgetåret 1967/68 .

II. Särskilda arbeten. De ändamål för vilka direktionen för karolinska sjukhuset i sitt statförslag för nästa budgetår begärt särskilda medelsanvisningar framgår av följande förteckning.

Karolinska sjukhuset

1. Anordnande av njurmedicinsk avdelning	690 000
2. Anordnande av isotopgranskningslaboratorium	155 000
3. Anordnande av provisorisk bäddcentral	70 000
4. Förbättringsåtgärder inom plastikkirurgiska klinikens operationsavdelning	100 000
5. Ombyggnad av öronklinikens föreläsningssal	60 000
6. Anordnande av ny föreläsningssal för barnklinikerna	50 000
7. Förbättringsåtgärder inom kvinnoklinikens operationsavdelning	400 000
8. Påbörjande av arbetet med modernisering av vårdavdelningar i huvudkomplexet enligt generalplaneförslaget	2 500 000
9. Bemyndigande att beställa ny ångpanna till sjukhusets värmekraftverk	—

Summa kr. 4 025 000

I fråga om de olika ändamålen inhämtas följande ur sjukhusdirektionens skrivelse.

1. I gemensam skrivelse till direktionen den 14 maj 1964 har överläkarna vid de medicinska och urologiska klinikerna hemställt, att en njurmedicinsk central måtte inrättas vid karolinska sjukhuset. Direktionen erinrar om att i generalplaneförslaget upptagits en njurmedicinsk klinik om 30 vårdplatser i våningsplanet 6 trappor i huvudkomplexet med vissa funktioner gemensamma med den urologiska kliniken. Klinikens ambulatorium avses förläggas till våningsplanet 2 trappor i huvudkomplexet. Det f. n. enda disponibla utrymmet för den nu ifrågasatta enheten förefinns på våningen 1 trappa. Den måste således betraktas såsom ett provisorium, vars varaktighet dock kan beräknas uppgå till minst tio år. Direktionen delar klinikchefens uppfattning, att det vore av stort värde om föreslagen njurcentral kom till stånd. De erforderliga byggnadsåtgärderna, som inklusive projekteringsarbetet torde kräva cirka ett år att genomföra, beräknas kosta 690 000 kr. Direktionen hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

2. En jämlikt föreskrift i medicinalstyrelsens cirkulär den 21 december 1961 av direktionen tillsatt kommitté för handläggning av frågor rörande användning av radioaktiva isotoper har hemställt om anordnande av ett isotoplaboratorium med uppgift att handha kontrollen av isotoppreparatens identitet, renhet och aktivitet samt ombesörja dispensering enligt önskemålen från beställarna. Laboratoriet skall vidare ha möjlighet att utföra galeniska beredningar och viss syntesverksamhet. Slutligen skall laboratoriet omhänderha det i nyssnämnda cirkulär föreskrivna kartoteket över distribution av radioaktiva isotoper till patienter. Direktionen föreslår, att ett sådant laboratorium inrättas i ett till dagrum för viss personal inrett utrymme inom militärapotekets byggnad. Kostnaden för anordnande av laboratoriet beräknas till 155 000 kr., vilket belopp direktionen hemställer måtte anvisas för budgetåret 1965/66.

3. Med ianspråktagande av för ändamålet anvisade medel iordningställes f. n. en provisorisk enhet för postoperativ vård och intensivvård i våningen 6 trappor inom huvudkomplexet. Förbättringsåtgärder inom den intilliggande kirurgiska operationsavdelningen planeras skola igångsättas under innevarande budgetår. I huvudsakligt syfte att säkerställa hygienien föreslås anordnande av en provisorisk bäddcentral, i vilken alla sängar, innan de transporteras från operationsavdelningen till postoperativa avdelning/intensivvårdsavdelningen skall kunna rengöras och renbäddas. Kostnaden för ombyggnaden inklusive anordnande av utrymme för hetvattenspolning av sängar, beräknas till 70 000 kr. Direktionen hemställer att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

4. Direktionen anser de hygieniska förhållandena vid plastikkirurgiska kliniken operationsavdelning vara sådana, att vissa åtgärder måste vidtagas. Hit hör förbättrat sköljrum med nya desinfektionsapparater, förbättrade sterilisationsmöjligheter och icke minst väsentligt förbättrade omklädningsmöjligheter för personalen. Det är möjligt att åstadkomma dessa förbättringar inom ramen för ett belopp av 100 000 kr. vilket direktionen hemställer måtte ställas till förfogande för ändamålet.

5. Öronklinikens föreläsningssal är utformad för en sedan länge föråldrad undervisningsmetod. I lokalen är ett stort antal undersökningsbås uppförda, i vilka de studerande samtidigt skall utföra undersökningar. Dessa bås uppstår så stor yta av lokalen, att den endast rymmer ett drygt 20-tal åhörare vid katedrala föreläsningar. Kurserna kommer från och med nästa läsår att innehålla 40 studenter, och det är därför nödvändigt tillskapa större utrymme. Detta kan ske genom borttagande av undervisningsbåsen. Kostnaderna härför samt inrättande jämväl i övrigt av lokalen enligt moderna

principer beräknas till 60 000 kr. Direktionen hemställer om anvisande av nyssnämnda belopp.

6. Bristen på rum för vid barnklinikerna anställda underläkare är numera så stor, att det skulle erfordras ett tillskott av omkring 20 rum, för att kunna bereda alla underläkare en egen expedition. En skrivelse från berörda läkare har inlämnats med hemställan om att åtgärder snarast möjligt måtte vidtagas för att förbättra lokalsituationen. På våningen 10 trappor finns en stor altan, som används i mycket ringa utsträckning. Genom att inbygga denna erhålles en lokal, som är tillräcklig som föreläsningssal för elever vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. Föreläsningssalen för dessa ligger f. n. på våningen 1 trappa. Sistnämnda sal kan med tämligen enkla åtgärder uppdelas i läkarrum. Kostnaden härför beräknas till sammanlagt 50 000 kr.

7. En total upprustning av kvinnokliniken ter sig på grund av ökade medicinska och hygieniska krav såsom angelägen. Vårdavdelningarna är i stort sett av den standard, som beskrivits i generalplaneförslaget och generellt sett i samma behov av förbättringsåtgärder som övriga vårdavdelningar inom huvudkomplexet. Operationsavdelningen är behäftad med stora brister. Avdelningen är öppen för insyn och passering och svår att skydda ur sterilitetssynpunkt, saknar omklädningsrum för personal, har dåliga sterilisationsmöjligheter o. s. v. Förlossningsavdelningen uppvisar i stort sett samma brister. Enär generalplanens genomförande förutsätter en nära nog total omflyttning av kvinnoklinikens lokaler, bör emellertid största möjliga återhållsamhet i fråga om förbättringsåtgärder nu iakttagas. Operationsavdelningens utformning och nedslitna tillstånd kräver emellertid tämligen genomgripande åtgärder snarast möjligt, om ens mycket måttliga krav på hygien skall kunna upprätthållas. I avdelningen måste anordnas nya utrymmen för personal, nämligen avskild sjuksköterskeexpedition, dagrum samt omklädningsrum med dusch och toalett. Avdelningen skall kunna indelas i en ren och oren del, vilket bl. a. kräver en fullständig om disposition av omklädningsrum. Vidare erfordras apparat- och förbandsrum, ökade utrymmen för förråd, ytterligare en operationssal samt nya autoklaver i anslutning till operationsrummen. Kostnaderna för dessa åtgärder har beräknats till 440 000 kr. 40 000 kr. kan emellertid hänföras till sådana arbeten, som faller under normalt underhåll. Direktionen hemställer, att återstoden, 400 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

8. Direktionen understryker angelägenheten av att projekteringsarbetet snarast igångsättes för de byggnadsåtgärder, som innefattas i den i generalplaneförslaget föreslagna första etappen, och att medel anvisas redan budgetåret 1965/66 till påbörjande av upprustning. Direktionen hemställer nu, att 2 500 000 kr. anvisas för ändamålet. Enligt 1963 års prisläge beräknas detta belopp erforderligt för upprustning av sex vårdavdelningar.

9. I överensstämmelse med generalplanens lidplan hemställer direktionen även om bemyndigande att under budgetåret 1965/66 beställa en ny ångpanna.

Sammanlagt redovisas således ett medelsbehov för karolinska sjukhuset av $(2\,024\,000 + 4\,025\,000 =) 6\,049\,000$ kr. och för serafimerlasarettet av 1 500 000 kr.

6. **Sjöfartsstyrelsens delfond.** Utvecklingen av delposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under denna delfond framgår av följande sammanställning.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
Kr.	630 000	705 000	780 000	810 000

Vid beräkningen av medelsbehovet för 1965/66 har sjöfartsstyrelsen liksom tidigare tillämpat procentsatserna 1,7, 1,2 och 0,5 på de reducerade bokföringsvärdena för de tre årsgrupperna av byggnader. De sålunda erhållna beloppen har multiplicerats med det av byggnadsstyrelsen för underhållsarbeten fastställda indextalet 455. Erforderliga underhållsmedel enligt denna beräkningsgrund uppgår till 810 000 kr.

7. Byggnadsstyrelsens delfond. Anvisade belopp till reparations- och underhållskostnader under denna delfond de senaste budgetåren och byggnadsstyrelsens förslag för nästa budgetår framgår av sammanställningen.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
Kr.	30 105 000	32 876 000	32 685 000	44 100 000

Av de för innevarande budgetår anvisade medlen har 22 465 000 kr. beräknats för löpande reparations- och underhållsarbeten och återstoden, 10 220 000 kr., för vissa ändrings- och förbättringsarbeten.

I sitt förslag till stat för byggnadsstyrelsens delfond för budgetåret 1965/66 har styrelsen beräknat erforderliga reparations- och underhållsmedel till sammanlagt 44 100 000 kr., varav 26 065 000 kr. faller på löpande underhåll och 18 035 000 kr. på särskilda ändamål.

I. L ö p a n d e u n d e r h å l l. Sammanlagda värdet av de byggnader, för vilka styrelsen skall bestrida underhållet, utgör 834 555 642 kr. Enligt gällande principer skall underhållsprocenten differentieras med hänsyn till byggnadernas ålder, så att vid 1935 års prisläge underhållsprocenten är 1,5 procent för byggnader uppförda före år 1935, 1 procent för byggnader uppförda därefter men vilkas ålder överstiger 8 år och 0,5 procent för byggnader vilkas ålder inte överstiger 8 år. Enligt det anförda uppgår erforderliga underhållsmedel vid 1935 års prisnivå för nämnda byggnader till 4 405 332 kr. Härutöver har styrelsen att helt eller delvis svara för underhållet av ytterligare ett antal byggnader. Kostnaderna för underhåll av dessa har uppskattats till 152 000 kr. vid 1935 års prisläge. Uppräknat till 1964 års prisnivå — varvid reparationskostnadsindex beräknats till 455 — uppgår de sammanlagda reparations- och underhållskostnaderna till i runt tal 20 740 000 kr.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 september 1962 pågår utredning rörande principerna för beräkning av kostnaderna för underhållet av de till fastighetsfondens olika delfonder hörande byggnaderna. I avvaktan på ett

klarläggande av berörda problem äskar styrelsen i likhet med föregående år som tillägg till de på sedvanligt sätt framräknade underhållsmedlen dels 2 000 000 kr. för utgifter av onerakarakter och dels 1 200 000 kr. för att täcka de på grund av underhållskostnadernas stegring (3,5 procent) uppkomna merutgifterna gällande de för innevarande budgetår anvisade medlen.

Byggnadsstyrelsen äskar vidare medel för underhåll av vissa byggnader, som ännu inte invärderats på fastighetsfonden eller för vilka styrelsen eljest har att svara för underhållet. De erforderliga beloppen framgår av följande sammanställning.

	Kr.
Polishuset i Stockholm	400 000
Wasamuseets byggnader m. m.	100 000
Hallwylska museet	290 000
Tre barackbyggnader	5 000
Kv. Mimer, Stockholm	80 000
Universitetsområdet vid Frescati	125 000
Stadsåga nr 7, Frescati	70 000
Viss anläggning	145 000
Byggnaderna vid Ultuna egendom	75 000
Harpsunds egendom	210 000
Kv. Baggen m. m., Linköping	15 000
Övningsskola vid lärarhögskolan i Malmö	95 000
Linerohuset II i Lund	5 000
Marinbiologisk fältstation på Tjärnö för Göteborgs universitet ..	10 000
Kv. Poppeln, Vänersborg	20 000
Kv. Phyllis, Västerås	10 000
Seminarier för huslig utbildning i Umeå	25 000
Statens bilinspektion, Lycksele	10 000
Förskoleseminariet i Luleå	20 000
Margretelunds och Råby yrkesskolor	130 000
Provisoriska förläggningsbyggnader vid vissa ungdomsvårdsskolor m. m.	30 000
Ungdomsvårdsskolornas jordbruksbyggnader	100 000
Byggnader och tomtmark vid vissa skogsskolor	100 000
Svenska studenthemmet i Paris	30 000
Annex till svenska sjuk- och ålderdomshemmet i Paris	25 000
	Summa 2 125 000

Byggnadsstyrelsen begärde i sin anslagsframställning för budgetåret 1964/65 20 000 kr. för underhåll av *Wasanämndens byggnader* på Wasavarvet och Beckholmen jämte till dessa hörande markområden med inhägnader, asfaltbeläggningar m. m. Kungl. Maj:t har den 29 april 1964 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inkomma med förslag till invärdering av dessa byggnader och markområden på byggnadsstyrelsens delfond. Underhållet av pontonen med överbyggnad skulle det ankomma på statens sjöhistoriska museum att ombesörja. I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 17 juli 1964 har statens sjöhistoriska museum anhållit att byggnadsstyrelsen

från och med budgetåret 1965/66 måtte utöka sitt tidigare åtagande till att även omfatta pontonen med överbyggnad enär museet saknade byggnadsteknisk expertis. I avvaktan på invärdering på fastighetsfonden har styrelsen uppskattat behovet av underhållsmedel för budgetåret 1965/66 till 100 000 kr., varav 75 000 kr. anses belöpa på pontonen med överbyggnad.

I förslag till stat för delfonden budgetåret 1962/63 anmälde styrelsen, att riksantikvarieämbetet framlagt förslag angående *Hallwylska museets* framtida organisation och verksamhet. Styrelsen framhöll att, om museifastigheten enligt förslaget skulle komma att överföras till byggnadsstyrelsens förvaltning, erfordrades förutom medel för fastighetens underhåll och drift anslag för vissa angelägna iståndsättningsarbeten. Då ställningstagande till förslaget ännu inte skett, får styrelsen meddela att, om ett överförande av fastigheten blir aktuellt till budgetåret 1965/66, erforderliga medel för byggnadens underhåll i nuvarande prisläge beräknas till 10 000 kr. Kostnaderna för ovannämnda iståndsättningsarbeten har i nuvarande prisläge beräknats till 280 000 kr. Sammanlagt erfordras sålunda 290 000 kr. Härutöver erfordras medel för bestridande av kostnader för uppvärmning, elektrisk ström och vatten m. m., vilka kostnader enligt nu tillämpade normer icke ankommer på styrelsen att bestrida.

Det sammanlagda medelsbehovet för det löpande fastighetsunderhållet, inklusive utgifter för på fastigheterna belöpande onera samt kompensation för inträffade kostnadsstegringar har således av byggnadsstyrelsen beräknats till (20 740 000 + 2 000 000 + 1 200 000 + 2 125 000 =) 26 065 000 kr.

Särskilda arbeten

Utöver sålunda beräknade medel för normala underhållsarbeten hemställer styrelsen på sätt framgår av det följande om särskilda medel för vissa större ombyggnads- och reparationsarbeten m. m. Härmed avses arbeten, som måst uppskjutas dels på grund av under tidigare år företagna beskrivningar av underhållsmedlen, dels på grund av att tillgängliga underhållsmedel under allttjämt rådande lokalsvårigheter måst i viss utsträckning tagas i anspråk för smärre ändringsarbeten, varigenom möjliggjorts ett mera rationellt utnyttjande av lokalerna. Styrelsen äskar jämväl särskilda medel för vissa ändrings- och inredningsarbeten m. m., för vilka kostnaderna inte utan men för de normala underhållsarbetena kan bestridas av underhållsanslaget. Då arbetena är av den art, att fastigheternas värden därigenom icke väsentligt ökas, bör för ändamålet inte anvisas investeringsanslag utan medel beräknas på underhållsanslaget. Ett antal av de ifrågasvarande arbetena skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1961 och den 18 maj 1962 projekteras av byggnadsstyrelsen som beredskapsarbeten i investeringsreserven.

De ändamål, för vilka styrelsen äskar särskilda medelsanvisningar är följande.

	Kr.
1. Utrikesministerhotellet, iståndsättning och modernisering ..	1 000 000
2. Vennngarns vårdanstalt, ombyggnads- och moderniseringsarbeten på vissa bostadshus, etapp 2 (160 000) och permanentbeläggning av vägar (75 000)	235 000
3. Bärby yrkesskola, ombyggnad av gamla rektorsbostaden ..	125 000
4. Eknäs yrkesskola, Enköping, ombyggnad av tvättstugan ..	85 000
5. Lövsta skolhem och yrkesskola, Vagnhärad, modernisering av äldre bostäder	155 000
6. Folåsa skolhem, Vikingstad, ombyggnad av gamla skolhuset	55 000
7. Ryagårdens yrkesskola, Örkelljunga, ombyggnad av Ljung-haga II (125 000) och ombyggnad av gymnastikbyggnad (85 000)	210 000
8. Gräskärns yrkesskola, Uddevalla, stängsel kring specialavdelningen	70 000
9. Forsane yrkesskola, Frändefors, ombyggnad av administrationslokaler	80 000
10. Ungdomsvårdsskolorna, upprustning av vatten- och avlopps-anläggningar (840 000), upprustning av yttre elektriska anläggningar (850 000) samt anordnande av arkivlokaler (125 000)	1 815 000
11. Kvarteret Murmästaren, iståndsättningsarbeten	2 000 000
12. Svea livgardes f. d. kasernbyggnad, utbyte av fönstersnicke-rier, etapp 2	190 000
13. Dragongården, omläggning av yttre vattenledningar	90 000
14. Harpsunds egendom, ombyggnad av matsal, iståndsättande av inredning samt modernisering av gästrum m. m., etapp 4	600 000
15. Nationalmuseum, reparation av fasader (500 000) och ombyggnad i sydöstra trappuppgången (100 000)	600 000
16. Kvarteret Krubban (Statens historiska museum), ombygg-nad av entrétrappa samt åtgärder till förbättrad uppvärm-ning av utställningshallen m. m.	250 000
17. Sjökartebyråns f. d. byggnad, Skeppsholmen, iståndsätt-ningsåtgärder	300 000
18. Kvarteret Mimer (Stockholms universitet), ombyggnad av djurhuset vid Wenner-Grens institut	295 000
19. Karolinska institutet, förbättring av ventilationen i hörsalar m. m.	200 000
20. Statens skola för döva, Växjö, ombyggnads- och komplette-ringsarbeten i huvudbyggnaden	375 000
21. Tandläkarhögskolan, Malmö, ombyggnad av lokaler för den-tal röntgendiagnostik	200 000
22. Folkskoleseminariet, Karlstad, installation av hiss	140 000
23. Folkskoleseminariet, Falun, utbyte av ventilationssystem och installation av hiss i huvudbyggnaden, anordnande av dusch-och omklädningsrum m. m. i gymnastikbyggnaden	580 000
24. Folkskoleseminariet, Gävle, installation av hiss	100 000
25. Veterinärhögskolans byggnader, byggnadsarbeten i samband med utbyte av operationsbord	50 000
26. Statens veterinärmedicinska anstalt, ombyggnadsarbeten i samband med installation av genomgångsautoklaver	50 000

	Kr.
27. Wiads försöksgård, utökning av transformatoranläggning samt anordnande av ytterbelysning	65 000
28. Veterinärinrättningen i Skara, grundförstärkning, fasadrenovering m. m. gällande den s. k. Smedjan	125 000
29. Skogsskolan i Älvsbyn, ombyggnad av ett äldre bostadshus . .	70 000
30. Örebro slott, ombyggnad inom sydvästra tornet	225 000
31. Gamla landsstatshuset, Västerås, åtgärder till förbättrad ventilation	100 000
32. Bränslebesparande åtgärder	300 000
33. Permanentbeläggning av skolplaner och vägar samt anordnande av parkeringsplatser m. m.	300 000
34. Anslag till anordnande av tjänstelokaler m. m.	7 000 000
	Summa 18 035 000

Beträffande de olika ändamålen inhämtas följande av handlingarna i ärendet.

1. För ombyggnad och reparation av utrikesministerhotellet har för budgetåret 1963/64 800 000 kr. ställts till byggnadsstyrelsens förfogande att disponeras efter Kungl. Maj:ts medgivande, då ombyggnadsarbetena projekterats. Arbetena beräknas kunna vara färdigprojekterade för igångsättning hösten 1965. Kostnaderna för erforderliga åtgärder gällande iståndsättning och modernisering av byggnaden och dess fasta inredning uppskattas till ca 3 800 000 kr., varav ca 1 000 000 kr. av byggnadsstyrelsen förutsättes kunna bestridas av ordinarie underhållsmedel. Arbetena kommer på grund av sin omfattning att utsträckas över två till tre år, och för budgetåret 1965/66 erforderliga särskilda medel beräknas till 1 000 000 kr.

2. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1961: 1 (bil. 22 s. 22) och 1962: 1 (bil. 20 s. 23).

3. Byggnadsstyrelsen har Kungl. Maj:ts uppdrag att uppföra en nybyggnad med sjuk- och behandlingsavdelningar, centralkök m. m. vid Bårby yrkesskola. Denna byggnad avses bli ansluten medelst en skyddad passage till administrationslokaler i gamla rektorsbostaden, vilka provisoriskt anordnats därstädes. Dessa lokaler bör nu iordningställas som permanenta lokaler för administrativt bruk. Kostnaderna för erforderliga ombyggnadsarbeten har med ledning av upprättade huvudritningar beräknats till 125 000 kr.

4. Ämnet hemkunskap ingår som del i den vid Eknäs yrkesskola upptagna grundskoleutbildningen. Någon lämplig lokal för undervisning i ämnet finns icke, och man måste t. v. nyttja torkrummet i tvättstugan för ändamålet. Genom ombyggnad av tvättstugan kan erhållas ett ordentligt lekstuga rum med kapprum och toalett samtidigt som tvättstugan får en mer rationell planlösning och utrustning. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till 85 000 kr.

5. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1961: 1 (bil. 22 s. 26).

6. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1964: 1 (bil. 20 s. 24).

7. Byggnadsstyrelsen anmälde i sitt statförslag för budgetåret 1964/65 behov av 75 000 resp. 50 000 kr. för ombyggnad av Ljunghaga II samt gym-

nastikbyggnad. Medelsbehovet var beräknat efter då föreliggande förslag. Förnyad kostnadsberäkning, grundad på fullständiga huvudhandlingar, visar ett behov för budgetåret 1965/66 av 125 000 resp. 85 000 kr.

8. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1961: 1 (bil. 22 s. 26).

9. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1964: 1 (bil. 20 s. 25).

10. För upprustning av *vatten- och avloppsanläggningar* vid ungdomsvårdsskolorna beräknas kostnaderna enligt prisläget den 1 juli 1964 uppgå till 3 300 000 kr., vilket innebär en ökning från de föregående år angivna kostnaderna med 400 000 kr. Ökningen hänför sig dels till den allmänna stegringen i byggnadskostnader, dels till ökade krav på höggradig rening och därmed sammanhängande omprojektering. Hittills har för arbetenas utförande disponerats ca 2 460 000 kr., varför för budgetåret 1965/66 erfordras (3 300 000 — 2 460 000 =) 840 000 kr. för fullföljande av upprustningen.

För revisions- och utbyggnadsarbeten avseende ungdomsvårdsskolornas *yttre elektriska anläggningar* har anvisats 950 000 kr. Byggnadsstyrelsen anmälde i statförslaget för budgetåret 1964/65, att enligt då föreliggande förslag totalkostnaderna för arbetena i fråga beräknades uppgå till 1 430 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963. Den numera slutförda projekteringen för samtliga skolor visar ett behov av sammanlagt 1 800 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1964. För arbetenas fullföljande under budgetåret 1965/66 erfordras därför (1 800 000 — 950 000 =) 850 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har i föregående års statförslag framfört önskemål om anordnande av reglementsenliga *arkiv* vid vissa ungdomsvårdsskolor till en uppskattad totalkostnad av 250 000 kr. För påbörjande av arbeten gällande arkivlokaler erfordras nästa budgetår 125 000 kr.

11. Av skolöverstyrelsen och kartverket nu disponerade lokaler i ämbetshuset Hantverkargatan 29 kommer att under år 1965 friställas för inflyttning av den personal vid byggnadsstyrelsen som icke har tjänsterum i byggnaden. Denna byggnad uppfördes åren 1924—1926 och är i starkt behov av istandsättning och modernisering. Härutöver kommer vissa ändringsarbeten att bli nödvändiga, vilka styrelsen avser föreslå skola bestridas av medel för anordnande av tjänstelokaler m. m. För budgetåret 1965/66 beräknas 2 000 000 kr. bli erforderliga av särskilda medel för ovannämnda istandsättning och modernisering.

12. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1963: 1 (bil. 20 s. 26).

13. För budgetåret 1962/63 anvisades, efter framställning från byggnadsstyrelsen, 110 000 kr. för omläggning av vatten- och avloppsledningarna inom etnografiska museets område. Omläggningen, som avsåg jämväl vattenledningarna till Dragongården, var påfordrad av brandmyndigheterna för säkerställande av vatten till brandposter för eldsläckning. Vid arbetets genomförande har det visat sig nödvändigt att vidtaga större omläggningar än vad som kunnat förutses, och för kvarstående arbeten gällande yttre vattenledningar fram till Dragongården erfordras för budgetåret 1965/66 90 000 kr.

14. Ombyggnadsarbetena på Harpsund avseende huvudbyggnadens flyglar är avslutade, och projektering av själva huvudbyggnadens istandsättning och modernisering pågår. Kostnaderna för ifrågavarande arbetstapp, som beräknas kunna påbörjas hösten 1965, har beräknats till ca 1 400 000 kr. Styrelsen anser att viss del av kostnaden — ca 800 000 kr. — bör bestridas

av medel för löpande underhåll och räknar med att av särskilda medel 600 000 kr. erfordras för nästa budgetår.

15. För budgetåren 1956/57—1964/65 har anvisats sammanlagt 2 150 000 kr. för reparation av stenbeklädningen på fasaderna till Nationalmuseum, medan slutkostnaderna i byggnadsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1962/63 angivits komma att uppgå till ca 2 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Sistnämnda belopp kommer att öka på grund av indexmässiga kostnadsstegringar, samt under arbetets gång nödvändiga kompletteringsåtgärder m. m., och byggnadsstyrelsen avser att i kommande års petita anmäla efter aktuell prisnivå beräknade totalkostnader. För det fortsatta arbetet under nästa budgetår erfordras enligt styrelsens beräkningar 500 000 kr.

16. Utformningen av yttertrappan vid historiska museets huvudentré i förening med vissa skador på trappan, orsakade av sättningar i marken, har medfört risk för olycksfall jämte vissa andra olägenheter. Trappan bör på grund härav byggas om. Museets utställningshall, använd även som samlings- och föreläsningssal, saknar bl. a. effektiva uppvärmningsanordningar och tillräckligt vindfång mot entrén. Detta medför vintertid drag och låg temperatur i hallen jämte angränsande museisalar. Kostnaderna för ovannämnda ombyggnad av entrétrappa samt åtgärder till förbättrad uppvärmning av utställningshallen jämte angränsande rum beräknas till sammanlagt 250 000 kr.

17. I framställning till Kungl. Maj:t den 7 juli 1964 om medel för iordningställande av lokaler i sjökartebyråns f. d. byggnad på Skeppsholmen för konsthögskolans arkitekturskola m. m. anmälde byggnadsstyrelsen att byggnaden var i sådant skick att omfattande istandsättningsåtgärder beträffande fasader, yttertak m. m. måste vidtagas samt att styrelsen avsåg att i sin anslagsframställning för budgetåret 1965/66 avseende underhåll åska medel för ifrågavarande arbeten. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas uppgå till 300 000 kr.

18. Djurstallarna vid Wenner-Grens institut är gemensamma för institutets sex avdelningar, vartill kommer utbildningen i zoofysiologi. Vid besiktning av djurhuset har stadsveterinären anmärkt på att stallarna icke uppfyller bestämmelserna i 2 § djurskyddslagen, att ventilationsanordningarna är otillfredsställande samt att möjlighet att uppdelade försöksdjuren i från varandra isolerade grupper saknas. Stadsveterinären har vidare anmärkt på att soprum saknas och att — till följd härav — soporna förvaras i foderrummet tillsammans med försöksdjur. Slutligen betecknades förbindelsen med soprummet för Norrtulls sjukhus som otillfredsställande ur isoleringssynpunkt. Kostnaderna för en ombyggnad av djurhuset har uppskattats till 295 000 kr.

19. Utökad elevintagning vid karolinska institutet fr. o. m. hösten 1963 har medfört att ventilationsanläggningarna i ett antal hörsalar och andra lokaler blivit otillräckliga. Olägenheterna har i viss omfattning förefunnits redan tidigare och kan icke elimineras utan kompletterings- och ombyggnadsåtgärder. Kostnaderna för dessa åtgärder beräknas till 200 000 kr.

20.—23. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1964: 1 (bil. 20 s. 27).

24. Skolbyggnaden vid folkskoleseminariet i Gävle är uppförd i fyra våningar med våningshöjder om ca 4 m. Behovet av hiss har påtalats under flera år av rektor och lärare och har accentuerats under senare tid genom

tjänstgöring av rörelsehämmade lärare vid seminariet. Kostnaderna för installation av hiss har beräknats till 100 000 kr.

25. Vid veterinärhögskolan är kirurgiska avdelningens operationsbord för större husdjur av föråldrad konstruktion och dess hydrauliska lyftanordning så försliten att den fungerar endast då bordet är obelastat. Enligt högskolans framställning till byggnadsstyrelsen i ärendet skall ett modernt operationsbord av ifrågavarande slag kunna sänkas ned i jämnhöjd med golvytan till underlättande av vissa moment ingående i operationsförlopp. Det nuvarande operationsbordet saknar denna möjlighet. Veterinärhögskolan avser att svara för kostnaderna för själva bordkonstruktionen medan på byggnadsstyrelsen skulle ankomma att utföra och bekosta behövliga byggnadsarbeten i samband med installationen av operationsbordet. Kostnaderna för arbetena har beräknats till 50 000 kr.

26. I veterinärmedicinska anstaltens petita för budgetåret 1965/66 har medel begärts för inköp av två större moderna genomgångsautoklaver. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall till nämnda framställning hemställer byggnadsstyrelsen att medel anvisas styrelsen för utförande av vissa ändrings- och ombyggnadsarbeten, som blir nödvändiga för iordningställande av lokal för de nya genomgångsautoklaverna. Kostnaderna för ifrågavarande arbeten har beräknats till 50 000 kr.

27. Transformatoranläggningen vid Wiads försöksgård, bestående av två transformatorer om 100 resp. 30 kVA, har numera icke tillräcklig kapacitet. Härtill kommer att den mindre transformatorn är monterad på reglementsstridigt sätt och har för klen dimensionerad servisledning. Ett utbyte av transformatorn med servisledning är ofrånkomligt. Institutet saknar ytterbelysning. Sådan bör anordnas i anslutning till utbyggnaden av transformatoranläggningen. Kostnaderna för utökning av transformatoranläggning samt anordnande av ytterbelysning beräknas uppgå till 65 000 kr.

28. Den hundraåriga s. k. Smedjan — inrymmande bostads- och tjänstelokaler — som är av sådant kulturhistoriskt värde att den bör bevaras, har genom sättningar i undergrunden erhållit så allvarliga skador att förstärkningsåtgärder snarast måste vidtagas. Byggnadens yttre befinner sig för övrigt i dåligt skick från såväl byggnadsteknisk som estetisk synpunkt. Grundförstärkningsarbetena bör därför kombineras med renovering av byggnadens fasader samt insättning av nya portar och fönster. Kostnaderna för nämnda grundförstärkning och fasadrenovering m. m. beräknas uppgå till 125 000 kr.

29. Framställning har gjorts tidigare. Beträffande motiven se prop. 1964: 1 (bil. 20 s. 29).

30. Behov föreligger av lunchrum för länsstyrelsens personal ävensom av separat entré, foajé, garderob och toalettavdelning för rikssalen — använd bl. a. som konsert- och konferenssal. Behoven kan tillgodoses genom ombyggnad av utrymmen inom slottets sydvästra torn. Kostnaderna har uppskattats till 225 000 kr.

31. Gamla landsstatshusets ventilationsanläggning tillgodoser icke rimliga anspråk på god ventilation. Orsak härtill är att anläggningen vid fastighetens uppförande år 1941 och tillbyggnad åren 1945—46 icke kunde ges tillräcklig kapacitet på grund av den restriktivitet som då måste iakttagas till följd av rådande materialbrist m. m. Genom installation av bl. a. anordningar för varmluftsinsblåsning kan lokalerna tillförsäkras erforderlig mängd friskluft. Kostnaderna för installationen beräknas uppgå till 100 000 kr.

32. Under utgiftsposten Reparations- och underhållskostnader m. m. för innevarande budgetår anvisat belopp av 300 000 kr. gällande bränslebesparande åtgärder har genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 augusti 1964 i sin helhet disponerats. Då omfattande behov av bränslebesparande åtgärder fortfarande föreligger inom de av styrelsen förvaltade fastigheterna, finner styrelsen det angeläget att för nästa budgetår ytterligare 300 000 kr. för ändamålet inräknas i underhållsposten.

33. Byggnadsstyrelsen framhöll i sin anslagsframställning hösten 1958 angelägenheten av att medel för permanentbeläggning av skolplaner och vägar samt anordnande av parkeringsplatser m. m. ställdes till styrelsens förfogande ett antal år framåt. För budgetåret 1964/65 anvisades 200 000 kr., och sammanlagt har för ändamålet anvisats 930 000 kr. Allmänt ökade krav på permanentbeläggning och anordnande av parkeringsplatser kommer att medföra viss successiv ökning av detta medelsbehov. För vidtagandet av angelägna åtgärder under nästa budgetår beräknas 300 000 kr. erforderliga.

34. Anslag till anordnande av tjänstelokaler m. m. har fr. o. m. budgetåret 1959/60 upptagits under utgiftsposten Reparations- och underhållskostnader m. m. i staten för byggnadsstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden. Styrelsen räknar med att för innevarande budgetår anvisade 5 000 000 kr. kommer att helt förbrukas under budgetåret. Anslaget är avsett att till lösande av lokalfrågor, som uppkommer under löpande budgetår, tagas i anspråk för ändrings- och ombyggnadsarbeten, inredning av vindar m. m. Erfarenheten har visat att behovet av medel för detta ändamål ökar år från år på grund av det växande lokalbehovet för statlig verksamhet m. m. Som exempel på mera kostnadskrävande arbeten vilka förutsättes bli aktuella under nästa budgetår kan nämnas arbeten för iordningställande av lokaler för länsstyrelsernas datakontor, arbeten inom byggnader disponerade av polismyndigheterna — bl. a. polishuset i Stockholm — arbeten gällande lokaler för undervisningen vid universitet, högskolor och andra läroanstalter samt iordningställande av tjänstelokaler för den centrala förvaltningen — ex. kv. Murmästaren i Stockholm. Med anledning av vad ovan anförts bör anslaget till anordnande av tjänstelokaler m. m. för olika grenar av statsverksamheten upptagas med ett belopp av 7 000 000 kr. för budgetåret 1965/66.

8. **Generaltullstyrelsens delfond.** Generaltullstyrelsen föreslår, att reparationskostnadsposten för nästa budgetår upptages med 100 000 kr.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
				257 000

Löpande underhåll. För nästa budgetår har generaltullstyrelsen uppskattat kostnaderna för det löpande underhållet till 257 000 kr. Styrelsen har härvid beräknat underhållskostnaderna med tillämpning av indextalet 455 i byggnadsstyrelsens reparationskostnadsindex. Av beloppet avser 20 000 kr. beräknade fastighetsskatter. Medelsbehovet för budgetåret 1965/66 har i styrelsens förslag upptagits till $(237\ 000 + 20\ 000 =) 257\ 000$ kr.

Några medel för särskilda arbeten har inte äskats av generaltullstyrelsen.

9. Uppsala universitets delfond. Under denna delfond anvisas medel till reparations- och underhållskostnader m. m. för dels akademiska sjukhuset, dels övriga fastigheter.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
a) Akademiska sjukhuset, kr.	750 000	825 000	496 000	750 000
b) Övriga fastigheter, kr.	1 114 000	1 536 000	1 515 000	1 412 000
Summa	1 864 000	2 361 000	2 011 000	2 162 000

L ö p a n d e u n d e r h å l l. Kostnaderna för löpande underhåll för budgetåret 1965/66 framräknade enligt sedvanliga principer, beräknas till 1 071 000 kr. för akademiska sjukhuset och 1 412 000 kr. för övriga fastigheter. Det för akademiska sjukhuset framräknade beloppet skall reduceras med den del av avgifterna för patienter från Stockholms län som tillgodoförts sjukhusets underhållsanslag, nämligen sammanlagt 321 000 kr. under budgetåren 1962/63 och 1963/64. Det beräknade erforderliga beloppet för underhåll uppgår därigenom till (1 071 000 — 321 000 =) 750 000 + 1 412 000 = 2 162 000.

Några medel för särskilda arbeten har inte äskats.

10. Lunds universitets delfond. Drätselnämnden föreslår, att reparationskostnadsposten för nästa budgetår upptages med 2 806 000 kr.

Budgetår	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66 (förslag)
Kr.	750 000	1 458 000	2 187 000	2 806 000

I. L ö p a n d e u n d e r h å l l. Konsistoriet vid Lunds universitet har beräknat medelsbehovet för löpande reparations- och underhållsarbeten efter sedvanliga principer, varvid de av byggnadsstyrelsen tillämpade procentsatserna för normalt underhåll — 1,5, 1,0 och 0,5 — begagnats. Reparationsmedelsbehovet uppgår till 1 076 000 kr. (varav 5 000 kr. för två fastigheter, som ännu ej invärderats på fastighetsfonden).

II. S ä r s k i l d a a r b e t e n. Till anordnande av lokaler för universitetet har för budgetåren 1963/64 och 1964/65 anvisats 500 000 kr. respektive 200 000 kr. Innevarande budgetår har vidare 1 000 000 kr. anvisats för omändringsarbeten i byggnaderna för kök och tvätt på södra lasarettssområdet.

De ändamål för vilka konsistoriet i sitt statförslag för nästa budgetår begärt särskilda medelsanvisningar framgår av följande förteckning.

	Kr.
1. Yttre restaurering av universitetshuset	250 000
2. Omändring och nyinredning av föreläsningssalen vid anatomiska institutionen	65 000
3. Omändringsarbeten i byggnader för kök och tvätt på södra lasarettområdet	915 000
4. Anordnande av lokaler för universitetet	500 000
	Summa 1 730 000

I fråga om de olika ändamålen inhämtas följande ur konsistoriets skrivelse.

1. Av de medel, som anvisats för budgetåret 1963/64, var ett belopp om 100 000 kr. avsett för projektering av universitetshusets restaurering.

I skrivelse till universitetet har byggnadsstyrelsen meddelat, att projekteringen nu fortskridit så långt att styrelsen anser det lämpligt att för budgetåret 1965/66 äskas ett begynnelseanslag av 250 000 kr. för den yttre restaureringen.

2. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 februari 1964 angående huvudhandlingar för den numera beslutade nybyggnaden för anatomiska och histologiska institutionerna har byggnadsstyrelsen anmält att anatomiska institutionens behov av föreläsningstrymmen bör tillgodoses genom att den befintliga föreläsningssalen i den gamla anatomibygnaden efter vissa ändringsarbeten användes för ändamålet. Ändringsarbetena är huvudsakligen av inredningskaraktär.

I ärendet har universitetet och byggnadsstyrelsen haft underhandskontakt och kostnaderna för de erforderliga ändrings- och inredningsarbetena har uppskattats till ca 65 000 kr.

3. Som tidigare angivits har för anordnande av lokaler för universitetet för budgetåret 1963/64 anvisats 500 000 kr. Enligt Kungl. Maj:ts beslut har ur dessa medel sammanlagt 415 000 kr. anvisats för arbeten i byggnaderna för kök och tvätt på södra lasarettområdet. För budgetåret 1964/65 har därefter ett belopp om 1 000 000 kr. ställts till förfogande för omändringsarbeten för kök och tvätt på södra lasarettområdet. De redan anvisade medlen om 415 000 kr. för detta ändamål bör belasta detta anslag. 585 000 kr. kvarstår således för fortsatta arbeten på byggnaderna för kök och tvätt. Byggnadsstyrelsen har anmält att utöver anvisade 415 000 kr. erfordras för fortsatta ombyggnadsarbeten i köksbyggnaden ett belopp om 1 500 000 kr. När 585 000 kr. finns tillgängliga under årets stat uppgår det ytterligare medelsbehovet till 915 000 kr. Enligt av byggnadsstyrelsen lämnad uppgift ingår i erforderligt belopp kostnaderna för iordningställande av källarvåningen i köksbyggnaden.

4. De för budgetåren 1963/64 och 1964/65 för anordnande av lokaler för universitetet och för oförutsedda ändrings- och ombyggnadsarbeten anvisade medlen i övrigt utgör som tidigare angivits 700 000 kr.

I underdånig framställning den 24 juni 1964 har universitetets drätselnämnd hemställt att av dessa medel ett belopp om 105 000 kr. får tagas i anspråk för omändringsarbeten vid embryologiska institutionen. Konsistoriet erinrar vidare om att drätselnämnden i förslag till stat för fastighetsfonden för 1963/64 anhållit om anvisande av medel för omändringsarbeten i den institutionsbyggnad, som tidigare disponerats av institutionen för fysiologisk

botanik, och som skall ställas till förfogande för systematisk botanik. Departementschefen anförde härom följande (prop. 1963:1 bil. 19 s. 49). »Med anledning av byggnadsstyrelsens utlåtande över förslaget till ombyggnad av lokaler för institutionen för systematisk botanik är jag inte beredd att nu taga ställning till ifrågavarande arbeten. Jag förutsätter att drätselnämnden efter samråd med byggnadsstyrelsen ånyo underställer Kungl. Maj:t ärendet.» Det belopp om 595 000 kr., (700 000 — 105 000) som av universitetet ännu icke föreslagits bli disponerat för särskilda ändamål, beräknas att delvis bli ianspråktaget för omändringsarbeten i sistnämnda institutionsbyggnad. Kostnaderna härför beräknas till ca 200 000 kr. Utöver de medel, som står till universitetets förfogande enligt beräkningen ovan, torde ytterligare medelsanvisning erfordras för budgetåret 1965/66 för ändrings- och ombyggnadsarbeten. Flera institutioner har anmält trängande lokalbehov på grund av det ökade studentantalet och erforderliga omändringsarbeten kan icke tillgodose inom ramen för tillgängliga medel för löpande reparationer. Den tidigare lokalprogramkommittén för de humanistiska och ekonomiska fakulteterna vid universitetet i Lund m. m. har vidare föreslagit ändrad lokalfördelning för ett flertal institutioner vid universitetet och programmets realiserande har påbörjats. Medel för omändringsarbeten i anledning härav erfordras för budgetåret 1965/66. Därutöver räknar konsistoriet med att medel kommer att erfordras för tillgodoseende av ändrings- och ombyggnadsarbeten, som nu inte kan förutses. Konsistoriet hemställer att 500 000 kr. anvisas för anordnande av lokaler för universitetet och för ändrings- och ombyggnadsarbeten, som nu inte kan förutses.

Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. äskar således konsistoriet att för budgetåret 1965/66 uppföres avrundat 2 806 000 kr., varav för löpande underhåll 1 076 000 kr. och för särskilda arbeten 1 730 000 kr.

I yttrande över konsistoriets anslagsäskande har universitetskanslersämbetet förordat, att för anordnande av lokaler för universitetet och för ändrings- och ombyggnadsarbeten, som nu inte kan förutses, beräknas 250 000 kr., och att således reparations- och underhållskostnaderna uppföres med (2 806 000 — 250 000 =) 2 556 000 kr.

Departementschefen

För innevarande budgetår har på fastighetsfondens stat till reparations- och underhållskostnader m. m. anvisats sammanlagt 66 641 000 kr., varav 46 486 000 kr. beräknats till löpande underhållsarbeten och 20 155 000 kr. till särskilda arbeten av reparations- och underhållskaraktär, vilka inte ansetts kunna inrymmas inom det ordinarie underhållsanslaget.

Förvaltningsmyndigheterna har i sina statförslag för nästa budgetår för respektive delfonder hemställt om anvisande av sammanlagt 88 873 000 kr., innebärande en höjning med 22 232 000 kr. Av ökningen hänför sig 7 182 000 kr. till det löpande fastighetsunderhållet och 15 050 000 kr. till särskilda arbeten.

Utredning pågår för närvarande om grunderna för beräkning av medel för underhållet av fastigheterna på fonden. Till dess resultatet av denna föreligger och ställning därtill kan tas torde hittillsvarande principer för medelsberäkningen böra tillämpas. Min utgångspunkt för beräkningen är således de procentsatser för löpande underhåll av olika byggnadskategorier som använts under senare år. Härtill kommer de extra medelstillskott för särskilda arbeten som jag, efter framställning av de fondförvaltande myndigheterna, vill förorda. Jag räknar med att myndigheterna inom ramen för medlen för det löpande underhållet skall kunna inrymma vissa av de arbeten, för vilka särskild medelsanvisning begärts. Mot bakgrund härav samt av den återhållsamhet med statliga utgifter för investeringsäskanden, som jag funnit böra iakttas i årets budgetförslag, har jag sökt väsentligt begränsa dessa särskilda medelsanvisningar.

I enlighet med de principer som nu tillämpas ämnar jag föreslå Kungl. Maj:ts utfärda föreskrifter även för budgetåret 1965/66 att sådana arbeten som beräknas dra en kostnad utöver 200 000 kr. och som myndigheterna ämnar bekosta med medel för det löpande fastighetsunderhållet skall underställas Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Samma begränsning bör gälla särskilda ändamål om medel beräknats kollektivt.

Under *slottsbyggnadernas delfond* beräknar jag 1 320 000 kr. för löpande reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader samt 40 000 kr. för den fortsatta upprustningen av tjänstebostäderna vid de kungl. slotten. — Delposten för reparations- och underhållskostnader för de uthyrda lägenheterna vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga upptar jag till 380 000 kr. — I fråga om reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m. beräknar jag 415 000 kr. för löpande underhållsarbeten och 100 000 kr. för fortsatta fasadreparationer vid Läckö slott. Därjämte föreslår jag, att 150 000 kr. beräknas för påbörjande av projekterings- och konserveringsarbeten för Riddarholmskyrkan. Vidare beräknar jag för förstärkningsarbeten 100 000 kr. för Borgholms slottsruin samt 100 000 kr. för Hovdala slott. — Under delposten till vissa iståndsättningsarbeten beräknar jag i fråga om Stockholms slott 1 500 000 kr. för fullföljande av grundförstärkningsarbetena under Logårdsflyglarna, 100 000 kr. för fortsatta inre restaureringsarbeten samt 450 000 kr. för renovering av fasaderna på fastigheten Slottsbacken 2. Vidare föreslår jag att 250 000 kr. anvisas för fasadrenovering samt dränering m. m. vid Gripsholms slott. Slutligen beräknar jag 50 000 kr. för den av byggnadsstyrelsen föreslagna utredningen om det framtida behovet av underhållsarbeten m. m. Totalbeloppet för slottsbyggnadernas delfond skulle alltså för nästa budgetår uppgå till 4 955 000 kr.

I fråga om *kriminalvårdsstyrelsens delfond* beräknar jag för det löpande underhållet 1 865 000 kr. Därutöver beräknar jag för särskilda arbeten

995 000 kr. För ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter — innefattande bl. a. förbättrade säkerhetsanordningar — beräknar jag med hänsyn till reservationens storlek ett medelsbehov av 400 000 kr. samt för alarmanordningar och omläggning av elektriska ledningar 275 000 kr. Beträffande övriga ändamål har jag godtagit fångvårdsstyrelsens förslag. — Delfondens totalbelopp beräknar jag således till 2 860 000 kr.

I fråga om *beskickningsfastigheternas delfond* godtar jag de av byggnadsstyrelsen gjorda beräkningarna av löpande kostnader, innebärande ett medelsbehov av 2 890 000 kr. För särskilda arbeten beräknar jag, med godtagande av byggnadsstyrelsens förslag utom såvitt avser beskickningsfastigheten i Bukarest och Sverigehuset i New York, 875 000 kr. — Totalbeloppet under delfonden kommer således att uppgå till 3 765 000 kr.

Det under *medicinalstyrelsens delfond* föreslagna beloppet för löpande underhåll, 12 454 000 kr. kan jag godta. Dessutom tillstyrker jag sammanlagt 1 500 000 kr. för renovering av vårdpaviljonger vid vissa mentalsjukhus. Jag beräknar vidare 325 000 kr. för övergång från koleldning till oljeeldning vid Gullberna sjukhus samt 300 000 kr. för anordnande av tvättbytesförråd vid Restads sjukhus. — Totalbeloppet under delfonden beräknar jag således till 14 579 000 kr.

För *karolinska sjukhusets delfond* beräknar jag för löpande underhåll ett belopp av 2 024 000 kr. för karolinska sjukhuset och för serafimerlasarettet 500 000 kr. I fråga om särskilda arbeten vid karolinska sjukhuset tillstyrker jag 100 000 kr. för förbättringsåtgärder inom plastikkirurgiska klinikens operationsavdelning, 60 000 kr. för ombyggnad av öronklinikens föreläsningssal samt 400 000 kr. för förbättringsåtgärder inom kvinnoklinikens operationsavdelning. Beträffande direktionens medelsäskande för påbörjande av arbetet med modernisering av vårdavdelningar i huvudkomplexet enligt generalplaneförslaget och direktionens hemställan om bemyndigande att beställa ny ängpanna synes dessa åtgärder ej vara av sådan natur att kostnaderna skall belasta fastighetsfondens stat. Jag får därför, efter samråd med chefen för socialdepartementet, anmäla att dessa frågor kommer att tas upp i samband med att medel äskas till investeringsanslaget Utbyggande av karolinska sjukhuset.

Under *sjöfartsstyrelsens delfond* beräknar jag för ordinarie underhåll ett belopp av 810 000 kr.

För det löpande fastighetsunderhållet under *byggnadsstyrelsens delfond* beräknar jag ett belopp av 25 365 000 kr. Jag har därvid upptagit de procentberäknade underhållsmedlen med 20 740 000 kr. och har därutöver beräknat 2 500 000 kr. för täckning av kostnadshöjningar och utgifter av onerakaraktär m. m. För löpande underhåll av fastigheter som inte är invärderade i fonden beräknar jag, med godtagande av byggnadsstyrelsens förslag, 2 125 000 kr.

Iståndsättningsarbetena vid utrikesministerhotellet bör kunna påbörjas under nästa budgetår. Jag beräknar dock, med hänsyn till befintlig medelsreservation, inte nu några särskilda medel i staten.

Bland de ändamål för vilka byggnadsstyrelsen äskat särskilda medel räknar jag med 160 000 kr. för modernisering av personalbostadshus vid Venn-garns vårdanstalt, 125 000 kr. för ombyggnad av gamla rektorsbostaden vid Bärby yrkesskola samt 85 000 kr. för anordnande av undervisningslokaler vid Eknäs yrkesskola genom ombyggnad av tvättstugan. Vidare upptar jag 125 000 kr. för ombyggnad av intagningsavdelning i byggnaden Ljunghaga vid Ryagårdens yrkesskola och 80 000 kr. för ombyggnad av administrationslokaler vid Forsane yrkesskola. Gemensamt för ungdomsvårdsskolorna beräknar jag 1 000 000 kr. för upprustning av vatten- och avloppsanläggningar och av yttre elektriska anläggningar.

Jag kan godta byggnadsstyrelsens förslag beträffande iståndsättningsarbeten inom kvarteret Murmästaren, omläggningar av yttre vattenledningar vid Dragongården samt fortsatta moderniseringsarbeten vid Harpsunds egendom och föreslår att medel beräknas för respektive ändamål med 2 000 000 kr., 90 000 kr. och 600 000 kr.

För de fortgående reparationerna av fasaderna vid nationalmuseum beräknar jag i likhet med byggnadsstyrelsen 500 000 kr. samt för ombyggnad i sydöstra trappuppgången inom denna byggnad 100 000 kr. Jag vill likaledes tillstyrka iståndsättningsåtgärder vid sjökartebyråns f. d. byggnad på Skeppsholmen för 300 000 kr., ombyggnad av djurhuset vid Wenner-Grens institut för 295 000 kr. samt installation av hiss i folkskoleseminariet i Karlstad för 140 000 kr.

För ombyggnad av lokaler för dental röntgendiagnostik vid odontologiska fakulteten i Malmö har byggnadsstyrelsen äskat 200 000 kr. Vissa alternativa möjligheter synes föreligga att lösa detta lokalproblem till en lägre kostnad. Jag avser därför att, sedan byggnadsstyrelsen redovisat kompletterande utredning i ärendet, föreslå Kungl. Maj:t att arbetena får utföras inom ramen för det särskilda belopp för anordnande av tjänstelokaler som jag i det följande ämnar föreslå.

För byggnadsarbeten inom veterinärhögskolans byggnader beräknar jag 50 000 kr. samt för ombyggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska anstalt likaledes 50 000 kr.

Byggnadsstyrelsens förslag beträffande ombyggnadsåtgärder inom Örebro slott och gamla landsstatshuset i Västerås kan jag biträda och upptar härför 225 000 kr. respektive 100 000 kr.

För bränslebesparande åtgärder beräknar jag 300 000 kr. och för permanentbeläggning av skolplaner och vägar samt anordnande av parkeringsplatser 200 000 kr. Slutligen bör ett belopp av 6 000 000 kr. beräknas till anordnande av tjänstelokaler m. m.

Delposten under byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad jag nu anfört böra upptas med sammanlagt 37 890 000 kr.

Under *generallullstyrelsens delfond* beräknar jag i likhet med styrelsen ett belopp av 257 000 kr.

För *Uppsala universitets delfond* beräknar jag sammanlagt 2 362 000 kr., varav 2 162 000 kr. för det löpande underhållet och 200 000 kr. för anordnande vid behov av lokaler för universitetet genom ändrings- och ombyggnadsarbeten.

För det löpande fastighetsunderhållet under *Lunds universitets delfond* upptar jag 1 065 000 kr. Även för Lunds universitet föreslår jag, att ett belopp av 200 000 kr. reserveras för sådana ändrings- och ombyggnadsarbeten som inte nu kan förutses. Övriga förslag till omändringsarbeten kan jag godta och beräknar 250 000 kr. för yttre restaurering av universitetshuset, 65 000 kr. för arbeten vid anatomiska institutionen samt 915 000 kr. för fortsatta arbeten vid byggnaderna för kök och tvätt på södra lasaretsområdet. Jag vill även erinra om att det ingår i programkommitténs för Lund uppdrag att pröva bl. a. frågan om dispositionen av dessa byggnader. — Delfondens totalbelopp kommer i enlighet med vad jag här föreslagit att uppgå till 2 495 000 kr.

B. Avsättning till värdeminskningsskonto

För avskrivning av de på statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna tillämpas vissa allmänna, av riksdagen godkända grunder, vilka i huvudsak innebär, att avskrivningen på fondens byggnadsvärden avpassas så, att avskrivningstiden skall utgöra 60 år i normalfall men 40 år för byggnader, beträffande vilka ett extraordinärt avskrivningsbehov anses föreligga (fängelser, sjukhus, forskningsinstitutioner och skolor). Grundavskrivning skall ske i det förra fallet med 25 procent, i det senare med 50 procent; avskrivningen skall i båda fallen fullföljas genom en årlig avsättning till värdeminskningsskonto, beräknad till 1,25 procent. För grundavskrivningen anvisas erforderliga anslag på riksstatens driftbudget under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar. Medel till den årliga avsättningen till värdeminskningsskonto anslås på fastighetsfondens stat under förevarande rubrik. Enligt de av 1943 års riksdag godkända grunderna påbörjas den årliga avsättningen först under andra budgetåret efter det under vilket en byggnad färdigställts. Härigenom vinnes den fördelen att statberäkningen bygger på kända förhållanden.

I enlighet med angivna grunder har riksrevisionsverket vid den slutliga beräkningen av årsavskrivningen för budgetåret 1964/65 upptagit denna årsavskrivning till 18 349 640 kr.

Vid beräkningen av det belopp, som skall upptagas för avsättning till

värdeinskningskonto på allmänna fastighetsfondens stat för nästa budgetår, bör till de för innevarande budgetår fastställda årsavskrivningarna läggas beloppet av den årliga avskrivningen på under budgetåret 1963/64 tillkomna värden för färdiga byggnader. I övrigt bör vid beräkningen hänsyn endast tagas till de avskrivningsbelopp, som bortfaller på grund av slutförda årsavskrivningar. Riksrevisionsverket har under iakttagande härav beräknat avsättningsbehovet för budgetåret 1965/66 till 21 201 000 kr. Fördelningen av detta belopp på de olika delfonderna framgår av bilagan.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden

Kriminalvårdsstyrelsens delfond. Delposten har för innevarande budgetår upptagits med 450 000 kr. Styrelsen beräknar att utöver detta belopp tillkommer ett medelsbehov av 300 000 kr. för förhyrning av häkteslokaler m. m. i samband med statens övertagande av huvudmannskapet för polisväsendet. Vidare föreslår styrelsen en ytterligare medelsanvisning av 150 000 kr. på grund av ökat behov av förhyrda lokaler för anstaltsändamål. Styrelsen räknar slutligen med att i särskild skrivelse föreslå reparations- och ombyggnadsarbeten vid fångvårdsanstalten i Hälsingborg till en kostnad av ca 375 000 kr. Sammanlagt föreslår alltså styrelsen att anslagsposten uppförs med $(450\ 000 + 300\ 000 + 150\ 000 + 375\ 000 =) 1\ 275\ 000$ kr.

Beskickningsfastigheternas delfond. För innevarande budgetår har delposten beräknats till 6 060 000 kr. Byggnadsstyrelsen anför, att utgifterna för grundhyra, bränsle och lyse samt sådana övriga löpande årskostnader, som i varje särskilt fall kontraktsevenligt åligger statsverket såsom hyresgäst att betala, uppgår till avrundat 5 318 000 kr. för det förhyrda lokalbeståndet per den 1 juli 1964. För nyanskaffning av lokaler samt hyreshöjningar under budgetåret 1965/66 föreslår styrelsen, att härutöver reserveras ett belopp om 600 000 kr. — För sådana reparationsoch underhållsarbeten m. m., vilka statsverket såsom hyresgäst har att bekosta, har för innevarande budgetår anvisats 950 000 kr. Belastningen på delposten för normala reparationer har för 1962/63 varit 774 089 kr. och för 1963/64 1 332 000 kr. En anledning till de stegrade kostnaderna är den fortsatta anskaffningen av kanslilokaler och bostäder i länder med en relativt låg teknisk standard, vilket medför såväl betydande initialkostnader i samband med förhyrningar som fortlöpande höga reparationskostnader under hyrestiden. Styrelsen föreslår, att delposten för reparationer i förhyrda lokaler uppräknas till 1 000 000 kr. — I likhet med vad som är fallet i statsägda fastigheter uppkommer även i förhyrda chefsbostäder merkostnader vid sådana mera omfattande arbeten, som utföres i samband med omflyttningar vid skiften på chefsposter. För sådana åtgärder räknar styrelsen med ett medelsbehov av 100 000 kr. — För ifrågakvarande reparations- och underhållsarbeten m. m. skulle sålunda erfordras $(1\ 000\ 000 +$

100 000 =) 1 100 000 kr. — Anslagsposten bör alltså i sin helhet upptas till ett belopp av (5 318 000 + 600 000 + 1 100 000 =) 7 018 000 kr.

Medicinalstyrelsens delfond. För nästa budgetår har delposten upptagits till 440 000 kr., vilket innebär en ökning med 265 000 kr.

Karolinska sjukhusets delfond. För innevarande budgetår har delposten upptagits med 850 000 kr. Direktionen för sjukhuset föreslår för nästa budgetår en uppräknings av posten med 1 650 000 kr. till 2 500 000 kr. Härav avser 1 500 000 kr. insatser för 100 lägenheter inom området Västra Skogen i Solna.

Sjöfartsstyrelsens delfond. För nästa budgetår har styrelsen uppskattat hyresutgifterna till 135 000 kr., vilket innebär en ökning med 15 000 kr. i förhållande till gällande stat.

Byggnadsstyrelsens delfond. För nu löpande budgetår har delposten beräknats till 36 498 000 kr. För nästa budgetår uppskattar byggnadsstyrelsen kostnaderna till 74 875 000 kr. I beloppet ingår utgifter för ändrings- och inredningsarbeten i förhyrda lokaler. Härtill kommer de hyresutgifter, som icke skall ersättas från ersättningsanslagen och som beräknas uppgå till 185 000 kr. Posten uppgår således sammanlagt till 75 060 000 kr.

Generaltullstyrelsens delfond. Delposten är för innevarande budgetår uppförd med 300 000 kr. Med anledning av statsmakternas beslut (prop. 1964: 157; SU 164; rskr 342) angående avveckling av vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten, m. m. kommer tullverket fr. o. m. den 1 januari 1965 att få erlægga hyra för sina administrationslokaler vid hamnar och andra trafikplatser. Kostnaderna härför beräknas till ca 5 milj. kr. Anslagsposten har därför för budgetåret 1965/66 upptagits med 5 300 000 kr.

Uppsala universitets delfond. För innevarande budgetår är delposten uppförd med 715 000 kr. Konsistoriet hemställer att delposten upptages med 1 795 000 kr. för år 1965/66. Av ökningen faller 375 000 kr. på vissa nyförhyrningar, bl. a. för universitetets centralförvaltning, matematikmaskin-anläggning, statistik, sociologi, företagsekonomi, musikforskning, historia och psykologi. Härjämte har 100 000 kr. beräknats som reserv. Från dessa belopp avräknas 45 000 kr. bl. a. för lokaler i fastigheter vilka evakuerats för rivning. Utöver hyresmedel för förhyrda lokaler erfordras medel för förvärv av bostadsrättslägenheter, avsedda som personalbostäder vid Akademiska sjukhuset. För nästa budgetår beräknas 650 000 kr. för detta ändamål. Totalt erfordras således (715 000 + 375 000 + 100 000 — 45 000 + 650 000 =) 1 795 000 kr.

Universitetskanslersämbetet föreslår att för lokaler för studenthälsovården upptas ett belopp av 13 000 kr. Vidare bedömer kanslersämbetet förutsättningarna för förvärv av bostadsrättslägenheter i Uppsala såsom begränsade och förordar att ett anslag av 200 000 kr. tas upp för ifrågavarande ändamål. Anslagsposten bör således upptas med (1 795 000 + 13 000 — 450 000 =) 1 358 000 kr.

Lunds universitets delfond. Anslaget har för nästkommande budgetår upptagits med 800 000 kr., innebärande en ökning med 100 000 kr.

Departementschefen

Myndigheternas förslag till hyres- och arrendeutgifter för fastighetsfonden kan jag i huvudsak godta. Härvid beräknar jag för kriminalvårdsstyrelsens delfond ett belopp av 1 000 000 kr., för Uppsala universitets delfond 1 345 000 kr. samt för Lunds universitets delfond 780 000 kr. I dessa senare belopp ingår ej hyreskostnaderna för lokaler för studenthälsovården. Enligt mitt förslag bör hyres- och arrendeutgifterna upptas med 93 578 000 kr., vilket innebär en ökning med 47 710 000 kr. i förhållande till gällande stat. — I vissa fall tas vid nyförhyrningar belopp i anspråk från posten för bestridande av kostnader för ändrings- och inredningsarbeten.

Inkomster

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler

Den fastighetsfonden tillkommande ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler bestämmes för samtliga delfonder utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder så, att full förräntning erhålles på det av respektive delfonder disponerade statskapitalet. Den räntefot, vid vilken full förräntning skall anses vara för handen, har satts till 5 1/4 procent. För slottsbyggnadernas delfond upptages av redovisningstekniska skäl en formell överskottspost om 1 000 kr. Det belopp, som vid fördelningen av ersättningsanslaget under slottsbyggnadernas delfond härigenom blir erforderligt för att balansera nettoutgiften för reparation och underhåll av de under delfonden invärderade byggnaderna, hänföres till sjätte huvudtiteln.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1965 för de olika delfonderna utom slottsbyggnadernas och byggnadsstyrelsens delfonder framgår av följande sammanställning, vilken — i överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats — beräknats med utgångspunkt från att vid ingången av budgetåret 1964/65 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet tagits i anspråk före nämnda budgetårs utgång. Även om de på detta schablonmässiga sätt beräknade överskotten skulle komma att över- eller understiga de faktiska, påverkas statsregleringen likväl icke härav, eftersom ersättningsanslagen upptages i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten.

Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens nämnda delfonder den 1 juli 1965 har sålunda beräknats till följande belopp.

	Kr.
för kriminalvårdsstyrelsens delfond	76 593 663
för beskickningsfastigheternas delfond	38 010 675
för medicinalstyrelsens delfond	254 473 660
för karolinska sjukhusets delfond	33 459 301
för sjöfartsstyrelsens delfond	4 075 547
för generaltullstyrelsens delfond	5 290 765
för Uppsala universitets delfond	36 522 789
för Lunds universitets delfond	35 745 817

I nästföljande tabell har för här ifrågavarande åtta delfonder sammanförts dels de till 5 1/4 procent på förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, dels de i det föregående tillstyrkta utgifterna, dels ock de i det följande beräknade inkomsterna. För slottsbyggnadernas delfond har angivits reparationsutgifterna, nyssnämnda formella överskottspost samt de beräknade inkomsterna. Ur dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen. För fullständighetens skull har i tablån även medtagits de för byggnadsstyrelsens delfond enligt den följande redogörelsen framräknade beloppen.

Delfond	Överskott kr.	Utgifter kr.	Summa kr.	Andra in- komster än ersättnings- anslag kr.	Ersätt- nings- anslag kr.
Slottsbyggnadernas	1 000	4 955 000	4 956 000	601 000	4 355 000
Kriminalvårdsstyrelsens	4 020 000	5 258 000	9 278 000	851 000	8 427 000
Beskickningsfastigheternas	1 995 000	11 171 000	13 166 000	214 000	12 952 000
Medicinalstyrelsens	13 360 000	21 544 000	34 904 000	2 786 000	32 118 000
Karolinska sjukhusets	1 755 000	7 329 000	9 084 000	1 571 000	7 513 000
Sjöfartsstyrelsens	215 000	1 075 000	1 290 000	181 000	1 109 000
Byggnadsstyrelsens	21 258 000	121 747 000	143 005 000	6 794 000	136 211 000
Generaltullstyrelsens	280 000	5 658 000	5 938 000	271 000	5 667 000
Uppsala universitets	1 915 000	5 187 000	7 102 000	621 000	6 481 000
Lunds universitets	1 875 000	3 912 000	5 787 000	111 000	5 676 000
Summa	46 674 000	187 836 000	234 510 000	14 001 000	220 509 000

Ersättningen till *slottsbyggnadernas delfond* bör för nästa budgetår upptagas med 17 000, 41 000 respektive 90 000 kr. under fjärde, åttonde och elfte huvudtitlarna. Till följd härav bör under sjätte huvudtiteln uppföras (4 355 000 — 148 000 =) 4 207 000 kr. eller det belopp som erfordras för att ett formellt överskott på 1 000 kr. skall erhållas på delfonden.

För *byggnadsstyrelsens delfond* beräknas ersättningen till fastighetsfonden med stöd av de kalkylerade hyresvärdena för de olika i delfonden ingående fastigheterna och förhyrda lokalerna, dock att hyresutgifterna för bankinspektionen och försäkringsinspektionen ersättes från inspektionernas specialbudgetar. Byggnadsstyrelsen har i staförslaget verkställt beräk-

ningar rörande ifrågavarande hyresvärden med uppdelning på olika anslag efter hyresvärdet (hyresutgiften) för lokaler åt de till respektive huvudtitlar hörande statsmyndigheterna. Beträffande de av statsverket förhyrda lokalerna sker numera, jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 8 maj 1953, av redovisningstekniska skäl styrelsens beräkning av de belopp, som årligen skall tillföras förevarande delpost, på grundval av hyresutgifterna för tiden den 1 april—den 31 mars. I beräkningarna av ersättningsanslagen för nästa budgetår, beträffande vilkas detaljer torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, kommer summan av anslagen att uppgå till 136 211 000 kr., varav 43 648 000 kr. faller på åttonde huvudtiteln och 45 913 000 kr. på elfte huvudtiteln.

Med utgångspunkt från ersättningsanslagen från driftbudgeten på sammanlagt 136 211 000 kr. med tillägg av övriga inkomster enligt den föregående sammanställningen på tillhoppa 6 794 000 kr. samt med avdrag av utgifter på sammanlagt 121 747 000 kr. framkommer ett överskott för byggnadsstyrelsens delfond av 21 258 000 kr.

Ersättningsanslagen torde fördelas på de skilda huvudtitlarna enligt följande sammanställning.

De sålunda beräknade ersättningsanslagen äskas i annat sammanhang denna dag under vederbörande huvudtitlar.

Huvudtitel	Ersättningsanslag			
	till slottsbyggnadernas delfond kr.	till byggnadsstyrelsens delfond kr.	till annan delfond kr.	Summa kr.
Andra huvudtiteln	—	4 857 000	¹ 8 427 000	13 284 000
Tredje »	—	1 590 000	² 12 749 000	14 339 000
Fjärde »	17 000	2 264 000	² 175 000	2 456 000
Femte »	—	9 283 000	³ 42 092 000	51 375 000
Sjätte »	4 207 000	10 542 000	⁴ 1 109 000	15 858 000
Sjunde »	—	2 228 000	⁵ 5 667 000	7 895 000
Åttonde »	41 000	43 648 000	⁶ 9 724 000	53 413 000
Nionde »	—	12 713 000	—	12 713 000
Tionde »	—	2 744 000	—	2 744 000
Elfte »	90 000	45 913 000	—	46 003 000
Tolfte »	—	298 000	—	298 000
Fjortonde »	—	131 000	—	131 000
Summa	4 355 000	136 211 000	79 943 000	220 509 000

¹ Kriminalvårdsstyrelsens delfond. — ² Beskickningsfastigheternas delfond. — ³ Därav till beskickningsfastigheternas delfond 28 000 kr., till medicinalstyrelsens delfond 32 118 000 kr., till karolinska sjukhusets delfond 7 513 000 kr. och till Uppsala universitets delfond 2 433 000 kr. — ⁴ Sjöfartsstyrelsens delfond. — ⁵ Generaltullstyrelsens delfond. — ⁶ Därav till Uppsala universitets delfond 4 048 000 kr. och till Lunds universitets delfond 5 676 000 kr.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden

Förvaltningsmyndigheterna har för budgetåret 1965/66 beräknat förevarande inkomstpost efter samma grunder som för innevarande budgetår. I allmänhet har inkomsterna uppskattats till högre belopp än tidigare med hänsyn till genomförda eller planerade hyreshöjningar. Med godtagande i princip av myndigheternas beräkningar föreslår jag, att delposten för budgetåret 1965/66 uppföres med 12 993 000 kr.

C. Diverse inkomster

Under denna delpost anser jag mig kunna godtaga förvaltningsmyndigheternas förslag och förordar, att under delposten upptages sammanlagt 1 008 000 kr. med den fördelning på olika delfonder som framgår av bilagan.

Hemställen

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det till statsrådsprotokollet fogade förslaget till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1965/66.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Monica Gustafson

**Förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond
för budgetåret 1965/66**

Inkomster**A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:**

1. Slottsbyggnadernas	delfond	.....	4 355 000	
2. Kriminalvårdsstyrelsens	»	.....	8 427 000	
3. Beskickningsfastigheternas	»	.....	12 952 000	
4. Medicinalstyrelsens	»	.....	32 118 000	
5. Karolinska sjukhusets	»	.....	7 513 000	
6. Sjöfartsstyrelsens	»	.....	1 109 000	
7. Byggnadsstyrelsens	»	.....	136 211 000	
8. Generaltullstyrelsens	»	.....	5 667 000	
9. Uppsala universitets	»	.....	6 481 000	
10. Lunds universitets	»	.....	5 676 000	220 509 000

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden:

1. Slottsbyggnadernas	delfond	.....	500 000	
2. Kriminalvårdsstyrelsens	»	.....	850 000	
3. Beskickningsfastigheternas	»	.....	213 000	
4. Medicinalstyrelsens	»	.....	2 785 000	
5. Karolinska sjukhusets	»	.....	1 570 000	
6. Sjöfartsstyrelsens	»	.....	180 000	
7. Byggnadsstyrelsens	»	.....	6 500 000	
8. Generaltullstyrelsens	»	.....	270 000	
9. Uppsala universitets	»	.....	65 000	
10. Lunds universitets	»	.....	60 000	12 993 000

C. Diverse inkomster:

1. Slottsbyggnadernas	delfond	.....	101 000	
2. Kriminalvårdsstyrelsens	»	.....	1 000	
3. Beskickningsfastigheternas	»	.....	1 000	
4. Medicinalstyrelsens	»	.....	1 000	
5. Karolinska sjukhusets	»	.....	1 000	
6. Sjöfartsstyrelsens	»	.....	1 000	
7. Byggnadsstyrelsens	»	.....	294 000	
8. Generaltullstyrelsens	»	.....	1 000	
9. Uppsala universitets delfond:				
a) Bidrag från universitetets egendoms- och skogsförvaltning		.....	250 000	
b) Bidrag från Uppsala läns landsting			305 000	
c) Övriga diverse inkomster		.....	1 000	556 000

10. Lunds universitets delfond:			
a) Bidrag från universitetets egendomsförvaltning	50 000		
b) Övriga diverse inkomster	1 000	51 000	1 008 000
		<hr/>	
		Summa kr.	234 510 000

Utgifter

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:			
1. Slottsbyggnadernas delfond:			
a) Reparations- och underhållskostnader för de kungl. slotten med tillhörande byggnader	1 360 000		
b) Reparations- och underhållskostnader för uthyrda lägenheter vid Drottningholm, Ulriksdal och Haga	380 000		
c) Reparations- och underhållskostnader för vissa historiska byggnader och byggnadsminnesmärken m. m.	865 000		
d) Vissa iståndsättningsarbeten	2 350 000	4 955 000	
2. Kriminalvårdsstyrelsens delfond		2 860 000	
3. Beskickningsfastigheternas delfond:			
a) Reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m.	2 965 000		
b) Bränsle och lyse för kansli lokaler och tjänstebostäder, <i>förslagsvis</i>	800 000	3 765 000	
4. Medicinalstyrelsens delfond		14 579 000	
5. Karolinska sjukhusets delfond:			
a) Karolinska sjukhuset	2 584 000		
b) Serafimerlasarettet	500 000	3 084 000	
6. Sjöfartsstyrelsens delfond		810 000	
7. Byggnadsstyrelsens »		37 890 000	
8. Generaltullstyrelsens »		257 000	
9. Uppsala universitets delfond:			
a) Akademiska sjukhuset	750 000		
b) Övriga fastigheter	1 612 000	2 362 000	
10. Lunds universitets delfond		2 495 000	73 057 000
<hr/>			
B. Avsättning till värdepapperskonto:			
2. Kriminalvårdsstyrelsens delfond, <i>förslagsvis</i>		1 398 000	
3. Beskickningsfastigheternas » , <i>förslagsvis</i>		388 000	
4. Medicinalstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		6 525 000	
5. Karolinska sjukhusets » , <i>förslagsvis</i>		1 745 000	
6. Sjöfartsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		130 000	
7. Byggnadsstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		8 797 000	
8. Generaltullstyrelsens » , <i>förslagsvis</i>		101 000	
9. Uppsala universitets delfond:			
a) Akademiska sjukhuset, <i>förslagsvis</i> ...	879 000		
b) Övriga fastigheter, <i>förslagsvis</i>	601 000	1 480 000	
10. Lunds universitets delfond, <i>förslagsvis</i>		637 000	21 201 000
		<hr/>	

Statens allmänna fastighetsfond

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:

2. Kriminalvårdsstyrelsens delfond, förslagsvis	1 000 000	
3. Beskickningsfastigheternas » , förslagsvis	7 018 000	
4. Medicinalstyrelsens » , förslagsvis	440 000	
5. Karolinska sjukhusets » , förslagsvis	2 500 000	
6. Sjöfartsstyrelsens » , förslagsvis	135 000	
7. Byggnadsstyrelsens » , förslagsvis	75 060 000	
8. Generaltullstyrelsens » , förslagsvis	5 300 000	
9. Uppsala universitets » , förslagsvis	1 345 000	
10. Lunds universitets » , förslagsvis	780 000	93 578 000

Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:

1. Slottsbyggnadernas delfond	1 000	
2. Kriminalvårdsstyrelsens »	4 020 000	
3. Beskickningsfastigheternas »	1 995 000	
4. Medicinalstyrelsens »	13 360 000	
5. Karolinska sjukhusets »	1 755 000	
6. Sjöfartsstyrelsens »	215 000	
7. Byggnadsstyrelsens »	21 258 000	
8. Generaltullstyrelsens »	280 000	
9. Uppsala universitets »	1 915 000	
10. Lunds universitets »	1 875 000	46 674 000

Summa kr. 234 510 000

BEREDSKAPSSTAT FÖR FÖRSVARSVÄSENDET

---

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 4
januari 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON,
HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1965/66 och anför därvid följande.

Enligt § 63 regeringsformen skall riksdagen årligen antaga beredskapsstat för försvarsväsendet. Den för innevarande budgetår gällande beredskapsstaten (statsverkspropositionen, bil. 21; rskr nr 131) har fastställts med ledning av bland annat utredningar i ämnet, vilka under år 1962 företagits av överbefälhavaren, medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, civilförsvarsstyrelsen och överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. Staten upptager på driftbudgeten anslag om sammanlagt 3 650 milj. kr. och på kapitalbudgeten anslag om sammanlagt 440 milj. kr. Driftbudgetanslagen fördelar sig med 2 495 milj. kr. på fjärde huvudtiteln, med 620 milj. kr. på femte huvudtiteln, med 20 milj. kr. på sjunde huvudtiteln, med 85 milj. kr. på tionde huvudtiteln och med 430 milj. kr. på elfte huvudtiteln. Av det under fjärde huvudtiteln uppförda beloppet avses för förbandens utrustning m. m. 1 700 milj. kr., för materielanskaffningar 510 milj. kr., för anläggningsarbeten m. m. 265 milj. kr. och för övriga utgifter 20 milj. kr. Under femte huvudtiteln redovisas anslag till krigshjälp med 500 milj. kr.

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 1 saml. Nr 1. Bil. 21

och till sjukvårdsberedskapen med 120 milj. kr., varav 90 milj. kr. för löpande utgifter och 30 milj. kr. för engångsutgifter. Under sjunde huvudtiteln är upptaget ett samlingsanslag för sådana civila försvarsberedskapsåtgärder för vilka driftbudgetmedel bör beräknas på beredskapsstaten men för vilka särskilda anslag ej uppförts. Under tionde huvudtiteln har uppförts anslag för det ekonomiska försvaret — häri inbegripet arbetskrafts- och livsmedelsförsörjning — varav 45 milj. kr. till löpande utgifter och 40 milj. kr. till engångsutgifter. Under elfte huvudtiteln redovisas anslag för civilförsvaret, fördelade med 270 milj. kr. på löpande utgifter och 160 milj. kr. på engångsutgifter. Av kapitalbudgetanslagen avser 190 milj. kr. utgifter för stärkande av krigsmaktens försvarsberedskap och 250 milj. kr. utgifter för stärkande av den civila försvarsberedskapen i allmänhet. — Anslagen avses för de militära och civila utgifter som omedelbart föranleds av beslut om förstärkt försvarsberedskap med undantag för medel för sådana utgifter som kan bestridas från förslagsanslag på riksstaten och som icke härvid skall belasta av riksdagen maximerad anslagspost. Anslagen, vilka samtliga är förslagsanslag, är beräknade för en tid av trettio dagar av högsta försvarsberedskap.

Den nu gällande beredskapsstaten för försvarsväsendet grundar sig på beräkningar gjorda under 1962 och, såvitt avser anslaget till krigshjälp, 1963. De på staten uppförda anslagsbeloppen torde alltjämt i allt väsentligt svara mot de uppkommande medelsbehoven. Jag erinrar om att, på grund av att anslagen är förslagsvis betecknade, även av kostnadsstegringar föranledda ökning av medelsbehovet kan tillgodoses från beredskapsstatens anslag. Med hänsyn härtill torde anslagen på beredskapsstaten för försvarsväsendet för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrade belopp. Jag förutsätter, att vissa på statsverket fallande kostnader för kommunernas verksamhet i krig och vid krigsfara i likhet med vad riksdagen medgivit för innevarande budgetår även under nästa budgetår skall kunna bestridas från det förenämnda samlingsanslaget under sjunde huvudtiteln.

I enlighet med det anförda upprättat förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1965/66 torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i ärendet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det vid detta protokoll fogade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1965/66.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller
Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Berndt Bodin

**Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för
budgetåret 1965/66****Driftbudgeten***A. Egentliga statsutgifter:*

IV. Försvarsdepartementet.....	2 495 000 000
V. Socialdepartementet.....	620 000 000
VII. Finansdepartementet.....	20 000 000
X. Handelsdepartementet.....	85 000 000
XI. Inrikesdepartementet.....	430 000 000

Summa kr. 3 650 000 000**Kapitalbudgeten***Kapitalinvestering:*

VIII. Fonden för förslag till statsverket.....	440 000 000
--	-------------

Egentliga statsutgifter

IV. Försvarsdepartementet

a	Förbandens utrustning m. m., <i>förslagsvis</i>	1 700 000 000
b	Materielanskaffningar, <i>förslagsvis</i>	510 000 000
c	Anläggningsarbeten m. m., <i>förslagsvis</i>	265 000 000
d	Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kr.		2 495 000 000

V. Socialdepartementet

a	Krigshjälp, <i>förslagsvis</i>	500 000 000
Sjukvårdsberedskapen:		
b	Löpande utgifter, <i>förslagsvis</i>	90 000 000
c	Engångsutgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000 000 120 000 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kr.		620 000 000

VII. Finansdepartementet

a	Civila utgifter för försvarsberedskap, <i>förslagsvis</i>	20 000 000
---	---	------------

X. Handelsdepartementet

a	Löpande utgifter för det ekonomiska försvaret, <i>förslagsvis</i>	45 000 000
b	Engångsutgifter för det ekonomiska försvaret, <i>förslagsvis</i>	40 000 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kr.		85 000 000

XI. Inrikesdepartementet

Civilförsvaret:

a	Löpande utgifter, <i>förslagsvis</i>	270 000 000
b	Engångsutgifter, <i>förslagsvis</i>	160 000 000 430 000 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kr.		430 000 000

Kapitalinvestering**VIII. Fonden för förlag till statsverket**

Försvarsdepartementet:

a Stärkande av krigsmaktens försvarsberedskap, *förslagsvis*. 190 000 000

Finansdepartementet:

b Stärkande av den civila försvarsberedskapen i all-
mänhet, *förslagsvis*. 250 000 000

Summa kr. **440 000 000**